

BIBLIOTECA
LICEULUI „UNIREA”
FOCSANI

„Cele patru treceri (și petreceri) ale lui Gr. Alexandrescu prin Focșani”, de Emil BOLDAN

(pag. 931-932)

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCSANI
FONDATA IN 1912

ANUL VIII — NR. 58-59-60 (SERIE NOUA) IANUARIE — MARTIE 1979

REVISTA NOASTRĂ

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATA ÎN 1912,
DISTINSĂ CU PREMIUL I,
ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, EDIȚIA 1978

Fondator : prof. **Dimitrie PAPADOPOL**

Coordonator : prof. **Petrache DIMA**

Acad. Iorgu IORDAN:

DIALOG LITERAR

„O limbă corectă și (...) frumoasă (...) se învață, în primul rînd, din lecturi literare“ (II)

(Prima parte a apărut în nr. 55-56-57/1978)

GABRIELA MOISE, clasa a XII-a B: Ce rol au jucat în formarea dv. manualele de gramatică din vremea studiilor primare și gimnaziale? Mai ții minte autori de-a tunci?

Acad. IORGU IORDAN: În cursul primar, n-aveam manuale de gramatică. Aveam o carte de citire. Cred că nu din cartea de citire am învățat gramatică, ci am învățat-o de la învățătorii mei. Și am pomenit pe domnul Diaconescu din clasa a IV-a. Eu cred că la terminarea clasei a IV-a cunoșteam gramatica limbii române cel puțin tot așa de bine ca un absolvent de gimnaziu sau poate chiar ca un absolvent de liceu de mai târziu.

Bineînțeles că nu ca orice absolvent de gimnaziu sau de liceu. Ca unii dintre ei. Sunt sigur că făceam greșeli când scriam. Însă, cu siguranță, greșeli puține și nu prea grave. Deci gramatica am învățat-o practic, în sensul că eram atent, cit puteam să fiu, la felul de a vorbi al învățătorilor noștri, și în sens didactic, căci învățătorii mei m-au învățat regulile gramaticale, adică să le cunosc, să mi le însușesc, pentru că, din păcate, ele se cam uită. Căci nu-i de-ajuns să cunoști regulile gramaticale. Mai important este să le aplici. Adică nu să le știi oarecum pe de rost, ci să ți le asimilezi, să devină un fel de proprietate personală, un bun al tău, pe care să știi să-l folosești, așa cum știi să te îmbraci, să măninci ș.a.m.d., să știi când trebuie și cum trebuie să spui un cuvînt, să exprimi o idee, o legătură de idei, o judecată.

La gimnaziu, din păcate, poate că am mai uitat ceva din gramatică, deși n-aș crede, dar vreau să spun că profesorul de Limba română era foarte slab, și din cauza vârstei și din cauza slabei lui pregătiri. Cred că avea 7 clase de liceu de pe vremuri. Sunt sigur că nu citea nimic sau aproape nimic. Era, dealtfel, și un om bogat, avea o moșioară, nu știu cit de mare, în județul Tecuci, și trăia bine din punct de vedere material, avea prieteni, tot așa cu stare materială foarte bună, își făceau vizite. Partea mai gravă era că, din punct de vedere pedagogic, lăsa foarte mult de dorit. Nu ne învăța mai nimic și mai ales nu ne controla. În loc să ia caietele de compoziție acasă, ca să le corecteze și apoi să ni le aducă nouă, ne chema la catedră să citim compoziția. Și erau mulți care își cam băteau joc: nu citeau ce-au scris în compoziție, ci spuneau de la ei tot felul de lucruri. La Iași, în cursul superior, s-au schimbat lucrurile: a venit Ibrăileanu. Trebuie să fiu însă drept, nu atât cu profesorul de Limba română, cit mai ales cu atmosfera în care am făcut primele patru clase de liceu, cu atîția profesori care vorbeau, bineînțeles, corect. Dealtfel și domnul Zota — așa îl chema — vorbea corect. Sunt sigur că nu făceau nici un fel de greșală gramaticală. De la ei am deprins vorbirea corectă, apoi din lecturi. Lecturile însă au fost foarte puține, în gimnaziu. N-avea cine să ne îndemne. Nici nu știam aproape că există cărți literare. Sadoveanu începuse să scrie pe

DIALOG LITERAR

Acad. Iorgu Iordan la masa de lucru. (București, 5 ianuarie 1979)

vreamea aceea. Nu mai vorbesc de predecesorii lui. Gimnaziul avea o încăpere, la intrarea căreia, deasupra ușii, scria „bibliotecă”, dar n-am văzut-o niciodată. Și nu numai eu. Nici nu știu ce era înăuntru. Probabil că erau cărți. La Liceul internat din Iași, situația s-a schimbat. Era o bibliotecă a elevilor numai cu cărți de literatură și de critică literară. Mai era și biblioteca liceului, care avea mai cu seamă cărți de istorie, de filozofie, de știință. Și, trăind acolo 24 de ore în fiecare zi, toate lunile anului împreună, sigur că ne-am îndemnat unii pe alții. Pe urmă, era Ibrăileanu, care ne îndemna să citim nu numai direct, ci prin felul lui de-a fi, de-a privi lucrurile. Și am recuperat, cum se spune, timpul pierdut la gimnaziu, în ce privește lecturile literare. Convingerea mea, pe care am exprimat-o de multă vreme și în scris, este că o limbă corectă și, să zicem, frumoasă (în sensul că are și alte însușiri decât pe aceea de a fi corectă), se învață, în primul rînd, din lecturi literare. Nu cu atenție, adică să stea cineva la fiecare pagină sau la 10—15 pagini să vadă: „Uite ce frumos scrie! Să scriu și eu sau să vorbesc și eu ca el!”. Unii cam fac așa. Eu ascult foarte des radioul, cînd lucrez, căci nu mă deranjează. Și, citeodată, vin, cum sîntei dv., elevi de liceu, și vorbesc așa de savant, în tî mie aproape mi-e groază. Adică, învață de la alții, probabil că sînt profesori care-i îndeamnă la asta, să-și însușească un asemenea limbaj... În sine, ideea nu-i deloc criticabilă, dimpotrivă, dar întrebarea este: Unde se ajunge? Pentru că același elev care vorbește, la radio, cu **modalități, structurare** etc., răspunde la lecții tot așa? Poate că da. Nu știu. Dar mie, drept să vă spun, nu-mi place. Mie îmi place simplitatea, nu simplismul, simplitatea. Aceasta nu înseamnă să ai un vocabular sărac și construcții sintactice puține și stereotipe. Simplitatea înseamnă lipsa de bombasticism, de prețiozitate ș.a.m.d. În privința asta, se pare că nu numai cei mai mulți profesori, dar și alți oameni, cei care țin conferințe la radio și prin alte părți, umblă după limbajul acesta merit să impresioneze. E o părere personală, la care eu țin și pot să mă dau e-

(Continuare în pag. 910)

DIALOG LITERAR

(Urmare din pag. 909)

xemplu pe mine: eu vorbesc simplu, și se pare că lumea este mulțumită, chiar și cei care preferă alt fel de stil. Vreau să spun că această cerință a mea nu este deloc greu de realizat. Mie mi se pare că mai degrabă dorința cealaltă este mai greu de satisfăcut pînă la urmă și pentru totdeauna. Adică tot ce este mai mult ori mai puțin artificial nu durează. Sau, dacă durează, îl transformă pe om într-un fel de actor, care nu-și mai joacă propriul său rol, joacă rolul altcuiva, și nu-i stă bine. Actorul e foarte bun pe scenă, dacă are talent și acolo. Dar în viață nu-i stă bine.

CLEMENT SATALA, clasa a XII-a B: Vă rugăm să ne spuneți dacă urmăriți actualele manuale și să ne mărturișiți părerea dv. despre ele.

Acad. IORGU IORDAN: Din păcate, nu prea le cunosc. Cunosc, destul de aproximativ, felul cum se lucrează, prin radio și prin foștii mei studenți. Dealtfel, eu am și scris în „Gazeta învățămîntului”, cred că și în „Universul”, cînd mai apărea după 23 August, tot cu privire la felul în care trebuie învățată gramatica. Am spus ceva mai înainte. Regulile gramaticale nu sînt o invenție a lingviștilor, ele sînt o realitate obiectivă. Limba are legile ei, regulile ei, sistemul ei. Cercetătorul trebuie să se ostenească și să izbutască

să le descopere și atunci, descoperindu-le, le stabilește, la fixează pe hirtie, și în felul acesta iese gramatica. Gramatica este de două feluri: o gramatică a limbii, care există în limbă însăși, și o gramatică pe care o fac oamenii. Dacă oamenii au pregătirea necesară și, mai adaug eu, simțul limbii, gramatica pe care o fac ei coincide perfect cu gramatica obiectivă a limbii însăși. Deci, la lecțiile de gramatică, profesorul asta trebuie să-i învețe pe elevi, să descopere ei, ca să zic așa, regulile. Adică, să se ajungă la regula acordului, de pildă, nu enunțînd-o dinainte, ci făcînd analize amănunțite, care să fie formulate cu ajutorul elevilor — profesorul trebuie să intervină numai ca să conducă discuția, să le ușureze lor situația și munca asta de descoperire. Și, după ce au fost descoperite în felul acesta regulile, atunci să se enunțe. Dealtfel, nici nu mai este nevoie de enunț propriu-zis. Elevul însuși poate să spună...

Prof. PETRACHE DIMA: ...deductiv...

Acad. IORGU IORDAN: Așa se spune curent. De drept, inductiv, adică pornind de la fapte concrete, individuale se ajunge la regulă. Deducativ însemnează să procedăm invers, de la teorie sau de la o idee generală, ca în matematică, de pildă. Din păcate, nu se procedează întotdeauna așa. În felul acesta, repet, regulile gramaticale devin proprietatea fiecărui elev, îl pun în situația să opereze cu ele, să le folosească cum se cuvine, după împrejurări. Dealtfel, metoda aceasta pe care o recomand eu pentru studiul gramaticii aș recomanda-o și în ce privește analizele literare, interpretarea textului poetic sau dramatic. Adică, nu profesorul să facă dinainte ceea ce se poate numi caracterizarea unui roman. Elevul a citit romanul și pe urmă să fie întrebat: „Ce-ai găsit acolo? Ce ți-a plăcut? De ce ți-a plăcut? E bine că ți-a plăcut sau nu?” Plăcerea poate să fie foarte subiectivă, foarte personală, foarte așa, de gust, adică: „Așa îmi place mie, și ceea ce-mi place mie este frumos”. Dar nu totdeauna este o axiomă această formulă. Deci, analiză amănunțită a textului, făcută de elev sub conducerea profesorului. Depinde de elev să ajungă cu vremea să nu mai aibă nevoie de ajutorul profesorului, pentru a-și da seama de valoarea reală a unei opere literare. Și aici se recomandă simplitatea, adică evitarea formulelor menite să impresioneze. Se vorbește acum mereu de mesaj, de discursul poetic s.a.m.d. E frumos spus așa din punct de vedere stilistic, dar lumea se gîndește că discurs înseamnă altceva. Și-atunci, dacă e discurs poetic, nu mai e discurs. Și poate că nici nu e poezie.

DIALOG LITERAR

GABRIELA MOISE : Ați scris sau ați încercat să scrieți manuale de gramatică ? Cum ați vedea un manual eficace ?

Acad. IORGU IORDAN : Am făcut, în colaborare cu un fost student de-al meu, pe care nu l-am „nimerit” prea bine, manuale de limba română pentru cursul inferior al școlilor medii. Au apărut după ultimul război, prin '46. Am ales un colaborator, care trebuia să mă ajute mai ales la partea tehnică, la adunarea bucăților de lectură, la alegerea pasajelor mai potrivite pentru analizele gramaticale ș.a.m.d. Eu eram însă atunci la Moscova...

Prof. PETRACHE DIMA : ... ambasador...

Acad. IORGU IORDAN : ...ambasador. Și nu m-am putut ocupa îndea-proape de munca pe care o făcea colaboratorul meu. Acum, oricât de exigent aș fi, n-aș putea să spun că manualele acestea au fost chiar slabe, dar n-au fost la înălțimea la care aș fi dorit eu să fie și la care ar fi trebuit să fie ele înseși. Mie mi-ar plăcea, dar n-am cum, să fac o lecție de gramatică la o clasă mai mare de liceu. Îmi vine greu să propun cuiva. Directorul s-ar speria, profesorii și mai tare. Dar m-aș putea duce la un fost student de-al meu, care e profesor, mai întâi ca să asist la o lecție de gramatică...

Prof. PETRACHE DIMA : ...dar nu se mai predă la clasele mari, ci numai pînă la a VIII-a...

Acad. IORGU IORDAN : Pînă la a VIII-a?! Ei, și la a VIII-a ar merge. Dacă s-ar face cum trebuie pînă în clasa a VIII-a, sigur că n-ar fi nevoie la clasele mari, pentru că nici noi, pe vremuri, n-am făcut decît pînă la clasa a IV-a, cum era atunci, de liceu. Bineînțeles, nici la clasele mari nu trebuie neglijată gramatica, atunci cînd este vorba de exprimarea orală și scrisă a elevilor, cînd e vorba de compozițiile lor, în primul rînd, și într-un fel oarecare, chiar cînd se fac analizele literare, să se pornească, din cînd în cînd, după caz — după caz însemnează dacă condițiile sînt favorabile — și de la fapte de limbă, pentru că, fără ele, fără limbă, nu poate să iasă nimic și mai ales nu poate ieși poezie adevărată, adică literatură propriu-zisă.

Căci se pot face analize stilistice nu numai din punctul de vedere al stilului individual, acela al scriitorului, al așa-ziselor figuri de stil, care acum văd că au reînviat, ca o retorică nouă. Este sigur că nu strică să se revină, într-o măsură oarecare, la figurile de stil de pe vremuri, dar am impresia că acum analiza textuală, literară, formală a unei opere de artă se reduce numai la asta. Cred că trebuie să se urmărească și stilul colectiv, adică nu numai stilul individual, faptele care aparțin limbii comune în întregimea ei. Eu am o carte, „Stilistica limbii române”, în care studiez tocmai aceste fapte „stilistice”, nu stilul individual, ci stilul întregii colectivități românești care vorbește limba noastră. Eu înțeleg prin fapte de stil faptele expresive, indiferent dacă ele sînt individuale sau colective.

Dar nu numai figurile de stil sînt expresive, adică te învață, te ajută să vezi conținutul și sub altă formă, formă, să zicem, oarecum poetică. Faptul oarecare, ca, de ex., „a bate apa-n piuă”, „a o pune de mămăligă” etc., sînt foarte expresive. Și eu zic că, de multe ori, bine întrebunțate, ele sînt mai expresive decît figurile de stil individuale. Dovadă, Creangă! Lucrurile acestea sînt neglijate. De aceea eu colaborez la revista pentru elevi, „Limba și literatură”, cu articole care explică figuri de acestea, zicale sau expresii. În acest fel, chiar la clasele mari, cînd se fac analize literare, aspectul pur lingvistic al operelor nu trebuie neglijat, pentru că ajută la înțelegerea mai bună a artei scriitorului.

Prof. PETRACHE DIMA : Predării limbii latine i s-au rezervat 20 de ore în clasa a VIII-a, ceea ce înseamnă foarte puțin. Ați fost consultat de Ministerul Educației și Învățămîntului în această problemă ?

DIALOG LITERAR

(Urmare din pag. 911)

Acad. IORGU IORDAN: Nu, n-am fost consultat, și n-aș fi avut pretenția să fiu consultat, pentru că puteau fi consultați aici, în primul rând, filologii clasici, adică cei care pregătesc, mai bine zis pregăteau pe viitorii profesori de limba latină. E adevărat că nu numai ei ar fi trebuit consultați, ci și profesorii de limba română, de limba franceză, de limba spaniolă, adică toți profesorii de limbi romanice, pentru că, așa cum știți, acum se predau și limbi romanice, care înainte erau inexistente, din punct de vedere didactic, la noi. Există la București un liceu, nu știu cum îi zice acum, fostul liceu „Iulia Hasdeu“, în care, se pare, limba de predare la toate materiile este spaniola. Acum, noi cam exagerăm. Eu mă întreb — dacă e adevărat ce-am auzit — mă întreb: Se pot găsi profesori de fizică, de chimie, de matematică etc. care să cunoască limba spaniolă în așa măsură, încât să facă lecții în această limbă? Fapt este că spaniola se cunoaște la noi, se învață, sînt catedre la toate universitățile mai vechi, lucru foarte bun. Trebuiau consultați toți, pentru că nu se poate face studiul unei limbi romanice fără cunoașterea limbii latine. Asta, cînd este vorba de specialiști, este absolut obligatoriu. Cred însă că-i util ca și un viitor absolvent de liceu, un viitor medic, inginer, profesor ș.a.m.d. să aibă ceva cunoștințe de limbă latină. Limba română n-ar fi existat fără limba latină. Încît reducerea aceasta pînă aproape de desființare a studiului limbii latine în liceu mi se pare o mare greșeală. Și, mai adaug, înainte de a fi o greșeală de ordin științific, didactic, deci educativ, este o mare greșeală din punct de vedere politic, al politicii naționale. Este adevărat că acum sînt mai la modă — acesta este termenul pe care-l găsesc eu foarte potrivit pentru a exprima adevărul — sînt mai la modă dacii. Din ce cauză? Din cauză că — așa zice eu — dacii sînt mai vechi decît românii. Dar dacă dacii n-ar fi fost romanizați, adică n-ar fi învățat, cu vremea, de-a lungul secolelor, limba latină și, prin limba latină, nu și-ar fi însușit numeroase elemente de cultură, fiindcă limba este purtătoare de cultură și creatoare de cultură, în același timp, ce-am fi fost noi românii astăzi? Eu spun că am fi semănat cu albanezii. De ce cu albanezii? Pentru că strămoșii albanezilor au fost — așa cum spun cei mai mulți specialiști — tot traci ca și strămoșii noștri: dacii, geții și mesii din Peninsula Balcanică. Albanezii sînt un popor foarte vrednic, țara lor e o țară socialistă, dar, din punct de vedere cultural, Albania nu se poate compara cu România. De ce nu se poate compara? Pentru că albanezii au rămas, în mare măsură, traci; limba lor nu-i o limbă romanică, e o limbă indo-europeană, cum era greaca veche, cum era latina, cum era sanscrita. Așa am fi rămas și noi. Strămoșii albanezilor au fost cucerii și ei de romani, pentru că toată Peninsula Balcanică a ajuns, la un moment dat, să fie stăpînită de romani. Ei n-au fost însă romanizați. Din ce cauză? Se pot găsi explicații, s-au și dat explicații. Teritoriul ocupat de strămoșii albanezilor era foarte accidentat, muntos. Pe urmă, se pare că, din punct de vedere economic, nu prezenta interes. Românii și-au extins imperiul, în primul rînd, din motive de ordin economic și politic, fără nici o discuție.

Asta-i, am putea spune, „nervum rerum gerendarum“, cum zice Eminescu, în sensul larg al cuvîntului. Și-atunci, în Albania de azi stăpînirea romană a fost foarte superficială, mai mult cu numele, adică militară și politică. Dar strămoșii albanezilor au fost influențați în limba lor de limba latină. Limba lor are cam 20 la sută cuvinte de origine latină. Atîta. De aceea limba lor veche, de pe vremuri, care, bineînțeles, a suferit și alte influențe, de la italiană, de pildă, nu se poate compara cu a noastră, cum nu se poate compara cu vreo altă limbă romanică. Noi ne putem exprima acum exact ca francezii, ca italienii, ca spaniolii, care au limba lor folosită și în scris de peste o mie de ani. Putem exprima orice idee, oricît de profundă, oricît de subtilă ar fi. Acest lucru, din păcate, se cam uită. Și, repet, este o mare greșeală că se uită. Se uită prin insistența exagerată asupra dacismului nostru. Noi, din punct de vedere etnic, bineînțeles că sîntem daci. Romani

DIALOG LITERAR

nu sîntem deloc din punct de vedere etnic, pentru că cei 30 000 — 40 000 de romani, care au venit în Dacia, adică legiunile și cîteva mii de meșteșugari, negustori, salariați de-ai imperiului, însemnau etnic foarte puțin. Populația autohtonă a Daciei era, să zicem, pe vremea aceea de cel mult un milion de oameni. N-am nici o idee clară, dar vorbesc așa. Deci, din punct de vedere etnic, noi sîntem daci, dar din punctul de vedere al limbii și al culturii, cam 80 la sută sîntem romani. Sigur că n-avem de la daci numai singele, cum se zice, avem și ceva spiritual, fără nici o discuție. Nu era un popor înapoiat, n-a trăit în epoca de piatră. Avea o cultură și o civilizație, dar modestă în comparație cu a romanilor. Erau mai ales păstori, din cauza configurației solului. Ce se putea face? Agricultură foarte puțină. Dovadă, limba noastră. Termenii privitori la păstori sînt, în majoritate, de origine latină, pe cînd cei privitori la agricultură, tot latinești, sînt mai puțin numeroși. Noțiunile fundamentale sînt exprimate și în agricultură prin cuvinte latinești: **a ara, a semăna, a culege, grîu, orz** etc., dar cînd este vorba de lucrarea pămîntului, cele mai multe cuvinte sînt slave: **plug, ogor, greblă, a prăși** etc. Aceasta înseamnă că strămoșii noștri au făcut agricultură puțină în regiunile deluroase și mai ales muntoase, unde își aveau cele mai multe așezări. Nu cunoșteau o parte din uneltele amintite mai sus. În ce privește păstoriul, foarte important este faptul că unele cuvinte românești au fost împrumutate de popoarele vecine cu noi. Înseamnă că strămoșii noștri i-au învățat pe ei să crească vitele. Deci să nu confundăm, repet, originea etnică cu originea limbii și a culturii. Ele sînt foarte strîns legate, pentru că limba și cultura există prin oameni, și oamenii sînt alcătuiți, în primul rînd, din materie, adică din carne, din oase și din sînge. Spiritul este o emanație a acestei materii și poate fi modificat în condiții istorice determinate. Se știe că un copil, indiferent de ce neam e, poate să învețe orice limbă străină. Îl duci de la naștere în altă țară și acolo învață limba respectivă.

Prof. PETRACHE DIMA: Sînt cunoscute studiile dv. închinete limbii și stilului unor reprezentanți de frunte ai scrisului românesc. Sub acest aspect, ce scriitor contemporan v-a reținut atenția?

Acad. IORGU IORDAN: La întrebarea aceasta nu prea pot să răspund, pentru că eu citesc foarte puțină literatură. N-am vreme și mai ales n-aveam vreme acuma 15—20 de ani. Și, pierzînd obișnuința, nu că-ți vine greu să citești, dar te iau alte treburi înainte, se adaugă apoi vîrsta, care te obosește într-un fel oarecare. Dar am citit unele cărți, chiar destule, încît un răspuns foarte aproximativ aș putea să dau.

Din punctul de vedere al limbii — am spus asta și într-un interviu care a supărat puțin — scriitorii noștri de astăzi, chiar cei foarte buni, nu sînt la înălțimea scriitorilor dintre cele două războaie. În primul rînd, dacă ne referim la limbă, adică la bogăția ei, la varietatea ei, la toate celelalte calități, nu-i nici unul nu la înălțimea, dar nici măcar în apropierea lui Sadoveanu, pe care eu îl consider, din acest punct de vedere, cel mai național dintre scriitorii noștri după Eminescu. Ce înțeleg eu prin asta? Cel care și prin limbă reprezintă în mod desăvîrșit, aș zice, românismul, adică poporul nostru. La Sadoveanu, ca și la Eminescu, sînt reprezentate toate aspectele teritoriale și cronologice ale limbii noastre. Găsim în scrisul lor și limba literară, care de la o vreme încoace este mai ales dialectul muntenesc, găsim și multe cuvinte, ba chiar forme gramaticale și construcții sintactice din graiuri, în primul rînd, la amîndoi, pentru că-s moldoveni, din vorbirea lor moldovenească, însă și la unul și la celălalt, găsim și vorbirea ardelenescă. În ce privește aspectul cronologic, se știe că Eminescu îl laudă pe Costache Negruzzi, în „Epigonii”, pentru că ștergea „praful de pe cronicile bătrîne”, pentru că cunoștea limba veche. A trebuit s-o cunoască, pentru că, interesîndu-l Alexandru Lăpușeanu, din care a făcut o nuvelă,

DIALOG LITERAR

(Urmare din pag. 913)

cea dintii nuvelă autentică românească și una dintre cele mai bune, dacă nu cumva și cea mai bună, chiar pînă astăzi, a trebuit să cunoască și limba veche. Eminescu l-a lăudat și pentru că el însuși s-a simțit atras de limba veche și a studiat-o. Și în opera lui găsim nu numai cuvinte vechi, găsim și forme gramaticale: **șezum, plinsem** — pentru **șezurăm, plinșerăm**. El nu s-a jenat, cum s-ar jena astăzi un scriitor mai puțin mare decît el, să folosească o formă actuală chiar dialectală. La Sadoveanu, tot așa, în operele lui istorice, care sînt așa de numeroase. Dar nu numai acolo. Scriitorii noștri de astăzi nu mai acordă atenție limbii vechi. În ce privește graiurile populare, se poate constata că la Zaharia Stancu, de pildă, sînt multe munteisme, care nu-s general muntești, ci de pe valea Dunării. Și e foarte bine, pentru că sînt anumite lucruri care nu se pot exprima pe deplin decît cu termenii locali. Dar asta constituie mai degrabă o excepție. Poate că și la Fănuș Neagu există ceva asemănător, dar n-am citit aproape nimic din scrierile sale. Se pare că el este foarte talentat în ce privește stilul așa-zis poetic. El scrie aproape numai în metafore, în sensul larg al cuvîntului. Conținutul este, într-o anumită măsură, mai important decît exprimarea lui, mai ales după 23 August, conținutul este mai legat decît înainte de realitățile social-politice de la noi. Eu am citit romane de ale lui Marin Preda, Eugen Barbu, Alexandru Ivăsiuc ș.a.

Pe Marin Preda eu l-aș compara cu Rebreanu. El este un fel de Rebreanu al epocii socialiste, în sensul că a reușit foarte bine în romanele cu țărani și mult mai puțin în celelalte. Exact ca Rebreanu în „Jar“, „Ciuleandra“...

Prof. PETRACHE DIMA : ... „Amîndoi“...

Acad. IORGU IORDAN : ... „Amîndoi“, „Adam și Eva“ ș.a.m.d., pe care le-am citit, nu sînt deloc la înălțimea lui „Ion“, a „Răscoalei“ și a „Pădurii spînzuraților“.

Pe Eugen Barbu îl compar cu Cezar Petrescu în ce privește productivitatea, vreau să spun cantitatea operei lui, și din punctul de vedere al facilității cu care scrie. Eugen Barbu cred că scrie un roman de 400 de pagini în cel mult o lună.

Prof. PETRACHE DIMA : ...cu „viteza“ de 15 pagini pe zi, după cum declara el însuși într-un mic interviu acordat revistei „Flacăra“.

Acad. IORGU IORDAN : Așa spune? Va să zică, n-am greșit. Acum, să vă spun sincer, pentru asta eu nu l-aș lăuda. Totuși nu scrie rău. Dimpotrivă. Din punctul de vedere al scrisului, adică strict formal, el este superior lui Preda, fără nici o discuție. Dar eu îl prefer pe Preda în ce privește seriozitatea scrisului. Preda pune probleme serioase, temeinice, chiar în afara romanelor cu teme țărănești, și se ostenește să le rezolve tot serios. Dacă reușește sau nu, dacă reușește totdeauna sau numai într-o anumită măsură, asta-i altceva, dar mie îmi impune această temeinicie. El nu se joacă scriind, cum face impresia Barbu, tocmai din cauza inventivității și a ușurinței cu care minulește limba. Eu am citit „Incognito“, primul volum, și cele 400 de pagini nu mi-au cerut decît 6 ore — și n-am sărit nici un rînd, nici pagini întregi — pentru că nu m-am împiedicat deloc de o problemă care să mă rețină și să văd dacă a pus-o bine, dacă o rezolvă bine ș.a.m.d. Acolo sînt tot felul de lucruri foarte atrăgătoare, poate chiar și pentru un om ca mine, cu experiență îndelungată și cu exigență de profesor. Nu mai vorbesc de publicul cel larg. Dealtfel, ați aflat și dv., poate, dintr-un interviu al lui Eugen Barbu, că primul volum din „Incognito“ a apărut în 216 000 de exemplare. Asta mie nu-mi sună bine, în ce privește publicul nostru. Aceasta, în ciuda părerii destul de răspîndite, care e și „afișată“, că noi avem acum un public superior, superior celui dinainte de

(Continuare în pag. 933)

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Oglinzi paralele

Mă aplec peste țară

Ca o mamă peste leagănul pruncului său ;

Peste mine țara se-aplecă ;

Ne căutăm —

E un joc înfinit cu oglinzi paralele...

Sînt mama și pruncul acestei țări —

Ipostazele se suprapun —

I-s mamă,

Fiindcă-i veghez echilibrul și starea de-a fi,

Mîinile mele asprite îi netezesc împliniri viitoare ;

I-s prunc,

Cerul ei desfăcut a orgă solară

Culcă într-însul rădăcinile mele — izvoare —

Am rădăcini —

Prelungită în ele curg dinspre țară...

Anca JITIA-FLORESCU

Imperturbabil cerne vremea-spuză :

„N-ai adormit tu, Sarmizegetusă“ ?

„N-am adormit căci Decebal e-n soare,

Durerea lui m-apucă și mă doare“

Imperturbabil timpul trece-n zbor :

„De liniște, cetate, nu ți-e dor ?“

„O ! Am uitat de dor și de tăcere

Durerea lui e și a mea durere.

Nu știi că Decebal nu v-a lăsat

Doar un pămînt iubit de apărat,

Că v-a lăsat în sînge și în os,

Credința-n adevăr și în frumos ?

Și dacă azi uitați sub ape-șoapte

Că Decebal trăiește și prin moarte,

Că nu-l mai vede nimeni, nu-l aude

Decît pădurea cea cu vreascuri ude

Și ne-nțelesi de lume truditori ;

Că îl purtați doar pe la sărbători

Bătrînul dac, împovărat de vreme

Sosi-va timpul cînd' o să vă cheme

Iar eu ,cetate Sarmizegetusa,

Am să vă uit și urmele și spuză.

Să nu uitați ca vechii daci să fiți ;

Bătrînului ce-i dac și-i Decebal

Vreun vis pribeag și dulce

Să nu-i treziți !“

Marica BABIȘ

clasa a IX-a

Liceul pedagogic din Focșani

De
vorbă
cu
sacrele
pietre

CRONICA IDEILOR

Conținutul
și contradicțiile
epocii
contemporane.
Necesitatea
instaurării
unei noi ordini
internaționale

Tudorel TOADER,
clasa a XII-a E

Prof. îndrumător: Vasile CHIPER

Materialul de față este un extras din lucrarea elevului Tudorel TOADER, intitulată CONCEPTIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU CU PRIVIRE LA NECESITATEA EDIFICĂRII UNEI NOI ORDINI INTERNAȚIONALE, distinsă cu premiul I, în cadrul fazei republicane a Sesiunii de comunicări și referate, care a avut loc la Iași, în luna decembrie 1978.

Mai mult decât tema unui important capitol al literaturii economico-politice contemporane și mult mai mult decât un deziderat înscris în documentele oficiale ale Națiunilor Unite, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale a devenit un imperativ major al procesului de transformare innoitoare a lumii.

Istoria ultimelor trei decenii este, astfel, martora permanentă a caracterului precar pe care îl are actuala ordine politică și economică mondială, a modului în care se manifestă — când într-un colț, când în altul al lumii — dezacordul dintre aceasta și cerințele obiective ale progresului omenirii.

Practica vieții mondiale contemporane evidențiază cu tot mai multă pregnanță că actuala ordine internațională, care poartă pecetea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, este nedemocratică, facilitează numai citorva state posibilitatea de a organiza relațiile internaționale conform intereselor lor, este inechitabilă, bazată pe dictonul forței, inegalității și inechității, este contraproductivă, măcinată de profunde contradicții economice, sociale, naționale și politice pe scară mondială și anacronică, produs al unor orinduirii bazate pe exploatare, inegalitate, oprimarea altor popoare. Cea mai elocventă ilustrare o oferă criza imperialismului și a sistemului capitalist în general, care se accelerează tot mai mult, cuprinzând toate laturile vieții economico-sociale și determinând ascuțirea contradicțiilor economice, politice și sociale. Tocmai aceste inegalități ale sistemului internațional au dat naștere, în esență, la două lumi — lumea bogaților și lumea săracilor, iar decalajele dintre acestea cresc neîncetat. „O cortină a sărăciei“ împarte cele două lumi din punct de vedere material și spiritual.

O lume e învățată, cealaltă în majoritatea sa analfabetă; una industrială și urbană, a doua — predominant agrară și rurală; una este orientată spre consum, cealaltă luptă pentru supraviețuire; în una se manifestă grija pentru „calitatea“ vieții, în cealaltă pentru viața în sine, amenințată de boli, foame și subnutriție; lumea bogată se îngrijorează de efectul activităților poluate asupra sistemelor de menținere a vieții, iar cealaltă este îngrijorată chiar de poluantul sărăciei.

S-a ajuns pînă acolo încît milioane de oameni din lumea a treia trudes sub un soare arzător de dimineată pînă seara, pentru o recompensă mizerabilă și o moarte prematură, fără a descoperi vreodată motivele acestei sorți.

— Situația grea a omenirii își are originea în trecutul ei, în structurile economice și sociale care au apărut în cadrul națiunilor și între ele.

În analiza profundă făcută la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român problemelor care confruntă astăzi omenirea, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Aceste stări de lucruri pun cu putere în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, a democratizării relațiilor internaționale, a elaborării unor noi norme de drept internațional, corespunzător schimbărilor produse în lume¹. Anomalia ordinii mondiale impusă de imperialism este de asemenea proporții, încât desființarea omenirii sînt condiționate pe termen lung nu de anumite remedieri ale acesteia, ci de o ruptură, de modificări structurale în toate sferile vieții internaționale. Soluționarea marilor și complexelor probleme ale omenirii, crearea unor noi ordini economice și politice, realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, releva președintele Nicolae Ceaușescu, „presupun o restructurare radicală a relațiilor internaționale, o adevărată revoluție în viața politică mondială²”.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, angajată plener în opera de făurire a unei lumi lipsite de coșmarurile foametei și de spectrul războiului, își face auzită la lucrările tuturor organismelor internaționale avizate în acest sens, prin intermediul reprezentanților săi, cu precădere al președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concepția sa despre noua ordine, concepție izvoită din însăși esența lumii contemporane.

O nouă ordine nu înseamnă în nici un caz adaptarea ordinii existente, ci operarea profundelor modificări întrevăzute cu atîta clarviziune de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Tocmai pentru a sublinia încă o dată acest lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu afirma că: „este necesar să se pornească de la faptul că noua ordine nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou chiar dacă ar fi de aur. Schimbarea doar a ambalajului nu va soluționa problema; dimpotrivă, va agrava și mai mult stările actuale de lucru, criza economică, instabilitatea, criza generală a capitalismului, cu toate consecințele pe care acestea le au asupra colaborării și păcii internaționale³”.

Ordinea mondială actuală se prezintă ca o ordine injustă și perimată, continuînd să genereze la un pol bogăție, iar la celălalt sărăcie și mizerie.

(Va urma)

1. Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1974, București, pag. 35.
2. Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare rostită la primirea membrilor Prezidiului Organizației Internaționale a Ziariștilor („Scînteia” din 22 X 1975).
3. Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1974, pag. 34.

Din activitatea organizațiilor U.T.C.

● În cadrul învățămîntului politico-ideologic, pe lângă temele stabilite, uteciștii din liceul nostru se străduiesc să cunoască și să aprofundeze documentele de partid și de stat care apar, prețioasele indicații cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae CEAUȘESCU.

Un valoros instrument de lucru este „Dicționarul politic”, care ne ajută în lămurirea unor fenomene sociale, economice etc., precum și în îmbogățirea vocabularului nostru.

● Una din preocupările organizațiilor U.T.C. o constituie respectarea de către toți elevii a Codului eticii și echității socialiste, a legilor țării. În acest scop, desfășurăm o intensă muncă de popularizare a lor, fie prin intermediul gazetelor de perete, fie în cadrul orelor de informare politică.

● Formația teatrală, alcătuită din uteciștii Nicoleta SAVIN, Iordanel LE-PĂDATU, Cezar POPA și Liviu-Gabriel COTÎRLAN și îndrumată de tovarășul metodist Ioan CONSTANTINESCU și tovarășa profesoară Marieta TUDORACHE, a reperat, recent, un frumos succes, în cadrul ediției a II-a a Festivalului național „Cîntarea României”: a fost promovată la faza interjudețeană. În acest concurs, ea se prezintă cu piesa „Mama” de Dumitru Rădu Popescu. Această echipă a adus, anul trecut și trofeul primei „Stagiuni teatrale a elevilor”, organizată de Comitetul municipal Focșani al U.T.C. și gazeta „Milcovul”.

Ovidiu ADAM,
secretarul Comitetului U.T.C.

Pe drumurile literare ale țării (II)

PRISLOP

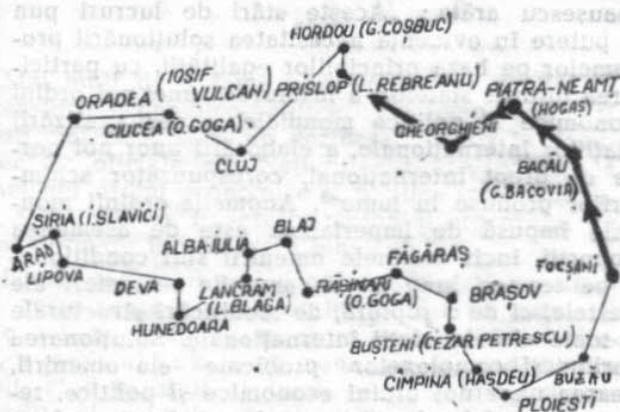
9 august 1978. De la Gheorghieni, „unde ne-a fost și masul”, după prima zi a călătoriei noastre, pînă la Prislop, satul lui Rebreanu, avem de alergat peste 200 de km.

Soarele, „mai harnic” decît noi, și-a aruncat discul pe cer, „vestind o zi frumoasă”. (Ar fi situații similare cu cele trăite de mai marele nostru înaintaș, Calistrat Hogaș, dacă n-ar fi distanța dintre colibă și hotel..., dintre Pisicuța și microbuzul la care este „înhamată o herghelie”...). Așadar, e timpul să ne sculăm. Deșteptarea o dă telefonic recepționera. (Așa-i mo-

dern. Nu tu ciocirlie, nu tu cintezi...) Dinamizați electric, ne pregătim febril. Fiecare își ia locul în cutia metalică pe patru roți. „Bidiviii ascunși sub capotă „nechează”, „sforăie”, „ioacă” în „ham” și la „pintenul”... șoferului se dezlănțuie năpraznic.

Șoseaua se așterne lin în fața noastră, deschizindu-ne priveliști minunate.

Trecem prin depresiunea Joseni, unde — după cum ne informează meteorologii — se înregistrează cea mai scăzută temperatură la noi, în țară. Serpentine amețitoare, păduri secula-

Prislop. Casa memorială „Liviu Rebreanu”

REPORTAJ

re rămân în urmă, iar în suflet ni se strecoară un sentiment de mîhnire că, din pricina umezelei (toată noaptea a plouat), nu ne putem opri, cîteva clipe, pentru a lua micul dejun. Ne punem pofta-n cui pînă la Reghin.

În Bistrița începem să facem loc imagini lui Rebreanu. Pe aici, l-au purtat pașii în anii studiilor sale liceale.

Cuprinși de emoții, ne apropiem de Prislop. Satul se întinde mai mult de-a lungul șoselei.

În dreapta, e o colină, pe care se văd case acoperite cu țiglă.

Muzeul „Liviu Rebreanu” se află în marginea cealaltă, dinspre Năsăud. Am intrat în atmosfera romanului „Ion” :

„Lăsînd Jidovița, drumul urcă întii anevoie pînă ce-și face loc printre dealurile strîmtoare, pe urmă însă înaintează vesel, neted, mai ascunzîndu-se printre fagii tineri ai Pădurii — Domnești, mai poposînd puțin la Cișmeaua-Mortului, unde picură veșnic apă de izvor răcoritoare, apoi cotește brusc pe sub Rîpele-Dracului, ca să dea buzna în Pripasul pitit într-o scrîntitură de coline.

La marginea satului te întîmpină din stînga o cruce strîmbă pe care e răstîgnit Hristos cu fața spălăcită de ploii și cu o cunună de flori veștede agățată de picioare. Suflă o adiere ușoară și Hristos își tremură jalnic trupul de tinichea ruginită pe lemnul mîncat de carii și înnegrit de vremuri.

Satul parcă e mort. Zăpușeala ce plutește în văzduh țese o tăcere năbușitoare. Doar în răstimpuri fișie ale ne frunzele adormite prin copaci. Un fuior de fum albăstrui se opinteste să se înalțe dintre crengile pomilor, se bălăbănește ca o matahală amețită și se prăvale peste grădinile prăfuite, învaluindu-le într-o ceață cenușie.

În mijlocul drumului picotește ciinele învățătorului Zaharia. Herdelea cu ochii întredeschiși, suflînd a greu (...)

Casa învățătorului este cea dintîi tăiată adînc în coasta unei coline, încinsă cu un pridvor, cu ușa spre uliță și cu două ferestre care se uită tocmai în inima satului, cercetătoare și dojenitoare“.

Casa se află și astăzi, bine conservată, prin grija cetățenilor, care,

în 1957, au pus mină de la mină și-au refăcut-o. Doar „domnișorul Liviu” este mîndria lor. Și nu numai a lor...

Urcăm cu pioșenie treptele unei scărițe din piatră și mîntea aleargă la paginile cărții, la consiliul de familie condus blajin de învățător, dar dominat autoritar de doamna Herdelea. Din pridvorul îngust intrăm în prima încăpere, probabil — salonașul, unde se pune la cale căsătoria Laurei și

Gabriela MOISE, absolventă ;

Clement SATALA, absolvent ;

Ovidiu GROPER, clasa a X-a A ;

Dan LAVRIC, clasa a X-a A ;

Daniela PUPAZĂ, clasa a X-a A ;

Valentina DIMA, clasa a IX-a A ;

Gina MANOLACHE, clasa a X-a A

(Liceul sanitar Focșani)

Foto : Tiberiu DIMA, absolvent

(Continuare în pag. 920)

Casa lui Ion

Așa arată astăzi ulița lui Ion

REPORTAJ

Pe drumurile literare
ale țării

PRISLOP

(Urmare din pag. 919)

unde se discuta cu aprindere despre aventurile lui Ion.

Ghidul dă drumul la o bandă magnetică, pe care și-a înregistrat prezentarea vieții și activității scriitorului. Obiectele evocatoare și documentele sînt expuse ingenios, astfel încît vizitatorul își poate completa cunoștințele furnizate de autor sau de biografii săi.

În timp ce privirile ne alunecă de la o vitrină la alta, banda se oprește, iar noi ne lăsăm cufundați într-un ocean de tăcere, purtați de valurile lui spre lumi necunoscute.

Într-un loc zărim prima scrisoare trimisă de școlarul Liviu Rebreanu părinților săi :

„Examenul de primire l-am pus. Îs luat foarte bine (...). Trimiteți și cele cămăși“ (...)

Sopron, 28 august 1900

Sintem atît de impresionai, încît ne desprindem cu greu de această mărturie. Încercăm pentru cîteva clipe să ni-l închipuim pe elevul Liviu Rebreanu în momentele în care se pregătea să dea această veste părinților săi. Însă visurile ne sînt împrăștiate de zgomotul unor pași și de glasurile stridente ale unor vizitatori. Pătrundem în altă încăpere mai luminoasă. Aici, ne așteaptă o sumedenie de lucruri necunoscute nouă : fotografii, manuscrise. Pe unul din pereți, se află o însemnare făcută de Liviu Rebreanu cu privire la geneza romanului „Pădurea spînzuraților“ :

„Pădurea spînzuraților s-a născut dintr-o fotografie pe care mi-a arătat-o un prieten la sfîrșitul anului 1918. Fotografia reprezintă o pădure plină de cehi spînzurați în dosul frontului austriac dinspre Italia. Fotografia m-a impresionat puternic și m-a urmărit multă vreme (...).“

Într-o cameră alăturată privim cu emoție obiecte de mobilier, masa de lucru, cîteva scaune, o oglindă, por-

trete, un dulap etc., care au aparținut părinților marelui scriitor. Atmosfera acestei camere este atît de vie, încît fotoreporterul trage cîteva imagini, în ciuda convenției pe care o avut-o cu ghidul. Păstrătorul acestor valori inestimabile ne-a vorbit, între altele, și despre Rodovica, prototipul Anei. Întrebată de o studentă despre felul în care a fost prezentată în roman, ea a răspuns : „Domnișoru' Liviu o scris frumos, numai că eu nu înțeleg de ce pe mine la sfîrșitul cărții m-o spînzurat“.

Plecăm la cimitir pentru a vedea mormîntul lui Ion. Mai întîi trecem

Nepoata lui Ion ne-ajută să căutăm mormîntul bunicului său

pe la casa celebrului erou. Cea veche nu mai este. A apărut alta nouă, „modernă“. Fiica lui nu-i acasă. Stringe finul. Dăm de nepoata lui Ion. La rugămintea noastră, ne-ajută să căutăm mormîntul bunicului său. Cimitirul e împrăștiat pe un deal. Undeva, într-un colț, sub niște pomi sălbatici, se află o moviliță acoperită de bălării, străjuită de o cruce din lemn, pe care fusese scris numele lui Ion Pop al-Glanetașului. Urmele creionului chimic au fost șterse de ploii, în cei 43 de ani care s-au scurs de la moartea sa... Dacă descendenții nu-l îngriesc, n-ar fi cazul să se ocupe de el elevii Școlii generale din Prislop? E o propunere... Poate fi găsită și altă soluție.

La întretăierea uliței lui Ion cu șoseaua națională, se află casa preotului Belciug. Și ea este „modernizată“...

Ne continuăm drumul la Hordou, satul natal al lui George COȘBUC.

ISTORIE LITERARĂ

Topîrceanu — inedit *)

Iași, 11 decembrie 1934

Stimată prietenă,

A trecut atîta vreme de cînd nu ne-am mai scris, că-mi trebu(i)e un efort ca să reiau tonul corespondenței noastre.

Unde-am lăsat-o ? Am așteptat să apară vinerea trecută în Ad[evărul] Literar fragmentul de „Vis” pe care-l trimisese lui Sevastos. N-a apărut. A fost probabil aglomerație de material ori trebuiau satisfăcute promisiuni și angajamente mai vechi. N-am întrebat ce-a fost. Am primit apoi o telegramă de la Sevastos în care-mi spune : „Manuscrisele trimise se vor publica”. Să așteptăm deci. Vorbesc la plural deoarece, pentru a înlesni debutul (ori mă înșel ?) d[umii]tale la revistă, care putea trece mai ușor dacă nu era vorba de un „fragment”, iscălit cu două simple inițiale, a trebuit să-i trimit tot atunci și din partea mea ceva pentru revistă, că mereu mi-a bătut capul mai demult. Și ca să fiu în ton, i-am trimis ceva intitulat „Visul”¹ — improvizate într-o seară, în care e vorba de... Hollywood și, vag, de o fată visătoare. Le-am iscălit cu inițialele X.Z., că nu puteam să le semnez, fiind ceva prea ușor — un fliac. (Nici celelalte toate, cite le-am publicat, nu-s mare lucru, fiindcă n-am dat niciodată la tipar vre-o lucrare în care să-mi fi angajat prea adînc sufletul adevărat. Le-am ținut la saltar și, de multe ori, le-am distrus și le-am uitat). Poemul dramatic cel mic, despre care-ți scrisesem, a fost întrerupt de o grijă năpraznică și de alte împrejurări supărătoare. Poate mai tîrziu să ți-l trimit — întreg sau numai începutul, după ce voi fi atenuat ori eliminat din el unele mărturisiri indirecte prea transparente, mărind doza ironiei. Poate. Eu cer prea mult de la oameni și de la viață, ca Brandt al lui Ibsen. Despre Karin Mihaeli² vom vorbi altă dată. În ce privește fondul serios pe care cartea ei îl atacă, sînt de părerea d[umii]tale. Eu mă refeream însă numai la latura ei literară, la talentul de expresie și la tehnica romanului. Mai aveam să-ți spun ceva în privința manuscrisului. Te-am iscălit cu inițialele S.C., cum mi-ai spus. Dar titlul l-am lăsat tot cum știi din două pricini : fiindcă scrupulele d[umii]tale mi s-au părut exagerate și absolut nejustificate, și fiindcă ne trebuia un titlu mai atrăgător, mai original. Am făcut-o cu certitudine că mă vei absolve ulterior, — mai ales cu gîndul că nu te va ști nimeni, nedînd numele. Și acum, că m-ai speriat, mai am o teamă iluzorie : Lui Sevastos a trebuit să-i dau numele întreg, ca să nu creadă că-i vorba de o farsă... Dar îl știu om destul de delicat, ca să mă tem serios că-l va pune în locul inițialelor.

Te rog să primești din partea mea expresia celor mai bune sentimente și salutări prietenești.

G. Topîrceanu

P.S. În momentul cînd să închid plicul, mi-a adus factorul o scrisoare cu vești rele pentru mine, alarmante, — de la sora mea. Dacă îmi răspunzi, te rog s-o faci cît mai curînd, că poate să plec. Dacă întîrzi răspunsul, voi găsi scrisoarea totmai la întoarcere — intactă, că nu-mi deschide nimeni corespondența. Nu știu cînd voi mai putea să-ți scriu.

Doamnei Tantzî Cotovu, str(ada) Traian 51. Constanța.

*) Vezi „Revista noastră”, nr. 52-53-54 (p. 842, 843, 844) și nr. 55-56-57 (p. 878) — 1978.

1) Adevărul literar și artistic, 13, nr. 733, 23 dec. 1934, p. 6 col. 1.

2) Nu este menționat în fișierul Bibliotecii Academiei R.S.R. (N. Scurtu).

Literatura de anticipație

1. Care credeți că este locul literaturii științifico-fantastice în peisajul literaturii contemporane?
2. După părerea dv., science-fiction-ul poate fi considerat ca o expresie a idealului omului și a dorinței lui de autodepășire?
3. Literatura științifico-fantastică se dezvoltă proporțional cu știința și tehnica?
4. În ce măsură literatura științifico-fantastică poate rezolva probleme contemporane?
5. Tematica science-fiction-ului este limitată sau nelimitată?
6. Care este valoarea progresului făcut în acest domeniu de la Jules Verne pînă astăzi?
7. De la ce idee ați pleca dacă ați avea posibilitatea să abordați genul științifico-fantastic?

Rodica-Adina POPA ; clasa a XI-a A :

1. Fără discuție, unul din primele locuri. În ultimul timp, s-a dezvoltat foarte mult, au apărut noi genuri.

2. Desigur. Să nu uităm că majoritatea celor „visate“ de Jules Verne acum mai bine de 100 de ani au devenit astăzi realitate.

4. Bineînțeles. Orice nouă descoperire științifică poate constitui un punct de plecare pentru un nou roman.

5. Este nelimitată. Se pot găsi idei în orice domeniu al activității omenești.

6. Dacă pe vremea lui Jules Verne, un zbor pe Lună sau o plimbare pe fundul oceanelor erau de-a dreptul incredibile, azi, pînă și cei mici știu că acestea au devenit o realitate. La fel ca și înaintașii lor, scriitorii contemporani încearcă să-și închipuie cum va fi viața în anul 2000; de exemplu.

7. Cred că aș intitula romanul meu „Vacanța în anul 2179“. S-ar putea ca atunci nimic să nu fie mai normal decât școala în cadrul unui complex in-

terplanetar și vacanța pe... Pămînt ori pe Marte...

Ovidiu GROPER, clasa a X-a A :

1. Literatura științifico-fantastică cîștigă din ce în ce mai mult teren, apropiindu-se, e drept, destul de încet, deocamdată, de vîrfurile literaturii contemporane.

2. Evident.

3. Deocamdată, într-o măsură destul de mică, dar în viitor, odată cu dezvoltarea sa, literatura științifico-fantastică ar putea contribui la rezolvarea unor probleme.

4. De multe ori, ea poate fi influențată de dezvoltarea științei și tehnicii.

5. Tematica ei este nelimitată.

6. Progresul ei ar fi și mai mare, dacă ar exista mai mulți scriitori care să cultive și mai serios acest gen de literatură.

7. Aș pleca de la ideea, banală la prima vedere, că literatura științifico-fantastică trebuie să fie într-adevăr științifico-fantastică...

Ovidiu ADAM, clasa a XI-a C :

1—2. Da. Dorința de autodepășire a

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE“

omului, indiferent de perioadă, a făcut ca prin acest fel de literatură să întrevadă calea de dezvoltare a științei și tehnicii, a societății în general.

3. Bineînțeles că nu. Ceea ce Jules Verne a făcut cunoscut în operele sale a ajuns să fie o realitate de-abia în zilele noastre. Totuși, pe măsură ce știința și tehnica se dezvoltă, creatorii de literatură științifico-fantastică realizează noi lucrări, în care modul de viață și preocupările oamenilor sînt total diferite de cele ale omului contemporan.

5. Cred că este nelimitată, pentru că și dorința oamenilor de a se autodepăși este nelimitată.

7. De la ideea că toate progresele științei și tehnicii pe care le-aș întrevede vor fi puse în slujba progresului omenirii.

Daniel DOPCA, clasa a XII-a E :

1. Notabil, deși e citită în mai mică măsură, poate datorită dificultăților de înțelegere.

2. Da, poate fi considerată o expresie a idealului uman, dar a celui relativ, material și nu a celui absolut.

3—4. Literatura științifico-fantastică ține pasul cu știința și tehnica: ceea ce astăzi este idee mîine este soluționabil și soluția ar putea să pornească din cartea vreunui autor de literatură științifico-fantastică.

5. Nelimitată. În acest tip de literatură, e posibil orice, oricînd și oricum.

6. Progresul e considerabil. Atît mijloacele de expresie cît și tematica s-au îmbogățit foarte mult, în pas cu dezvoltarea științei și tehnicii.

7. De la ideea că ceea ce scriu azi, mîine e realitate.

Romulus MIRCEA, clasa a X-a A :

1. În fiecare zi, în fiecare clipă, lumea evoluează. Literatura face și ea pași imenși. Iată de ce nu trebuie să ne mai mire amploarea pe care a luat-o science-fiction-ul în ansamblul literaturii contemporane.

2. Bineînțeles. Omul se află într-o continuă întrecere cu sine însuși. Multe dintre idealurile lui sînt imaginate în acest gen de literatură.

3. Odată cu dezvoltarea științei și tehnicii, cresc și aspirațiile omului către absolut.

4. Deocamdată, deși — cum spunem — a luat o mare amploare, cred că literatura științifico-fantastică nu este pregătită încă să intuiască modul de pătrundere în foarte multe taine din Univers.

5. Nelimitată.

6. Un progres remarcabil.

Nicoleta SAVIN, clasa a XI-a A :

1.—4. Literatura științifico-fantastică ia o amploare deosebită. Tot mai mulți scriitori cultivă cu îndrăzneală acest gen de literatură, în care pornesc de la problemele majore ale științei anticipînd viitorul acesteia.

2. Da. Multe dintre problemele strîngente ale epocii noastre, care nu și-au găsit încă dezlegarea sînt tratate în literatura științifico-fantastică. Timpul își va spune cuvîntul.

5. Nelimitată. Totul depinde de imaginația autorului, de cultura și puterea lui de judecată.

6. Un salt impresionant.

7. M-aș gîndi la contactul cu o altă civilizație cînd adaptarea omului la viteza luminii și la condițiile de viață ale altei planete n-ar mai constitui o problemă.

Mioara LICSandRU, clasa a XII-a E :

1. Lucrările științifico-fantastice, în care, după părerea mea, nu este vorba despre monștri ucigași ori alte ficțiuni copilărești, ci care își propun tratarea unui subiect serios de anticipație, ocupă un loc destul de important în literatura zilelor noastre.

2.—3. Firește. Angajat în revoluția tehnico-științifică, omul a devenit mai exigent cu el însuși, și-a lărgit zona de cunoaștere, vrea mai mult. Știința și tehnica, în spatele cărora a stat și stă și literatura de anticipație, l-au ajutat să pună piciorul pe Lună și să trimită în spațiu aparate de cercetare ultramoderne.

4. Nu știu dacă prin această literatură s-ar putea rezolva marile probleme contemporane, cred însă că ea poate foarte bine, între altele să intuiască cataclismul mondial la care nu-i exclus să se ajungă, dacă nu se pune capăt cursei nebunești a înarmărilor. Cu alte cuvinte, poate lansa un

Literatura de anticipație

(Urmare din pag. 923)

serios avertisment! Cum de fapt a și mai făcut, dar nu-i de ajuns.

5. Forța creatoare a omului este nelimitată.

6. Indiscutabil, salturile valorice sînt enorme.

7. Cred că de la minunăția acestui glob pămîntesc cu tot ce fierbe în el și cu tot ce înflorește (de nu s-ar veșteji!) deasupra lui: civilizația Omului.

Gabriela ANDONE, clasa a XI-a A :

1. Într-adevăr, acest nou și totuși vechi gen ocupă un loc aparte în peisajul literaturii contemporane. El nu numai că se impune, dar se și cere. Consider că e un stimulent... fantastic... al imaginației...

2. Nici nu poate fi altfel. Această literatură este generată de cele mai nobile idei și aspirații ale omului, din eterna lui sete de a se autodepăși, ca un simbol al unui Icar victorios.

3. Știința și tehnica reprezintă pentru literatura de anticipație doar un stimulent. Acest gen — singurul, după părerea mea, în literatură — depășește știința și tehnica. Obligatoriu trebuie să le depășească, altfel nu s-ar putea numi, sub nici un motiv, „științifico-fantastic”. Iată o interesantă legătură între literatură și științele exacte, între ficțiune și realitate.

4. Nu se poate spune că literatura de anticipație rezolvă problemele contemporane. Ea poate numai să sugereze noi căi de soluționare sau să împiedice progresul.

5. Science-fiction-ul are limitele Universului.

7. „Călătorie în arhipelagul timpului”.

Anchetă realizată de :

Carmen UNTARU,

Iulia OANCEA,

clasa a XI-a A

REVISTA REVISTELOR

● Numărul din ianuarie 1979 al publicației „L'indépendance roumaine”, condusă de poetul Mihail STERIADE, fost elev al Liceului „Unirea”, actualmente director al Centrului cultural românesc din Belgia, este consacrat Anului internațional al copilului: 1979. Pe prima pagină, se află fotografia președintelui Nicolae CEAUȘESCU, surprins în momentul îmbrățișării unui copil, și un amplu articol în care este evidențiată grija deosebită manifestată de regimul nostru față de tinăra generație. Această idee este reluată și în celelalte pagini, unde se află și alte fotografii ale președintelui Nicolae CEAUȘESCU în mijlocul copiilor, precum și o imagine a sa din adolescență.

În ultima parte, Mihail Steriade publică, în traducerea sa, o serie de poezii create de numeroși copii din România.

P. D.

● Peisajul cultural din Galați s-a îmbogățit, de curind, prin apariția revistei „Pefale de lumină”, editată de Organizația pionierilor și șoimilor patriei din Școala generală nr. 29. Revista se deschide cu articolul-program intitulat „La început de drum”, din care reținem: „...dorim (...) să publicăm cele mai realizate creații ale cercului literar din școală, articole de istorie, însemnări de lectură, interviuri cu diferiți scriitori și reprezentanți ai vieții cultural-științifice din județul Galați și din țară, producții folclorice, traduceri, reportaje, articole care să oglindească activitatea instructiv-educativă, cultural-artistică și sportivă din școală, să reflecte multiplele preocupări ale pionierilor și șoimilor patriei, ale cadrelor didactice care-i îndrumă”.

Materialele apărute în acest prim număr, prin bogatul lor conținut de idei și stilul elevat în care sînt scrise, constituie o mărturie vie a legăturii dintre vorbă și faptă.

Membrii colectivului redacțional al „Revistei noastre” îi felicită din toată inima și le urează noi succese!

Ionică BARBU,
clasa a XII-a C

PETRU MAIOR ;

„ISTORIA PENTRU ÎNCEPUTUL ROMÂNILOR ÎN DACHIA“

Printre lucrările care alcătuiesc fondul documentar al bibliotecii liceului nostru, se află și ediția princeps a celebrei „Istorie pentru începutul românilor în Dachia“, de Petru Maior, unul dintre reprezentanții de frunte ai Școlii ardelenne. Ea a fost tipărită la Buda, în 1812. În general, este bine conservată.

Ca și ceilalți istorici ardeleni (Samuil Micu și Gh. Șincai), Petru Maior îi combate pe cei care contestau noblețea și vechimea poporului român pe aceste meleaguri. În **Cuvint înainte** el arată că „cei streini scriitori (...) fără nici o dovadă iscodesc ceva sau și minciuni apriate spun asupra românilor încă socotesc că lumea toată e datoare să creadă în nălucirile lor; ba, de o bucată de vreme, precum măgariu pre măgariu scarpină, așa, unii de la alții împrumutînd defăimările, fără de nici o cercare al adevăru lui, de iznov le dau la stampă; și cu cît românii mai adînc tac, nemica răspunzînd nedreptilor defăimători, cu atît ei mai vîrtos se împulpă pre români a-i micșora și cu volnicie a-i badjocori“.

Dovezile aduse și de cronicarii moldoveni cu privire la originea romană a poporului român, originea latină a limbii române, continuitatea elementului român în Dacia și unitatea românilor de pretutindeni devin pentru reprezentanții Școlii ardelenne argumente de netăgăduit în lupta pentru egalitate în drepturi a românilor din Transilvania cu celelalte naționalități ale Imperiului habsburgic.

În dorința lui de a demonstra noblețea poporului nostru, ajunge și la teoria greșită a purității etnice, pe-trivit căreia noi ne-am trage numai din romani, întrucît, în urma războaielor dintre Traian și Decebal, bărbații ar fi fost exterminați, iar femeile „au fugit cu pruncii la sarmați“. La romani, „era o ocară a se căsători cu muieri de alt neam“, spune autorul.

Referitor la retragerea aureliană, a-

rată că împăratul nu-i putea scoate cu sila pe locuitori, iar posibilitatea de a-i fi împins barbarii cu forța peste Dunăre cade. Au plecat doar autoritățile și armatele care lăsară „provincia în seama locuitorilor“.

Însuși notarul lui Bella, regele ungurilor, spune că „la venirea lor în Transilvania în Ardeal erau români“.

Volumul se încheie cu „Disertație pentru începutul limbii românești“, în care el susține că limba noastră se trage din latina populară. Petru Maior este primul cărturar român care sesizează acest lucru.

Iordana MIRONESCU,
clasa a XII-a D

NOTE DE LECTURĂ

Drama unui copil, — scînteietoarea Iulia Hasdeu, — a înscris cu strofe îndoliate un destin care se vestea nimbă de geniu. Zeci de generații de adolescenți au lăcrimat în fața cripei de la cîmîtirul Bellu, creînd din copilul minune al veacului trecut un adevărat mit.

Destinul care asemenea fulgerului ce se abate numai asupra arborilor înalți, a răpus prin vreme adolescenți care ar fi putut să scrie cu litere de aur capitole minunate în panteonul neamului românesc.

George Coșbuc, blînd cîntăreț al comorilor patriarhale, a avut și el un fiu. Se numea Alexandru și se anunța o minte plină de nestemate. Dar un accident de automobil petrecut pe undeva pe plaiurile Tismanei a tras zăbranic negru și peste cei douăzeci de ani ai lui, și peste cei din urmă ani ai marelui poet.

Drama lui Labiș e încă vie în inimile noastre, marea speranță a poeziei de acum un sfert de veac s-a zdrobit sub roțile unui tramvai de noapte.

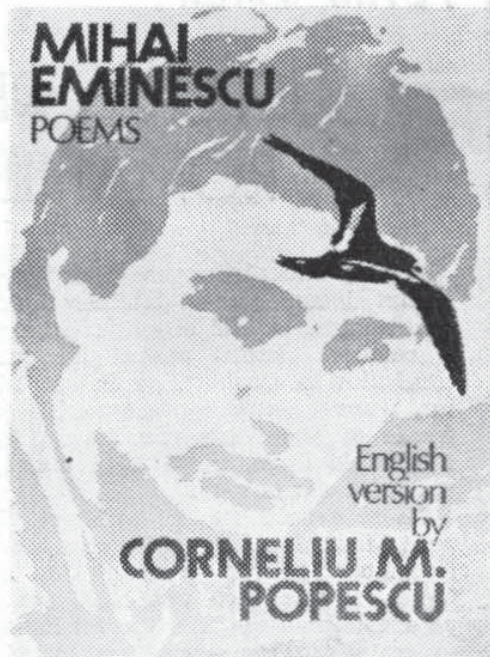
Cine va mai cînta ca el moartea blindei vietăți din pădurea carpătină, sau prăbușirea din azur a pescărușului, pe țărnul presărat cu sîdefuri de scoici marine ?

În casa unei familii din București, liniștită și fericită ca multe altele, unită prin dragoste, prietenie, încredere, creștea viguros un bujor de 18 ani. Fremăta de tinerețe și de sănătate. La anii lui, ca feți-frumoșii, crescuse de un metru și nouăzeci. Adolescentul falnic, sportiv al mai multor discipline, era mîndria și lumina părinților, idolul prietenesc al colegilor și mulțumirea profesorilor. Era în ultima clasă de liceu și se pregătea pentru facultatea de medicină. Părea că viața îl așteaptă cu toate grădinile în floare.

Încă din copilărie se iniția în taina unor limbi străine, dintre care engleza îl absorbise cu totul, pînă ce ajunsese s-o stăpînească în cele mai subtile detalii.

La vîrsta de 16 ani s-a apucat să-l traducă pe Eminescu în limba engleză pentru plăcerea lui. Întegral, după ediția Maiorescu. Trudnic lucru. La 18 ani lucrarea era încheiată. Visa un drum la o editură și o apariție în vitrina librăriilor. Părinții, mama în special, puneau zilnic cărămidă peste cărămidă la acest vis al fiului lor.

Eminescu, diificil de tălmăcit chiar și în românește (T. Argezi) — cerea calități deosebite pe lingă temeinica stăpînire a limbii în care traduci. Metrica versului, adică acele tipare armonioase, specifice marelui poet, măreția gîndirii, și peste toate, inefabila armonie care ne farmecă.

Un traducător
de geniu
al lui Eminescu :

Corneliu M.
POPESCU*)

*M. Eminescu — Poems, English version by Corneliu M. Popescu, Editura „Eminescu”, 1978.

NOTE DE LECTURĂ

Andrei BANTAȘ :

„Chiar cu riscul de a greși, aş spune că dacă în alte domenii se nasc mereu genii, un geniu al traducerii încă n-am cunoscut înainte de Corneliu M. Popescu. Identificat pînă și prin destin cu Eminescu, dar cunoscut abia după moarte, ne amintește poate și mai mult de steaua care „Era pe cînd nu s-a văzut / Azi o vedem și nu e“.

(Extras din articolul „Eminescu în traducere engleză“, apărut în revista „Argeș“, nr. 2, din iunie 1978, pag. 16)

AND IF ...

And if the branches tap my pane
And the poplars whisper nightly,
It is to make me dream again
I hold you to me tightly.

And if the stars shine on the pond
And light its sombre shoal,
It is to quench my mind's despond
And flood with peace my soul.

And if the clouds their tresses part
And does the moon outblaze,
It is but to remind my heart
I long for you always.

Desigur, în ultimele decenii, chiar înainte de primul război mondial, s-au mai încercat talmăciri din Eminescu, parțial reușite. Engleza, limbă cu structură și cu alte modalități poetice se lăsa greu cucerită. Cine s-ar fi putut gândi că tocmai adolescentului care nu terminase încă liceul, avea să-i reușească această grea încercare? În traducerea lui Corneliu M. Popescu, — acesta e numele traducătorului, — Eminescu sună ca Eminescu, — fără să-i fie alterate nici muzicalitatea din graiul dunărean, nici măreția solemnă a versului original.

Căci abia acum, românul Mihai Eminescu a căpătat vestmînt anglo-saxon, slobod să porceadă cu tot fastul în lumea engleză și americană, spunînd acelei lumi că undeva aici, sub Carpații noștri, cu un secol în urmă, a trăit și a cîntat un poet genial.

Numai că traducătorului, aceluși inspirat adolescent Corneliu M. Popescu, nu i-a fost dat să se bucure de ziua cînd de sub teascurile tipografiei opera sa avea să izbucnească la lumină, uimind cititorii de slovă engleză.

A venit acea îndoliată zi de 4 martie 1977, cînd adîncurile răzvrătite ale pămîntului au împroșcat cu dolii atîtea familii, stricînd armonii și vise de fericire.

De sub dărîmăturile unui bloc bucureștean un tată îndurerat a cules, zdrobite trupurile celor dragi : soția și fiul. Acel fiu care se încumetase să-l re-creeze pe Eminescu într-un grai străin. I-a găsit îmbrățișați, apărîndu-se de moarte unul pe altul. Acolo, sub dărîmături, vor fi mai rămas poate și alte strădanii ale acestui tînăr minunat. Norocul a făcut că o copie a traducerii se afla la tatăl său la serviciu, altminteri, nimeni n-ar fi știut că un tînăr, între 16 și 18 ani, se luptase cu o operă monumentală. A fost norocul lui Corneliu M. Popescu, a fost norocul lui Eminescu să poată călători prin lume într-o limbă de circulație universală? E greu de spus.

Cert însă că Editura „Eminescu“, cea care i-a tipărit postum această carte, poate trimite lumii versurile genialului nostru poet rostite în limba engleză de un adolescent, Corneliu M. Popescu. Și vor călători astfel, mîna în mîna, poetul și traducătorul, ducînd altor popoare, prin anii care vin, mesagiile unite a două spirite de elită.

Asociația scriitorilor din București a publicat o carte pioasă în memoria scriitorilor care au pierit la cutremur. Cartea se numește „9 pentru eternitate“. Un nume luminos se adaugă. Acela al lui Corneliu M. Popescu.

ION LARIAN POSTOLACHE

PRIETENII REVISTEI

George
ZARAFU

Cunoscutul epigramist George ZARAFU transmite, într-un mod original, un călduros salut cititorilor „Revistei noastre”, în general, și focșănenilor, în special.

Ii mulțumim și pe această cale!

Unui călduros

Se onie man năie
foate ponesti un an
far, de-i dar un cui, nu stie
cum ră-l loto e un viscan!

Indicium

Nu povuți cu mîna goală
În orele vîlecîtatî
Luati vacanță de la ? crală,
Nîndicium de la LECTURĂ!

dedicatie focșănenilor

Silicera prietelui
Caru-i viatîi un tozaur
Ca „Zaraf” de mîserii
Eu o pretuieru cu aur!

G. Zarafu

Mărturii peste timp

Muzeul de istorie al oraşului Focşani este o oglindă fidelă a tuturor acţiunilor întreprinse de fruntaşii unioniști focşăneni sau din ținuturile Putnei, de diferitele organizații ce și-au pus amprenta asupra Unirii — a Focşaniului în general ca parte integrantă în amplul proces de desființare a barierelor artificiale ce-i separau pe moldoveni de munteni.

O „Horă a unirii”, anonimă — editată în perioada de unificare — vine să sublinieze participarea nu numai efectivă, ci și afectivă a maselor largi populare la crearea premiselor înfăptuirii Unirii.

Dacă această „Horă a unirii” reprezintă un îndemn, o manifestare subiectivă a populației „Dorințele românilor”, foaia volantă din 1857, subliniază scopurile care erau urmărite prin intermediul Unirii.

„Deslușiri asupra celor patru baze din programa națională” — privind strategia unificării, pot fi descifrate în apelul Comitetului Central al Unirii din București.

Din seria publicațiilor din anul 1857 care se referă la adunările ad-hoc din același an, un rol deosebit îl are broșura „Despre adunările ad-hoc a Moldovei” — ce informează asupra modului în care s-au constituit și a rolului cu care acestea au fost investite — alăturat fiind buletinul ședințelor divanului ad-hoc din anul 1857.

În una din vitrine poate fi văzut decretul emis la 10 iulie 1862 de către domnitorul Al. I. Cuza, privind unificarea oraşului Focşani, mai bine-zis a celor două părți, una în Moldova fiind capitala ținutului Putna și alta în Muntenia fiind capitala județului Slam—Rîmnice. Din decret se desprinde, pe baza art. II, că „ambele părți ale oraşului Focşani, de dincolo și dincoace de Milcov, vor forma în viitor un singur oraş care va fi reședința județului Putna”.

Există, de asemenea, câte o fotografie după documentele de arhivă legate de reformele lui Alexandru Ioan I. În partea stîngă a decretului, ca un sfetnic credincios, stă harta oraşului Focşani, întocmită în perioada 1896—1898 de către P. F. Radovici — cu trasarea hotarelor dintre cele două părți ale oraşului, hotare care parcă vor să se anihileze în favoarea viitorului românesc.

Noul steag al oraşului, al Focşaniului de după Unire, îl reprezintă pe un fundal galben — galbenul holdelor de aur — pe Bachus care vrea parcă să ciocnească, împreună cu toți românii, o cupă cu vin pentru legătura ce s-a legiferat.

Cărțile și obiectele de faianță din biblioteca domnitorului AL. I. Cuza, precum și publicațiile din vremea Unirii : „Anuarul militar al oastei române” — 1863, „Legea rurală” elaborată în 1860 de Comisia Centrală, „Îmbăntățirea soartei țăranilor” de M. Kogălniceanu publicată în 1862, „Cheshtia proprietății funciare” — 1859, „Unirea și Unitatea”, de I. H. Rădulescu, publicată în 1864 — arată diversitatea și complexitatea problemelor abordate de fruntașii unioniști.

Sînt păstrate cărți aparținînd poetului focșănean unionist Dumitru Dăscălescu, precum și biroul focșăneanului Gh. Apostoleanu, împreună cu actele de studii — în calitatea lui de sfetnic juridic al domnitorului Cuza.

Este reconstituită, în toată minuțiozitatea ei, sala de ședințe a Comisiei Centrale, care ia ființă și funcționează în Focșani, după orînduirea Convenției de la Paris, în perioada 10 mai 1859 — 14 februarie 1862 ; Procesele verbale ale Comisiei, azi devenite obiecte de muzeu — se reflectă în oglinzile ce împodobesc, de o parte și cealaltă, pereții încăperii.

Mioara IFRIM
Tudorel TOADER
clasa a XII-a E

FOȘTI ELEVII AI LICEULUI „UNIREA”

Prof. Emil Boldan s-a născut la 15 ianuarie 1909, în orașul Focșani. Aici, a urmat cursurile școlii primare, precum și primele trei clase secundare (1920—1923), la Liceul „Unirea”. Trece apoi la Liceul „Gh. Lazăr” din București, unde își ia bacalaureatul, în 1928. Licențiat „cum laude” al Facultății de filozofie și litere a Universității din București (1932), prof. Emil Boldan va activa mulți ani (1934—1948) în învățământul liceal. În 1948, intră în învățământul superior, unde va funcționa până în 1974, anul pensionării sale. A fost conf. universitar, decan al Facultății de limbă și literatură română (1953—1954), rector al Institutului de limbi străine (1954—1956), rector al Institutului pedagogic de 4 ani din București (1956—1960), redactor-șef adjunct al „Gazetei învățământului” (1951—1953), secretar general al Societății de științe istorice și filologice (1960—1968) și al Societății de științe filologice (1968—1971), redactor responsabil adjunct al revistei „Limbă și literatură” (1960—1971).

În 1928, și-a făcut debutul în paginile „Biletelor de papagal” cu două schițe semnate cu pseudonimul Emil Sarval. A mai colaborat cu versuri și proză la „Zodiac” (1930), „Adevărul”, „Dimineața”, „Lupta”, „Adevărul literar și artistic”, iar după Eliberare, la „Victoria”, „Tribuna poporului”, „Scinteia”, „România liberă”, „Apărarea patriei”, „Tînărul leninist”, „Viața românească”, „Contemporanul”, „Gazeta literară”, „România liberă”, „Luceafărul” etc.

De la prima sa carte, „Alec Russo. Omul, opera, comentarii” (Editura de Stat, 1948) și pînă la ultima, „Costache Negri, scrieri social-politice” (Editura politică, 1978), a publicat peste 15 volume consacrate personalității și operii unor scriitori din literatura noastră veche și modernă (Miron Costin, Alecu Russo, Alecu Donici etc.), unor momente importante din istoria literaturii române (de exemplu, Școala ardeleană) sau unor sectoare legate direct de munca scriitoricească („Dicționar de terminologie literară”, primul de acest fel, la care a colaborat și pe care l-a coordonat, apărut la Editura științifică, în anul 1970).

În afara acestora, a publicat, prin diverse reviste și ziare, zeci de studii și articole consacrate unor scriitori ca: Samuil Micu, Gh. Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu, Gh. Lazăr, Vasile Cîrlova, C. Negruzzi, Alecu Russo, Alecu Donici, N. Bălcescu, V. Alecsandri, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, M. Eminescu, I. Slavici, Al. Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, G. Coșbuc etc.

De asemenea, a colaborat la realizarea unor manuale de literatură pentru învățământul secundar.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, profesorii și elevii de astăzi ai Liceului „Unirea” îi transmit sincere urări de sănătate și viață lungă!

Alăturat, îi publicăm o sinteză a unui studiu mai amplu, „Cele patru treceri (și petreceri) ale lui Gr. Alexandrescu prin Focșani”.

Emil BOLDAN

Cele patru treceri (și petreceri) ale lui Grigore Alexandrescu prin Focșani

Născut la Tirgoviște, fosta cetate de scaun a Țării Românești, și stabilit încă din anii adolescenței la București, unde avea să-și scrie cea mai mare parte a operei sale Grigore Alexandrescu și-a legat numele și de aceia al orașului Focșani, care a avut fericirea să-l găzduiască pe marele poet în câteva momente cruciale ale vieții lui.

În primul rînd, în primăvara lui 1837, cînd, ca tînăr iuncher (sublocotenent), fusese aruncat acolo de capriciile unui superior, care, auzind că poetul e „bun scriitor” și rezînd că aceasta, înseamnă bun copist, caligraf, om cu frumos scris, îl trimisese în orașul de graniță dintre cele două țări surori cu scopul, cum ne povestește malițios Ion Ghica în una din scrisorile sale către Vasile Alecsandri — „să taie la răboj oile care veneau dintr-un mal în celălalt al Milcovului”¹.

Cît de bine s-a simțit în anii aceia ai tinereții poetul, care se credea — expedit fără voia lui pe meleagurile îndepărtate pentru el ale Focșanilor — un nou Ovidiu exilat la Tomis, ne povestește el însuși în spirituala „Epistolă familiară” adresată „d-lui polcovnic I. Cîmpineanu”, și care este cea dintîi poezie scrisă de Alexandrescu în noul metru, pentru care el nu poate găsi, deocamdată, decît resturile unei limbi ascuțite, de o usturătoare ironie și de neîndurătoare pornire satirică atît față de oamenii, cît și față de locurile care-l găzduiau atunci. Versurile „epistolei” lui Alexandrescu reflectă într-un mod acut spiritul raționalist și progresist al poetului. Întîlnim aici și atitudinea lui antireligioasă și antirăzboinică, și ironia care țintește în poezia pastorală, ajunsă mai demult un gen pur convențional prezentînd o imagine idealizată a vieții de la țară, după cum poezia satirizează, de asemenea, cu o incisivă vervă, ignoranța crasă a reprezentanților clasei dominante, viața stupidă și parazită pe care o duceau aceștia, superstițiile care le minau existența.

Universul cețos, apăsător al Focșanilor de atunci, exasperant pentru un poet ca Alexandrescu, iată că se luminează însă pe neașteptate, odată cu apariția Elizei, care-i inspiră, se pare, prima dragoste adevărată poetului nostru, primele lui poezii de iubire, în orice caz. Obișnuit, criticii și istoricii noștri literari (E. Lovinescu, Gh. Bogdan-Duică, G. Călinescu) cuprind aceste poezii în „ciclul Elizei”, așa după cum următoarele poezii de dragoste ale lui Alexandrescu le-au inclus într-un alt grup, „ciclul Emiliiei”, a doua mare dragoste, se pare, a celebrului autor al fabulelor și satirelor în versuri.

După cum notează G. Călinescu în monografia consacrată poetului, pînă a nu cunoaște pe Eliza, cu care Alexandrescu se întîlnește „într-o consimțire reciprocă pe locuri sălbatice”, poetului „i se păruse că timpul se tirăște și că vîntul bate zadarnic. Acum lumea i se arată schimbată”². Poetul jubilează acum, e fericit :

„Vedeți aceste locuri, aceste stînci ripoase?
Vedeți pămîntu-acesta de tot nelocuit?
Ei bine, aici toate mie îmi par frumoase,
Mai mult decît oriunde, aici sînt fericit”.

(„Eliza”)

Noi momente de fericire vor fi evocate în „Așteptarea”, a doua poezie a „ciclului Elizei”, în care poetul antrenînd și natura înconjurătoare la fericirea sa, descoperă în iubire izvorul uitării tuturor suferințelor mari și mici.

Romanul dragostei cu necunoscuta focșăneană nu va dura însă mult. În ciuda jurnămintelor de dragoste veșnică pe care și le făcuseră, tinerii trebuie să se despărță. Și despărțirea, oricare ar fi fost cauzele ei, e dureroasă, cum reiese din lamentația poetului din a treia piesă a ciclului, „Inima mea e tristă” :

„Adio! N-am cuvînte
Să-ți arăt tot ce simte,
În astfel de momente, mîhnit sufletul meu.
E o durere mare
Și suferinți, pe care
A le simți poci numai, a le descri mi-e greu”.

Curînd, în toamna lui 1837, poetul trebuie să părăsească Focșanii : primul lui popas în orașul de pe Milcov ținuse, așadar, cum ar fi spus Caragiale, „din primăvară pînă-n toamna” anului 1937. Dar odată cu plecarea din Focșani nu se încheiase definitiv romanul dragostei poetului cu Eliza. El avea s-o revadă la București, între 1838 și 1842, printr-o întîmplare, în cadrul unui bal, la care tînăra focșăneană apăruse probabil însoțită de soțul ei, momentul revederii fiind evocat în poezia „Te mai văzui o dată”.

A reîntîlnit-o poetul cu ocazia celui de-al doilea popas al său la Focșani, care a avut loc la cîtiva ani după aceea? N-am putea răspunde. Nimic nu ne-o mai amintește. Știm doar că acum, în toamna lui 1844, Alexandrescu, făcînd parte din suita domnitorului Gh. Bibescu, se află din nou la Focșani, prezența lui atunci acolo semnalînd-o „Albina românească” din zilele acelea. Nu știm însă dacă poetul a luat și parte la comuna

masă domnească, pe care Bibescu a dat-o, în partea munteană a oraşului, în cinstea lui Mihail Sturza, domnul Moldovei, sosit mai înainte, în vederea acestei întâlniri, în partea moldovenească a Focşanilor. E probabil că da, deoarece făcea parte din suita domnului său. În orice caz, în seara aceleiaşi zile de noiembrie, suita sosea la Buzău. Scurt acest al doilea popas la Focşani al poetului, care, numai o lună după aceea, în decembrie, va fi înaintat la rangul de serdar cum ne informează o gazetă a timpului³⁾.

A treia oară poetul poposeşte la Focşani, cam un an după aceea, în luna septembrie 1845, tot în suita lui Bibescu, venit să se cunune la Focşani cu Maria Văcărescu, naş fiind domnul Moldovei, Mihail Sturza. Grigore Alexandrescu, „al cărui geniu poetic în deosebite feluri este cunoscut românilor“, cum îi anunţă prezenţa acelaşi ziar⁴⁾ — luase şi el parte la serbările organizate în cinstea princişilor miri, în casele lui Costache Dăscălescu, şi la manevrele desfăşurate pe cîmpul de la marginea oraşului, urmate de un prînz oferit de Bibescu în cinstea naşului său, Mihail Sturza. Ştim precis, în orice caz, că, după „săvîrşirea cununii lor“, poetul înmînase tinerei şi nobilei mirese un epitalam pe care „Vestitorul românesc“ l-a şi publicat apoi, însoţindu-l de comentarii elogioase la adresa autorului.

Putea bănui poetul atunci că, peste 15 ani, revenind în acelaşi oraş, avea să-şi celebreze propria sa căsătorie cu o fiică a plaiurilor focşănene?

Desigur că nu.

La 30 martie 1860, Alexandrescu a fost numit, ca reprezentant al domnului ţării, membru al Comisiei Centrale de la Focşani, comisia fiind alcătuită din 16 membri — opt moldoveni şi opt munteni —, jumătate din numărul lor reprezentîndu-i personal pe cei doi domnitori, iar cealaltă jumătate fiind expresia celor două adunări din Moldova şi Ţara Românească. Revenit acum în oraşul tinereţii sale, în care la început se simţise un surghiunit şi un persecutat, iar apoi cunoscuse delicia primii lui iubiri adevărate, Alexandrescu trebuie să fi trăit clipe de o reală emoţie. Oraşul se schimbase într-o oarecare măsură, e adevărat. Mediul i se părea acum mult mai agreabil poetului decît în anul în care un superior nemulţumit îl aruncase acolo ca să-şi exercite în treburi practice pana de poet.

Imprietinit cu poetul focşănean D. Dăscălescu, coleg în Comisia Centrală, şi cu George Baronzi, care tipărea tocmai în acel an, în 1860, acolo, la Focşani, „O farsă din zilele noastre“, Alexandrescu, ca şi altădată magistratul Alecu Russo, la Piatra Neamţ, nu-şi prea vedea de îndatoririle oficiale. Venea tot mai rar pe la şedinţe, iar atunci cînd participa, lua cuvîntul şi mai rar. Uneori, chiar cînd era prezent, ca în ziua de 6 mai, viţa să semneze, cum menţionează Protocoalele Comisiei Centrale a Principatelor Unite (Focşani, 1860—1862), care-l dau absent de la şedinţele din 27 şi 30 mai.

Unde se află în vremea aceasta poetul?

În afară de lungile sale drumuri prin cîrîngul de la marginea oraşului şi nu mai puţin plăcutele întâlniri cu Dăscălescu şi Baronzi (poetul se pregătea în acele zile să se căsătorească cu Raluca Stamatîn, fiica spătarului Gavril Stamatîn aparţinînd unei familii de vază focşănene), cu actorul Matei Millo şi cu paharnicul C. Sion, cunoscut autor al „Arhondologiei Moldovei“. Poetul îşi cunoscuse probabil viitoarea soţie prin D. Dăscălescu, rudă cu stamatineştii, sora poetului din Focşani fiind căsătorită cu comisarul Costin Stamatîn. La nuntă, care s-a celebrat în ziua de 29 mai 1860, în biserica Sfinţilor Voievozi, naşi mama fetei, Raluca „mărturisă“ că avea 18 ani, deşi avea 26 cum notează Călinescu⁵⁾ — mireasa avînd cu 24 de ani mai puţin decît marele poet. La puţin timp după aceea, la nici patru zile de la săvîrşirea, se pare, grăbită a căsătoriei, se dezlănţuie teribila dramă, de pe urma căreia — cum scrie G. Călinescu — ca şi Höderlin, poetul avea să se clatine „un sfert de veac între eroare şi luciditate, sau cel puţin între demnitate şi un sentiment atroce de umilinţă şi ruşine“⁶⁾.

Deşi nu avem cunoştinţă pînă acum de nici un document în acest sens, nu ar fi posibil ca, în anii aceştia tragici pentru poet, dar în care — în perioade scurte de luciditate, — el s-a zbatut să arate lumii că este, totuşi sănătos, reîncepînd să publice poezii, dintre care unele sînt „departe de a releva scăderea puterii de creaţie“⁷⁾. Alexandrescu să se mai fi deplasat, cu toate acestea, desigur însoţit de soţia sa ori de altcineva, din cînd în cînd, şi pe la Focşani, oraşul soţiei sale?

1) Ion Ghica, Opere, I.E.P.I., 1956, p. 299.

2) G. Călinescu, Gr. Alexandrescu, Bucureşti, E.P.I., 1962, p. 36.

3) Vestitorul românesc, nr. 100, din 23 decembrie 1844.

4) Vestitorul românesc, nr. 76, din 27 septembrie-1845.

5) George Călinescu, op. cit. p. 78.

6) George Călinescu, op. cit. p. 105.

7) Idem, idem p. 91.

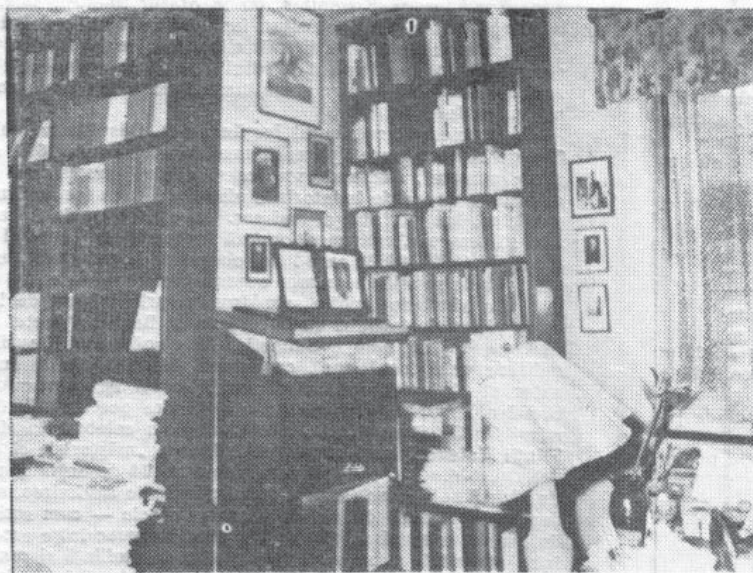
DIALOG LITERAR

(Urmare din pag. 914)

*„O limbă
corectă
și (...)
frumoasă
(...)
se învață,
în primul
rînd,
din
lecturi
literare“*

război. Îmi pare rău, dar nu-s deloc de acord. Eu văd și ce se întîmplă la teatru, unde spectatorii rid cînd nu e absolut nimic de ris pe scenă. Publicul — nu zic tot publicul, dar majoritatea lui — ride și cînd apare un actor, fără să spună deocamdată nimic, cum era cazul regretatului Caragiu, ca să nu mai vorbim de Vasiliu-Bîrlîc.

Ceea ce nu au scriitorii noștri de astăzi și aveau scriitorii dintre cele două războaie și dinainte, este o cultură mai temeinică și mai variată, mai autentică. Singurul scriitor dintre cei cunoscuți de mine, dar cred că pot să mă refer și la alții, într-adevăr cultivat a fost Alexandru Ivasiuc, care dovedea și prin eseurile lui, de ordin mai ales ideologic, o bogată și serioasă cultură, nu numai filozofică și istorică. Dealtfel, aceasta se vede și în romanele lui. Eu am citit vreo cîteva. Mi-a plăcut cel mai mult, pentru că îl consider ca un fel de roman cu adevărat clasic, „Păsările“. De aceea romanele lui au fost considerate de unii critici drept **eseuri**: le lipsește, într-o măsură destul de mare, suflul epic. Romanul, într-adevăr, este, prin definiție, epic, mai epic decît alte specii tot în proză, decît nuvelele sau decît alte scrieri similare. Reproșul este întrucîtva întemeiat, dar el reprezintă, de fapt, recunoașterea indirectă a unei calități, aceea că Ivasiuc nu „da drumul“ la tot ce-i trecea prin mîntre și nu umbla după cantitate. Deși avea numai 44 de ani cînd a murit, el a scris, mi se pare, vreo zecă romane. Este drept că el n-avea altă ocupație, nu era director de editură, cum este

Marin Preda, nici director de revistă săptămînală, cum este Eugen Barbu. Ca să nu mai vorbesc la Eugen Barbu și de articolele lui din ziare ș.a.m.d. Precizez că în cele spuse pînă aici m-am referit numai la prozatori.

GABRIELA MOISE: Ce părere aveți despre limba folosită în presa noastră de astăzi?

Acad. IORGU IORDAN: Este o limbă șablon, zic eu. Seamănă articolele, nu numai cele de fond, ci și celelalte, unele cu altele, aproape cum seamănă blocurile noastre. Nu diferă prin nimic important unele de altele. Și nu numai în aceeași gazetă, ci și de la o gazetă la alta. Eu sînt abonat de multă vreme și la „Scintila“ și la „România liberă“. Este adevărat că în ultima vreme le citesc mai din fugă, poate și din cauza asta. În orice caz, n-am citit niciodată chiar toate articolele. Este un fel de limbaj care se în-

tilnește și la ședințe de tot felul, în discuții, în discuții, nu pot să uit 15 ani. Era un om inteligent și... „Tovarășe profesor, știți unde cred că ai dreptate“. Acum, se n-aș avea cum, n-aș avea drept numai greșelile sînt lucruri cruciale să se pot descoperi mai ușor mine este improprietatea termenului cuvînt sau cu un sens pe născut în mîntre celui care scrie cu alt cuvînt, care-i apropiat pe oămă cecea, clișeele, lozincile, tot oamenii își închipuie că nu pot să n-ar mai exprima cum trebuie o relativă sărăcie a vocabularului la ziariștii de profesie. O gazetă, pede, și atunci oamenii se grăvesc. Bineînțeles, sînt și cei sînt puțini. Și sînt puțini, pe pregătire foarte serioasă, pe care și aceste lipsuri, d'n păcate, sînt influențate de cititorii ei mult în toate privințele. Și atunci, sau semiconștient, citeodată și dacă se poate vorbi de inconștient și-l însușesc într-o măsură mare răspîndește un limbaj banal, scrisul și în vorbirea oamenilor. **timă instanță ș.a.m.d.** Aceste ne că toate sînt de origine gaz

Prof. PETRACHE DIMA: I mare, firește, foarte necesare. acest mare gol, ce a întreprins Republicii Socialiste România

Acad. IORGU IORDAN: S cupă de Dicționarul cel mare, să-l deosebim de alte dicționarii ani ai Academiei de pe v Academiei. (I se spunea Societății Societatea academică, ap toare cu Povestea cocoșului r dicționar, formula aceasta. În plet al limbii române, care era majoritatea cuvîntelor din ace în mai mare măsură latinește. re n-a putut să-l redacteze d venit Philippide, care a lucrat i-ar fi acordat doi ani, el îl te ea să fie gata, și prima calitate de făcut, cînd o ai pe prima care n-a folosit însă partea r la dispoziția lui Pușcariu în vederea elaborării dicționarului că fișele nu-i mai aparțineau h

Pușcariu n-a lucrat singu jutat numai în ce privește ad elevii ai săi). Cu toate acestea la sută din dicționar. E adevăr mondială. La primul, Pușcariu ungar. S-a reluat munca după Republicii Populare Române (al iste România). Dicționarul a

văd și ce se întâmplă la mic de ris pe scenă. Pu- rida și când apare un cazul regretatului Cara-

eu scriitorii dintre cele dinică și mai variată, mai de mine, dar cred că pot Alexandru Ivasiuc, care eologic, o bogată și ser- fel, aceasta se vede și în cel mai mult, pentru că „Păsările”. De aceea ro- eseuri: le lipsește, în- într-adevăr, este, prin de- a, decît nuvelele sau de- temeiat, dar el reprezîn- aceea că Ivasiuc nu „da după cantitate. Deși a- pare, vreo zece romane. tor de editură, cum este

cum este Eugen Barbu. lele lui din ziare ș.a.m.d. amai la prozatori. limba folosită în presa

zic eu. Seamănă artico- cu altele, aproape cum portant unele de altele. a alta. Eu sînt abonat de . Este adevărat că în ul- cauza asta. În orice caz, fel de limbaj care se în-

tințește și la ședințe de tot felul. În legătură cu limba lor, pentru că am po- menit de ședințe, nu pot să uit ce mi-a spus un tovarăș muncitor, acum vreo 15 ani. Era un om inteligent și cu lecturi destul de numeroase. Mi-a spus: „Tovarăș profesor, știți unde se strică limba? La ședințe”. „Uite — zic — cred că ai dreptate”. Acum, se strică limba e un fel de a vorbi. Nu pot, n-aș avea cum, n-aș avea dreptul să afirm, că se scrie „greșit”. Dar nu numai greșelile sînt lucruri criticabile. Ele, poate, chiar mai puțin, în sensul că se pot descoperi mai ușor și se pot îndrepta. Ceea ce mă jenează pe mine este improprietatea termenilor, adică folosirea unui cuvînt în locul al- tui cuvînt sau cu un sens pe care nu-l are, cu sensul așa, aproximativ, născut în mîntea celui care scrie sau care vorbește, prin asociație de idei cu alt cuvînt, care-i apropiat pușintel la înțeles sau seamănă ca formă. Du- pă aceea, clișeele, lozincile, formulele acestea devenite fixe și pe care mulți oameni își închipuie că nu pot să le evite, fiindcă, dacă nu le-ar întrebuin- șa, n-ar mai exprima cum trebuie ceea ce au de exprimat. Intervine apoi și o relativă sărăcie a vocabularului. Asta, într-o măsură oarecare, se justifică la ziaristii de profesie. O gazetă, care are 6 pagini, trebuie confecționată re- pede, și atunci oamenii se grăbesc. Și graba strică treaba, spune o zicală veche. Bineînțeles, sînt și care scriu repede și bine, variat, dar aceștia sînt puțini. Și sînt puțini, pentru că a scrie repede și bine presupune o pregătire foarte serioasă, pe care nu o au prea mulți dintre ziaristii noștri. Și aceste lipsuri, din păcate, sînt molipsitoare. Vreau să spun că o gazetă influențează pe cititorii ei mult mai mult decît orice altă publicație, și asta, în toate privințele. Și atunci, sînt foarte numeroși oamenii care, conștient sau semiconștient, citeodată și inconștient, deși în materie de limbă nu știu dacă se poate vorbi de inconștient, se conduc după limbajul gazetelor — și și-l însușesc într-o măsură mai mare sau mai mică. Și, în felul acesta, se răspîndește un limbaj banal, plin de clișee, care intervin adesea chiar în scrisul și în vorbirea oamenilor cultivați: pe parcurs, la ora actuală, în ul- timă instanță ș.a.m.d. Acestea, dealtfel, s-au impus. Acum, n-aș putea spu- ne că toate sînt de origine gazetărească, dar mie-mi sună jurnalistice.

Prof. PETRACHE DIMA: În ultimii ani s-au tipărit fel de fel de dicțio- nare, firește, foarte necesare. Lipsește însă cel etimologic. Pentru a umple acest mare gol, ce a întreprins secția de specialitate din cadrul Academiei Republicii Socialiste România?

Acad. IORGU IORDAN: Secția de științe filologice a Academiei se ocu- pă de Dicționarul cel mare, Dicționarul tezaur, cum îi spunem noi, ca să-l deosebim de alte dicționare, lucrare care a început, cum știți, din pri- miul ani ai Academiei de pe vremuri, care nici nu se chema de început Academie. (I se spunea Societatea literară și pe urmă, mi se pare, i s-a spus Societatea academică, apoi Academia Română). E o poveste asemănă- toare cu Povestea cocoșului roșu. S-a și folosit, în polemicele cu privire la dicționar, formula aceasta. În cîțiva ani, a fost elaborat un dicționar com- plet al limbii române, care era mai mult cu numele al limbii române, fiindcă majoritatea cuvintelor din această operă (autori: Laurian și Massim) erau în mai mare măsură latinești decît românești. Pe urmă, a venit Hasdeu, care n-a putut să-l redacteze decît pînă la începutul literei b. După aceea a venit Philippide, care a lucrat opt ani și, dacă Academia avea răbdare și i-ar fi acordat doi ani, el îl termina. Greutatea la o asemenea operă este ca ea să fie gata, și prima calitate asta este. Căci o nouă ediție e foarte ușor de făcut, cînd o ai pe prima terminată. În continuare, l-a lucrat Pușcariu, care n-a folosit însă partea redactată de Philippide. Dealtfel, acesta a pus la dispoziția lui Pușcariu întreg materialul de fișe, pe care-l adunase în vederea elaborării dicționarului. El fusese plătit pentru munca aceasta, așa că fișele nu-i mai aparțineau lui, ci Academiei.

Pușcariu n-a lucrat singur, ca Hasdeu și Philippide. (Acesta a fost a- jutat numai în ce privește adunarea materialului pe fișe de vreo doi foști elevi ai săi). Cu toate acestea, în 40 de ani nu s-au redactat decît circa 40 la sută din dicționar. E adevărat că în vremea aceasta au fost două războaie mondiale. La primul, Pușcariu a participat direct, căci era cetățean austro- ungar. S-a reluat munca după transformarea vechii Academii în Academia Republicii Populare Române (devenită pe urmă Academia Republicii Soci- aliste România). Dicționarul acesta este un dicționar complet: istoric, dia-

lectal, morfologic, dacă se poate spune așa cînd se discută de o parte flexibilă de vor- șit, etimologic. Dicționare etimologice prop- cum 100 de ani, și al lui Tikt'n, ceva mai- ror cuvîntelor. Pușcariu a publicat în 1903 mentelor latinești din limba noastră. La fel Candrea și Densusianu, care se oprește, d- vem apoi dicționarele explicative, care da- mai recent se cheamă chiar așa: Dicționarul planul Institutului de lingvistică din Bucu- etimologic, alături de altele, destul de num- nea dicționar este simțită de numeroși oam- curioși să afle originea cuvintelor. Mulți f- în 1924 a apărut dicționarul lui Rezmăriță, lie, foarte pasionat de lingvistică, dar fără e- că etimologiile lui sînt fanteziste, multe chi- Rezmăriță, care este, de fapt, un substantiv. răscoală, el îl explică din latinește: res mi- netic, această explicație merge: I intervoca- vînte de origine latină, iar res a putut deve-

Prof. PETRACHE DIMA: În „Memorii” Popa. La 1 decembrie 1912, pe cînd era ele- vechii serii a „Revistei noastre”. Liceul int- cam în același timp și dv., încă nu avea o pu- Acad. IORGU IORDAN: N-avea. Și nu Prof. PETRACHE DIMA: Acum are.

Acad. IORGU IORDAN: Are. Dar într- nu mi-aduc aminte să fi avut. Ceea ce este de așteptat. Acum, dacă mă gîndesc bine, n- lăbrăleanu nu ne îndemna deloc la activitat- în toate felurile și izbutea, în general, să n- tativă, să zicem, a operelor literare. Nu să e- cum se spune de obicei, ci să și înțelegem etc. etc. Adică, să citim conștient și critic. I- literară ca elevi. E adevărat că aprecia în gr- știau să facă compoziții frumoase. Eu nu e- compoziții, pentru că n-aveam imaginație. I- pe care-i aprecia. Și în alte clase, la fel. El, o- ridă, dar nu ris propriu-zis, ci o ironie glum- poziție bună punea și 11 și 12. Însă credea- jarea cu orice preț, vreau să spun prin toat- tivitatea literară, nu spun că-i dăunătoare, măsura în care există înclinații, talent, voca- în mod obișnuit, din 100, mai mulți de 10 ratură, care să se poată dezvolta, bineînțeles, realitate autentică. Din acest punct de v- dreptate, și-mi dau și mie, oarecum, dreptă- Aceasta, din cauza vîrstei și din cauza, în- întotdeauna și-mi place și acum dezvoltare- aud de media 10 — e adevărat că astăzi no- ca pe vremuri — în clasa I, îl întreb pe copă- faci? Ai să ai 11? Sigur că e o ușoară exa- dezvoltarea, așa cum o văd eu, este de preț- general, sîntem foarte grăbiți în toate privin- ce nu-i rău, dar și la lucruri mai puțin bune- mită superficialitate. Superficialitatea, la rî- zic eu, al unei calități mari, și anume înte- rcmân este un popor inteligent, fără nici o se poate lua la întrecere cu oricare alt popo- vadere personal, pe care nu știu cîți îl pot- fluent de propria mea evoluție. Eu nici la- cru. Eram un bun profesor de liceu: elevii- carte, ci și alte lucruri, mai de prof. Cuș-

lectal, morfologic, dacă se poate spune așa, căci la sfârșitul fiecărui articol, când se discută de o parte flexibilă de vorbire, se arată formele și, în sfârșit, etimologic. Dicționare etimologice propriu-zise sînt al lui Cihac, de acum 100 de ani, și al lui Tikl'n, ceva mai nou, ambele cu etimologia tuturor cuvintelor. Pușcariu a publicat în 1905 un dicționar etimologic al elementelor latinești din limba noastră. La fel, ceva mai tîrziu, dicționarul lui Candrea și Densușianu, care se oprește, din păcate, la verbul a putea. Avem apoi dicționarele explicative, care dau și etimologia cuvintelor. Cel mai recent se cheamă chiar așa: **Dicționarul explicativ al limbii române**. În planul Institutului de lingvistică din București este trecut și un dicționar etimologic, alături de altele, destul de numeroase. Necesitatea unui asemenea dicționar este simțită de numeroși oameni, care, fără a fi lingviști, sînt curioși să afle originea cuvintelor. Mulți fac ei înșiși etimologii. De altfel, în 1924 a apărut dicționarul lui Rezmăriș, un profesor de desen și calligrafie, foarte pasionat de lingvistică, dar fără o pregătire științifică. Bineînțeles că etimologiile lui sînt fanteziste, multe chiar comice. De pildă, numele lui, Rezmăriș, care este, de fapt, un substantiv, existent în limbă, cu sensul lui răscoală, el îl explică din latineste: *res militiae*! Din punct de vedere fonetic, această explicație merge: l intervocalic s-a transformat în r în cuvinte de origine latină, iar res a putut deveni răz și apoi rez.

Prof. PETRACHE DIMA: În „Memorii”, vorbiți și despre Victor Ion Popa. La 1 decembrie 1912, pe cînd era elev, și-a făcut debutul în paginile vechii serii a „Revistei noastre”. Liceul internat din Iași, unde ați învățat cam în același timp și dv., încă nu avea o publicație școlară?

Acad. IORGU IORDAN: N-avea. Și nu știu dacă după aceea a avut.

Prof. PETRACHE DIMA: Acum are.

Acad. IORGU IORDAN: Are. Dar între cele două războaie mondiale nu mi-aduc aminte să fi avut. Ceea ce este de mirare, pentru că ar fi fost de așteptat. Acum, dacă mă gîndesc bine, nu-i chiar așa de mirare, fiindcă Ibrăileanu nu ne îndemna deloc la activitate literară. Adică, el se ostenea în toate felurile și izbutea, în general, să ne deprindă cu lectura interpretativă, să zicem, a operelor literare. Nu să citim, ca să știm ce se întîmplă, cum se spune de obicei, ci să și înțelegem ce se întîmplă, cum se întîmplă etc. Adică, să citim conștient și critic. Dar nu ne încuraja în activitate literară ca elevi. E adevărat că aprecia în gradul cel mai înalt pe elevii care știau să facă compoziții frumoase. Eu nu eram printre aceia. Eram slab la compoziții, pentru că n-aveam imaginație. Dar erau cîțiva colegi de-al mei pe care-i aprecia. Și în alte clase, la fel. El, ca să ridă puțin de note — să ridă, dar nu ris propriu-zis, ci o ironie glumeață, tandră chiar — la o compoziție bună punea și 11 și 12. Însă credea — cum cred și eu — că încurajarea cu orice preț, vreau să spun prin toate mijloacele, a elevilor spre activitatea literară, nu spun că-i dăunătoare, dar nu mi se pare potrivită. În măsura în care există înclinații, talent, vocație chiar, ele se manifestă. Dar în mod obișnuit, din 100, mai mulți de 10 nu pot avea înclinații spre literatură, care să se poată dezvolta, bineînțeles, și să devină la un moment dat realitate autentică. Din acest punct de vedere, zic eu, Ibrăileanu avea dreptate, și-mi dau și mie, oarecum, dreptate. Eu chiar mă... sperii puțin. Aceasta, din cauza virstei și din cauza „țărăniei” mele: mie mi-a plăcut întotdeauna și-mi place și acum dezvoltarea lentă, treptată a omului. Cînd aud de media 10 — e adevărat că astăzi notele sînt destul de „ieftine”, nu ca pe vremuri — în clasa I, îl întreb pe copilul respectiv: „La anul ce-ai să faci? Ai să ai 11?” Sigur că e o ușoară exagerare aici, dar am impresia că dezvoltarea, așa cum o văd eu, este de preferat, pentru că noi, românii, în general, sîntem foarte grăbiți în toate privințele: și la lucruri bune și ceea ce nu-i rău, dar și la lucruri mai puțin bune. Și grabă se bazează pe o anumită superficialitate. Superficialitatea, la rîndul ei, este produsul criticabil, zic eu, al unei callități mari, și anume inteligența noastră nativă. Poporul român este un popor inteligent, fără nici o discuție. În privința aceasta el se poate lua la întrecere cu oricare alt popor. Dar acesta este un punct de vedere personal, pe care nu știu cîți îl pot împărtăși. Aici sînt probabil influențat de propria mea evoluție. Eu nici la 30 de ani nu făcusem mare lucru. Eram un bun profesor de liceu: elevii învățau de la mine nu numai carte, ci și alte lucruri, mai de preț. Cunoștințe se pot căpăta și fără profe-

sor, dar partea umană se învață de la profesor. Acesta vine de la lipsa de încredere și din modestia țărănească, din nit-o de la părinți, de care n-am căutat să mă lepăd, ci din utat s-o accentuez. Nu mă jenez să vorbesc, cînd împrejurările, simplu, aproape țărănește, pentru că mi se pare că în țaran”, adică de la pămînt, a venit tot ce avem noi mai bun.

Prof. PETRACHE DIMA: În tot ce stadiu se află celelalte moriilor?

Acad. IORGU IORDAN: Termin, zilele acestea, ultimul. Anunțasem odată patru volume. Dar mi-am dat seama că August Incoace este o epocă unitară, în sensul că se dezvoltă să se schimbe fundamental, în esența ei. Atunci, pentru să separ materia în două volume, care ar fi fost grădite între ele. Și am mers înainte. Bineînțeles că acest volum în pagini decât volumul al II-lea, care a avut vreo 40 de pagini de volumul I.

Prof. PETRACHE DIMA: Alte lucrări în curs de elaborare?

Acad. IORGU IORDAN: Una datează de mult, despre limbă, pe care am început-o de multă vreme. Acum mi-am luat și după ce termin „Memoriile”, trebuie să reiau munca pentru că știu lumea că lucrez, și încă de atîta timp, și pe oameni să aștepte.

Trebuie să apară în curînd „Limba română contemporană” c-un fost student ieșean de-al meu, Vlad'mir Robu, c-stitutul d'n Constanța. Lucrarea aceasta este, în cea mai mare măsură, un curs de limbă. Eu am acceptat s-o public împreună cu mine, gîndindu-mă că el singur, greu un editor, poate chiar n-ar fi găsit deloc, fiindcă, de să ai un nume, ca să poți sta de vorbă, cu oarecare seriozitate. Și de multe ori reușesc oamenii care au numai un nume, adică, științific, literar etc. Rămășițe de-ale trecutului se poate trace ușor. Și ar fi fost păcat ca o lucrare ca aceasta să nu apară. M-am gîndit, bineînțeles, și la el, cunoscut, cum merită, dar m-am gîndit și la interesele țării. „Limba română contemporană” este un manual pentru profesor. De altfel, eu am publicat, cum știți poate, „Limba română”, un curs de-al meu, în 1954, care, în 1956, a apărut. Așa că legătura științifică cu noua carte intitulată la fel m-am jenant să-mi asum rolul acesta, care se reduce la 10 — 90 la sută sau 85 la sută — este contribuția lui Vlad'mir Robu.

Prof. PETRACHE DIMA: Vă rugăm să ne vorbiți de făcută în Italia.

Acad. IORGU IORDAN: N-aveți să credeți, poate, de cel mai mult mi-a plăcut vremea. Cît am stat, cele 5 zile tregi, din celelalte două numai cîte o jumătate, am avut dinar de frumoasă. Și asta m-a dispus enorm, a făcut și la care mă gîndeam încă din țară, în legătură cu solemnitățile, în care eu am un rol oarecare, mă îndispune. Nu mă simt bine. De data asta, cum am spus, datorită ușor. N-am avut nici un fel de emoție. Bineînțeles, am s-a înmînat diploma de doctor honoris causa, că era acum numeros, că actorii acestui spectacol, în primul rînd, universității și doctoranzii — n-am fost numai eu — era M-am îmbrăcat și eu în togă și vă spun sincer: nu mi sînt simțit bine, poate din cauza pălăriei. Nu era o pălărie pe se părea mie — un fel de tichie, stătea pe virful capului, cașca, ea ar fi căzut. Era acolo de față și tovarășul nostru, ceea ce în alte împrejurări asemănătoare nu s-a că a fost în orașe de provincie. Au fost și oameni de la cea mai mare am avut-o că au venit cîțiva români c-un vreme în Italia, în diverse orașe. Unul a venit de la student al meu de la Iași, Gheorghe Caragață, care a fost

umană se învață de la profesor. Această incetinelă a mea de încredere și din modestia țărănească, pe care am moștenit-o, de care n-am căutat să mă lepăd, ci, dimpotrivă, am căutat să mă jenez să vorbesc, cînd împrejurările sînt favorabile țărănește, pentru că mi se pare că tot de acolo, de la rădăcinile pămînt, a venit tot ce avem noi mai bun.

PETRACHE DIMA: În ce stadiu se află celelalte volume ale „Me-

ARGU IORDAN: Termin, zilele acestea, ultimul volum, al III-lea. Sunt patru volume. Dar mi-am dat seama că epoca de la 23 este o epocă unitară, în sensul că se dezvoltă, progresează și este fundamental, în esența ei. Atunci, nu văd cum aș fi putut să scriu două volume, care ar fi fost granița despărțitoare a unei epoci. Bineînțeles că acest volum va fi mai bogat și mai interesant decât volumul al II-lea, care a avut vreo 40 de pagini în plus față

PETRACHE DIMA: Alte lucrări în curs de elaborare?

ARGU IORDAN: Una datează de mult, despre numele de familie. Am început-o de multă vreme. Acum mi-am luat un colaborator, un tânăr, „Memoriile”, trebuie să reiau munca acolo foarte serios și în lumea că lucrez, și încă de atîta timp, și nu-i bine să-i las să stea pe deoparte.

A apară în curînd „Limba română contemporană”, în colaborare cu profesorul ieșean de-al meu, Vladimir Robu, conferențiar la Institutul de Literatură. Lucrarea aceasta este, în cea mai mare măsură, a mea. În prefață. Eu am acceptat s-o public împreună cu el, adică împreună cu mine, gîndindu-mă că el singur ar fi găsit foarte puține lucruri, poate chiar n-ar fi găsit deloc, fiindcă, din păcate, trebuie să știi că e ca să poți sta de vorbă, cu o oarecare succes, la editurile noastre, multe ori reușesc oamenii care au numai aparent un nume științific, literar etc. Rămășițe de-ale trecutului, peste care se poate merge ușor. Și ar fi fost păcat ca o lucrare ca aceasta, foarte interesantă, să nu apară. M-am gîndit, bineînțeles, și la el, că poate să ajungă la o merită, dar m-am gîndit și la interesele învățămîntului, căci „Limba română contemporană” este un manual pentru învățămîntul superior, am publicat, cum știți poate, „Limba română contemporană” de-al meu, în 1954, care, în 1956, a apărut în ediția a II-a. A fost o lucrare științifică cu noua carte intitulată la fel o am. De aceea nu mi-am asumat rolul acesta, care se reduce la 10-15 la sută, restul îl scrie sau 85 la sută — este contribuția lui Vladimir Robu.

PETRACHE DIMA: Vă rugăm să ne vorbiți despre recenta vizită la Iași.

ARGU IORDAN: N-aveți să credeți, poate, dar spun un adevăr. Mi-a plăcut vremea. Cît am stat, cele 5 zile, de fapt 3 zile în totalitate două numai cîte o jumătate, am avut o vreme extraordinară. Și asta m-a dispus enorm, a făcut să-mi treacă emoția, deam încă din țară, în legătură cu solemnitatea. În general, în care eu am un rol oarecare, mă îndispun, mă neliniștesc. Bine. De data asta, cum am spus, datorită vremii, am scăpat de tot fel de emoție. Bineînțeles, am avut bucuria că mi s-a acordat diploma de doctor honoris causa, că era acolo un public foarte mare, actorii acestui spectacol, în primul rînd, membrii senatului Universității — n-am fost numai eu — erau îmbrăcați solemn. Și eu în togă și vă spun sincer: nu mi-a plăcut, nu m-am bucurat din cauza pălăriei. Nu era o pălărie propriu-zisă, ci — mi s-a dat un fel de tichie, stătea pe virful capului și, dacă aș fi mișcat capul, ar fi căzut. Era acolo de față și tovarășul ambasador al țării noastre în Iași, în alte împrejurări asemănătoare nu s-a întimplat, pentru că se vorbește de provincie. Au fost și oameni de la ambasadă. Bucuria a fost și mai mare că au venit cîțiva români care trăiesc de multă vreme în diverse orașe. Unul a venit de la Florența: este fostul director al Liceului „Sf. Savastrin” din Iași, care a fost profesor de Limba

și literatura română la Universitatea din orașul lui Dante. A venit un român de la Napoli, care nu mi-a fost student, profesor acolo, la Institutul universitar oriental, Teodor Onciulescu. A mai venit un român, bucovinean ca și Onciulescu, Petru Iroaie, profesor la Universitatea din Palermo. A fost invățător — mi-a spus el cu ocazia aceasta — în fostul județ Putna, între cele două războaie, și l-a avut pe frate-meu revizor. (M-a întrebat dacă sînt rudă cu revizorul Neculai Iordan. „Da, Mi-l frate”). Au venit și doi italieni: unul de la Napoli, Buonincontro, care știe foarte bine românește și este adjunctul lui Onciulescu în predarea limbii și literaturii române; celălalt, Bruno Mazzoni, care a fost aici, la noi, doi ani; a început să lucreze la o teză sub conducerea mea, dar își trece doctoratul în Italia. Lucrează ca lector universitar la Universitatea din Cosenza (din sudul Italiei), cea mai înflorită universitate italiană. I se spune Universitatea Calabriei (Universitatea din Calabria), pentru că își are sediul în această mare provincie, rămasă în urmă în multe privințe: economic, cultural etc. S-au bucurat calabrezii că au universitatea lor. Am fost și eu acolo în 1974, după Congresul de la Napoli, și am ținut o conferință. Am fost invitat de o fostă studentă a mea, profesoară acolo, la Universitate. În rezumat, bucuriile acestea, de ordin strict personal și amical, au fost mai mari, vă mărturisesc sincer, decît bucuria pe care mi-a făcut-o cinstita academică. Dealtfel, bucuria aceasta se cam consumase, într-o măsură oarecare, fiindcă aflasem de mult și mă deprimasem cu ideea că am titlul acesta. Așa că, la Roma, bucuria a fost numai realizarea concretă a acestei distincții.

Prof. PETRACHE DIMA: Vă mulțumim foarte mult pentru amabilitatea cu care ne-ați primit și cu care ați răspuns la întrebările noastre. Vă dorim sănătate și multă putere de muncă!

(Convorbire înregistrată pe bandă magnetică, la 6 mai 1978).

Am primit cu bucurie vizita fondelor tinereilor redactori ai revistei d-voastre și, drept mulțumire, le fac o urare, sinceră, de succes, care cred că va contribui la o îmbunătățire a muncii lor, chiar dacă ea este de pe acum mai mult decît satisfăcătoare.

Revista d-voastră a avut, între cele două războaie, o predecesoare, sub forma „Anuarului Societății literare din Iași” și „Anuarului Societății literare din Iași” și „Anuarului Societății literare din Iași”, profesorii și poezii de T. M. Roșca, fostul meu coleg de universitate. Am scris despre acest „Anuar” un articol elogios în revista „Așia”, care apărea la Iași.

Argu Iordan

SALONUL LITERAR DRAGOSLOVENI — ediția 1978

Scrisoare tatei

Dar, tată, dă-mi lumina spre vindecare când n-oi mai avea puțința de-a o sorbi din noapte de chip mai ai mă poartă la împărați mi-e spintecată umbra în amiros de sate și port în mine cîmpul cu care sînt dator izvoarelor cioplite cît văzul unei ciute și nu-s de vină, tată, că vin spre asfințit și beau încă păcatul mireselelor vîndute, căci între zei și moarte zidit-am alt Manole mai nepereche-n somnu-i ca celălalt, semeț, cînd am plecat prin cōdri trufaș la vînătoare vîrînd sticlos jungherul în timp ca-ntr-un mistreț și cum numai tîlharii veniți de la ospețe îmi voi așterne cerul ca pe-un ștergar de nuntă voi adormi ne-nvins pe prispă lingă tine turnîndu-mi în armură o curăție sfîntă.

Scrisoare de la tata

Mi-a scris de-acasă tata pe un ștergar de nuntă amirosînd a trudă, a rugă și a ploi, precum că-n sat prin lucruri tăcerea e mai mu'dă că-njunghiat stă lutul pe umerii săi goi. Mi-a scris cum veșnicia rănită la fîntîni mă judecă la ceasul pîngăritor de seară, cum trec sfîrșiți pe uliți frumoși mei bătrîni cioplină din poartă-n poartă sărutul lor de ceară. Și cum în zori pe prispe în plămădiri de rouă vin pruncii peste lume în zbor de lance greu, lumina mușcă morții cu pleoapele amîndouă și apele în cîmpuri iau chip de curcubeu.

Irimia BĂLESCU

I. Bălescu

G. Neagu

Așa cum arătam în numărul trecut, printre laureații concursului organizat în cadrul Salonului literar Dragosloveni, ediția 1978, s-au numărat și tinerii Irimia Bălescu, clasa a XII-a D, distins cu premiul pentru poezie al Comitetului județean Vrancea al U.T.C. și George Neagu, cu premiul „Revistei noastre”, pentru proză scurtă.

Îi felicităm din toată inima și le dorim noi succese!

Pădurea

Fintinile curg îndărăt pehtru ca miei noștri prea albi să poată zborda. În frații culeși din poiană cite-o omidă păroasă își lăfăie pielea zbircită. Din ghinda crăpată de ploi, ca un orez vietnamez, se-nalță stejarul. Mistrețul, cu pas furișat, rabdă să crească sămînța pentru fructul sperat. Arcașii călare pe tauri calcă țînutul. Ciutele fug. Caii nechează. Iepurarii mai cără cu ei cite-o umbră...

De undeva, grăbite furnici sparg pentru sine cite-o sămînță. Ura, trăfască! Ura, ura! s-aude din crîng. Un balerin în mantia-l de-un reșu aprins, învirte o buburuză pe poante. E croitorașul pădurii. Cerbil obosiți adulmecă vîntul. Și-atîta răcoare e-n jur... O mierlă pe-un ram. Un cintezoii. O coțofană surdă răpusă de pui. De puil de vultur de-un an. Și scroafa volnică în balta de rîu ce-și cheamă odraslele cu sfredelul cozii înfipt aiurea spre cer.

Iazul

Mă doare tr trele tale. Te bu turbată întinderea o dată și încă o d

Și cu cit ogli te crezi mai iscus teaptă să plîng. D să plîng. Eu insu straturi de mil tr cu piraiele umfla plînsete de copii iele în zbungulala lui de a fi. Și eu binte-l afunzi în u nic și legîndu-t

Nu dor pietre rînilor mele din plîng citeodată, a cînd lacrimile cer mîntul prea strîm

Mă dor blest scap sîuvoalele d'îmi cîntărește veș tă s-arunci cu pi că n-ai putut să-n plînsetul cerului i dau drumul... E pezi și tulburi.

Și păsări rîni Iar peștilor mei p aruncați pe mal pleacă ramurile-n vin către mine se te. Apoi tremură tările lor pe buze

Doar iarna, c stingher. Știu c-ai Sub mantia aceea al gheții, ca pe u cadere a ta.

De-aceea acu runci cu furie-n t stau luceferi și s versului de înfiu lași prea-nsingura

Așteaptă... H Luceferii sînt m rînd... E-atîta vre Așteaptă, cop

Deci, iată-mi făptur tă ce-și caută frunze an nat sau ursul lihnit de după culesul gălăgioase ba și nici căldura forte duc la vale buștenii. U seară și stele de veghe te, își anunță trompeta șeste... Vinătorii obosiți că...

E timpul să dorm și

VENI — ediția 1978

lazul

I. Bălescu

G. Neagu

Așa cum arătam în numărul trecut, printre laureații concursului organizat în cadrul Salonului literar Dragosloveni, ediția 1978, s-au numărat și tinerii Irimia Bălescu, clasa a XII-a D, distins cu premiul pentru poezie al Comitetului județean Vrancea al U.T.C. și George Neagu, cu premiul „Revistei noastre”, pentru proză scurtă.

Îi felicităm din toată inima și le dorim noi succese!

Mă doare trupul, copile, când îmi zdreleşti pielea, luciul aprins, cu pietrele tale. Te bucuri și nu te-ntristezi când piatra aruncată de tine lovește turbată întinderea mea și saltă. Saltă ne bună de jocul tău, să mai lovească o dată și încă o dată...

Și cu cât oglinda luciului meu este de mai multe ori sfărîmată, cu-atita te crezi mai iscusit în aruncarea de vorbe-pietre. În mine, toți pruncii aşteaptă să plîng. Dar nu am durere. Și chiar de-aș avea-o, tot n-aș putea ca să plîng. Eu însumi sînt lacrima pămîntului adunată în pumni înnegriți cu straturî de mîl în străfunduri. În mine s-adună durerea pămîntului odată cu piraiele umflate de ploii. În mine își dau întîlnire izvoarele rătăcite, plîsete de copii și fecioare. În mine pești argintii îmi zvîrcolesc măruntaiele în zbenguiala ciudată. În mine e singele viu al pămîntului, al dorinței lui de a fi. Și eu te primesc cu haine răcoroase de vară, cînd trupul fierbinte-l afunzi în undele mele. Te legîm ciudat, înfășurîndu-ți trupul zburdalnic și legîndu-te ca o mamă docilă...

Nu dor pietrele tale aruncate. Nici bucuria de-a te mindri cu urmele rănilor mele din luciul. Mă doare doar chipul obrazilor tăi fierbinți care plîng citeodată, ascunși în stufărișul hainelor mele. Mă doare tot trupul cînd lacrimile cerului cad nestăvilite peste pămînt umplînd fără noimă veșmintul prea strîmt, sfirtecîndu-mă.

Mă dor blestemele celor inecați de neputința mea de a-i opri cînd scap svoaalele d'n palmă. De-aceea mă bucur cînd un zăgaz mai puternic îmi cîntărește veșmintul întînerîndu-mă. Și-ți dau dreptate cînd vii citeodată s-arunci cu pietre în mine, pedepsîndu-mi puterile slabe. Dar mă doare că n-ai putut să-nțelegi, măcar, în clipa din urmă, că n-am nici o vină cînd plînetul cerului și-al pămîntului nu-î mai pot ține în mine și fără de voie îi dau drumul... Eu înțeleg durerea cerului și-l primesc din ploile reci, rezezi și tulburî.

Și păsări rănite la aripi încerc să le scap de glonțul hain al vînătorului. Iar peștilor mei prinși în cîrlig le dau o ultimă sărutare-nainte de-a se lăsa aruncați pe mal. Sînt eu vinovat de toate acestea? Sălcii umbroase s-ampleacă ramurile-n jos îmbătîndu-se-n apă. Stelele cerului fără de număr vin către mine senin să le desenez. Și ca un copil le prind culorile-n noaptele. Apoi tremurător le-aștern în calea poeziilor așteptînd pe malul meu cîntările lor pe buzele îndrăgostitelor perechi.

Doar iarna, cuprins de tristețe-mi așez singuratec o punte de gheață stingher. Știu c-ai să vii cu un fular, pe patine și-ai să mă-nfiori alergînd. Sub mantia aceea viețuitoarele mele te vor privi ca vrăjite, ca pe un mire al gheții, ca pe un mire al lor, lunecînd ușor... Și-ndurerat voi fi la orice cădere a ta.

De-aceea acum mă lasă, copile. Nici vorbe, nici pietre, nu trebuie s-arunci cu furie-n mine. Am o mulțime de timp și de teburî. În calea mea stau luceferi și sori să-i pictez. Așteaptă la rînd... Și rîndul e-asemeni universului de infinit. Te-aș ruga să te duci, să mă lași. Dar parcă de pleci mă lași prea-nsingurat cu-aceste stele făpturi...

Așteaptă... Hei!... Așteaptă!... Căci dacă pleci, ce tinereți m-așteaptă? Luceferii sînt mindri și prea bătrîni. Și-așteaptă în fața paletei mele la rînd... E-atîta vreme să-i pun!...

Așteaptă, copile, căci dacă pleci, ce tinereți mă așteaptă?

Deci, iată-mi făptura. Nu crește-n mine durerea nici pentru ciuda rănită ce-și caută frunze anume știute să-și vindece rana. Nici pentru lupul vînat sau ursul lihnit de foame, căruia steluțele roșii abia-i ajung să trăiască după culesul gălăgioaselor cete zglobii. Furtuna nu-mi fură durerea, podoaba și nici căldura forțelor vii, cînd tăietorii îmi salută podoaba. Pe rîu se duc la vale buștenii. Un soare cu ochii înroșiți s-ascunde prin ramuri. E seară și stele de veghe răsar pe deasupra-mî. Doar buha, străjerul de noapte, își anunță trompeta vocilor pline de poftă. Apoi cavalcada nebună sfirșește... Vînătorii obosiți, cu minciuni culesse în tolbă, jalnic s-arată și pleacă...

E timpul să dorm și să-mi acopăr copiii...

George NEAGU

În „*Neamul românesc*”, cotidianul condus de N. Iorga între anii 1906—1940, problemele privind școala de toate gradele ocupă, în comparație cu celelalte reviste și ziare ale sale, un loc surprinzător de mare.

Școlii, privită ca un important factor de unitate românească, chemată să formeze oameni integri, care să asculte de glasul rațiunii și de porunca buneicuvințe, i se acordă cel mai înalt rol în procesul educativ. Ei, care nu are menirea de a transmite discipline moarte, ci de a cultiva însușirile umane, i se atribuie un profund rol transformator, deziderat de mare actualitate, care abia în zilele noastre a dobândit deplină consistență practică.

N. Iorga dorește ca școala să fie izvor de energie în domeniul cunoașterii, să fie în curent cu știința, care se schimbă continuu în informații și în concepții, să dea încredere și dorință de lucru. Societatea nu are nevoie de executarea formală a unui program, ci, prin știință, are datoria să smulgă adevărului noi revelații în folosul progresului. Este necesar ca școala să constituie „exemplul de cum se poate trăi cuviincios într-o lume de idei superioare, fără altă impunere decît a simțului interior al fiecăruia”¹.

N. Iorga a ridicat problema școlii în condițiile calamităților aduse de război, subliniind importanța clipelor pe care le trăia atunci poporul român, iar după război propunea revoluționarea procesului de învățămînt, prin grija corpului profesional pentru dezvoltarea personalității elevilor și creșterea inițiativelor. Nu-i rămîne indiferentă nici o problemă referitoare la școală. Protestează cînd primăria din Capitală, avînd nevoie de un institut administrativ, hotărîse să desființeze o școală primară cu 400 de copii, sugerînd să se demoleze cocioabele și în locul lor să se construiască instituțiile necesare.

Pentru pedagogul N. Iorga, inițiativa Ministerului Instrucției Publice de a organiza o expoziție a școlilor a fost salutară, dar practic n-a avut mare eficacitate, datorită lipsei de organizare: aranjarea obiectelor nu s-a făcut metodic, nu s-au ales exponate caracteristice și tipice; ministerul n-a expus tabele comparative privind mersul învățămîntului, programe, cărți didactice din diferite epoci².

În 1916, existau în România peste 30 de școli germane, cu 10 000 de elevi români și străini, care primeau subvenții de la statul german, erau inspectate și conduse de germani. Opinia lui N. Iorga era ca școlile germane, servind idei străine și fiind nefolositoare sub raport național, nu puteau fi admise de un stat tînăr, conștient de menirea sa³.

1. N. Iorga, Deschiderea cursurilor de vară din Vălenii-de-Munte, „*Neamul românesc*”, nr. 112, 1928, p. 2.
2. N. Iorga, De la expoziție, „*Neamul românesc*”, nr. 30, I, 1906, p. 502.
3. Idem, Școala germană în România, „*Neamul românesc*”, nr. 82, XI, 1916, p. 3.

Problemele școlii din „*Neamul românesc*” în viziunea lui N. Iorga,

de lector dr. **Dinuța MARIN**,
Universitatea București

Cititorii întrebă,

● *Seria nouă : 60 de numere* ● *Tirajul primului număr : 1 100 de exemplare* ● *Tirajul celui de față : 6 000 de exemplare* ● *Tirajul total : peste 100 000 de exemplare* ● *Aproape 1 000 de pagini tipărite* ● *În lucru, două suplimente literare : primul va fi dedicat lui G. Călinescu, iar al doilea — lui M. Eminescu* ● *În proiect : reluarea apariției „Anuarului Liceului «Unirea», întreruptă acum 40 de ani.*

— Există o anumită rubrică a „Revistei noastre”, pe care o îndrăgiți în mod deosebit ?

— Sînt mai multe : „Debut”, „Dintre sute de catarge”, „Dialog literar” și... toată revista...

— Credeți că „Revista noastră” ar putea să displacă unor elevi ?

— Nu mi s-a plîns nici unul pînă acum, dar, vorba latinului, „De gustibus et coloribus non est disputandum” („Despre gusturi și despre culori nu trebuie să se discute”).

— Intenționați să introduceți și alte probleme în conținutul ei ?

— În primul rînd, vom acorda un spațiu și mai mare culturii tehnice, în strînsă legătură cu noul profil al școlii. Am inițiat **dezbateri pe teme de matematică**, vom publica **informații din activitatea cercurilor științifice** și alte materiale menite să contribuie la formarea voastră. Noi nu uităm ceea ce spunea tovarășul Nicolae **CEAUȘESCU** la Congresul educației politice și al culturii socialiste, unde arăta, printre altele : „...școala trebuie să asigure pregătirea tineretului pentru muncă și viață, și, totodată, însușirea celor mai noi cunoștințe teoretice — științifice și culturale — să dezvolte în rîndul tinerilor respectul și pasiunea pentru munca concretă, producătoare de bunuri materiale”.

Așadar, avînd în vedere sarcinile complexe ale educației comuniste, „Revista noastră”, ca publicație școlară, își va menține (și trebuie să-și mențină !) actuala structură; cu adăugirile amintite mai sus. **Transformarea sa într-un buletin de strictă specialitate ar însemna, practic, lichidarea ei ca act de cultură în general.** Or, constructorul de mîine al orînduirii noastre nu va fi un robot, ci o personalitate multilateral pregătită, capabilă să se adapteze rapid la noile situații create de marșul impetuos al societății, într-un cuvînt, un Om, la a cărui sensibilizare contribuția literaturii și a culturii este hotărîtoare.

Rubrica „Ecouri”, care cuprinde cele mai autorizate opinii și în care nu trebuie să se vadă număidecît un semn al lipsei noastre de modestie, ci

CRONICA REVISTEI

coordonatorul răspunde

un bun spiritual de interes general, arată clar că n-am greșit imprimind revistei un caracter caleidoscopic, cu preponderență literară și culturală.

— **Ați avut momente de descurajare în munca pe care o depuneți pentru realizarea acestei publicații ?**

— Din păcate, da. Unii, nereușind sau nedorind să înțeleagă actul de cultură, despre care vorbeam mai înainte, au recurs la insinuări, calomnii. Însă, după cum se vede, am rezistat. Noua serie a intrat în al VIII-lea an al existenței sale. Scoatem acum numărul 60 și ne apropiem de 1.000 de pagini tipărite. **Fără un aparat redacțional plătit și fără subvenții, ținem pasul cu unele publicații profesioniste.** De la 1.100 de exemplare, tirajul primului număr, am ajuns la 6.000, iar cel total trece de 100.000. Am început, cu sprijinul Direcției sanitare a județului Vrancea, să edităm pliantul „Mens sana in corpore sano”. Avem în pregătire două suplimente literare. Primul va fi dedicat lui G. Călinescu, iar al doilea, lui M. Eminescu. De asemenea, intenționez să reiau apariția „Anuarului Liceului «Unirea»”, întreruptă acum 40 de ani.

— **Care au fost cele mai mari satisfacții pe care vi le-a adus „Revista noastră” ?**

— Afirmarea unor tinere talente, care, astăzi, semnează în presa centrală și locală, acordă interviuri la posturile noastre de radio și televiziune; recunoașterea oficială a valorii ei, prin acordarea premiului I, în cadrul concursului național al publicațiilor școlare, ediția 1978, de către un juriu format din 15 persoane (profesori universitari, cadre didactice din învățământul liceal, ziariști, inspectori generali din Ministerul Educației și Învățământului și activiști ai C.C. al U.T.C.); stabilirea unor contacte spirituale cu un cerc larg de prieteni ai revistei, mulți dintre ei numărându-se printre personalitățile de frunte ale culturii și literaturii române; entuziasmul cu care este primită de cititori; răspunderea ei și dincolo de frontierele țării (au ajuns exemplare în: Anglia, Belgia, Franța, Israel, Italia, Republica Democrată Germană, Republica Federală Germania, Republica Socialistă Cehoslovacă, Pakistan — la Muzeul „Allama Mohammad Iqbal” din Sialkot — Polonia, Turcia, Uniunea Sovietică) și, prin toate acestea, contribuția ei la ridicarea prestigiului glorioșului nostru liceu!

— **Ce intenționați să publicați în numărul viitor ?**

— Dialogul literar purtat de un grup de reporteri ai „Revistei noastre” cu scriitoarea și pianista Cella DELAVRANȚEA; un interviu inedit luat la 14 ianuarie 1938, de Virgil CARIANOPOL lui Octavian GOGA; o prezentare a volumului „Eminescu. Opere IX. Articole”, semnată de cunoscutul cercetător, dr. Dimitrie VATAMANIUC; un articol privitor la primele mențiuni documentare despre Focșani; partea a III-a a reportajului „Pe drumurile literare ale țării”; un grupaj de materiale despre fostul elev al Liceului „Unirea”, celebrul ing. constructor Anghel SALIGNY, de la a cărui naștere se împlinesc, în mai a.c., 125 de ani, iar la rubrica „Știință și tehnică” — „Automobilul și matematica”, „Încotro se îndreaptă energia?”, „Mijloace de transport de mare viteză” (II) ș.a.

— **În numele cititorilor „Revistei noastre”, vă mulțumesc !**

Dialog propus de
Mihaela SEREA,
clasa a IX-a A

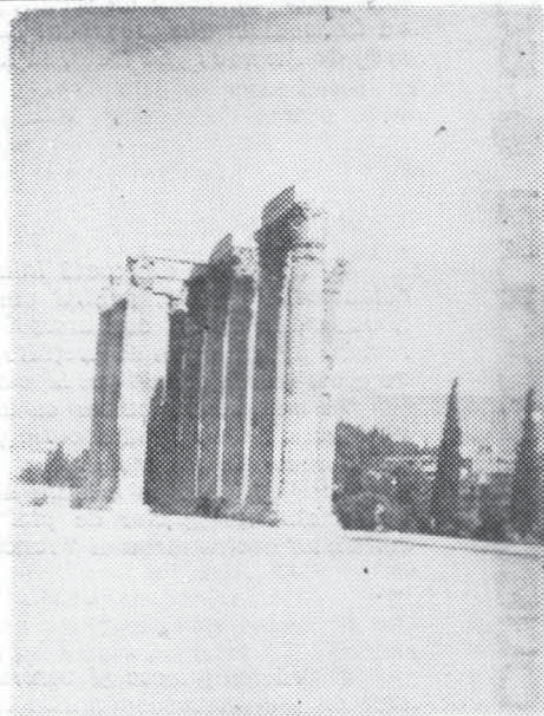

„La ceasul apusului de soare, Atena pare fermecător împodobită cu o nuanță imaterială, o purpură delicat transparentă care se reflectă în apele golfului Saronicos, pierzându-se în zare pînă spre lanțurile îndepărtate ale munților Pelopones” — iată una din imaginile atrăgătoare pe care le avem despre Atena, imagine pe care orice om dornic să cunoască lumea o găsește citind ceva despre un loc.

Cu ambiția de a regăsi această imagine, plină de mirajul istoriei, ne-am îndreptat spre Atena, cetatea care a sîrînit atît zeilor, cît și oamenilor un sentiment de invidie. Încințați de legendă și înarmați cu cunoștințe despre arta vechilor greci, ne-am îndreptat spre Atena, străbătînd sute de kilometri, trecînd prin Macedonia, cu pitorescul Salonic, prin Katerini, Larissa, Lamia, însoțiți tot timpul, pe o parte, de munții stîncosi avînd la poale măslini și smochini, iar pe cealaltă parte, de întinderea albastră aurie a Mării Egee. Încîntătoare imagine a micilor golfuri scaldate în soare, mirifica umbră a vreunei insule muntoase învăluită în mister ne-au fost călăuze fidele în drumul nostru spre vechiul oraș. Familiarizați cu această călăuză, doream arzător să ajungem la punctul culminant al călătoriei noastre, doream să cunoaștem minunile lumii antice, să intrăm în lumea legendelor, cu atît mai mult cu cît amprenta civilizației moderne era vizibilă peste tot în Grecia, cu atît mai mult cu cît ochiul nostru era obișnuit cu arhitectura modernă, cu străzile pline de magazine luxoase și atrăgătoare. Cei cinci sute de kilometri dintre Salonic și Atena păreau că se dilată în soarele mediteranean, serpentinele numeroase ce ocoleau munții, părăsind pentru moment și apoi regăsind marea, ne făceau să vedem Atena ca pe fata morgana, s-o vedem aproape de noi și totuși îndepărtîndu-se, așa cum au văzut-o, probabil, cu milenii în urmă, și perșii lui Darius, atrași de faima podișului antic. În sfîrșit, într-un început de amurg, am intrat în plin centrul Atenei, în piața Omonia (piața Concordiei), din care pornesc, ca niște raze, șoselele ce duc spre cartierele orașului. Dornici să ajungem la Acropole, ne-am îndreptat spre adevăratul centru, piața Syntagmatos (piața Constituției), în jurul căreia se află principalul cartier comercial, situat pe cele două laturi ale străzii Her-

ACROPOLE

mes, nume atît de potrivit pentru o asemenea zonă. Am făcut o primă cunoștință cu coloanele antice ale Olympeionului, templul lui Zeus Olimpianul. Binevenită cunoștință, ca un preludiv la ceea ce aveam să vedem pe Acropole ! Profilate pe un albastru intens, cele 16 coloane (dintre care, 13 stau sub greutatea arhitecturii care au mai rămas după trecerea atîtor stăpîniri pustietoare (romani, genovezi, venețieni, otomani) ne-au inițiat în elementele arhitecturii grecești. Ba mai mult, o coloană prăbușită ne-a oferit prilejul unei lecții de anatomie a arhitecturii grecești, recunoscînd cu satisfacție stilobatul, entasisul etc. Ne-am fi hrănit mult timp spiritele cu trumuseșea și marea coloanele Olympeionului, dacă, cu gîndul la Acropole, n-am fi văzut, îndreptîndu-ne spre Arcul lui Adrian — o absidă decorată cu coloane corintice — imaginea demult visată : Acropole scaldat în lumina caldă a amurgului, învăluit parcă într-un nor de ceață ce nuanța misterul. Din nou, nerăbdarea de a ajunge cît mai repede acolo a pus stăpînire pe noi, din

NOTE DE CĂLĂTORIE

nou, iluzia optică ne întreținea starea de emoție. Urcăm în grabă treptele Propileelor, calea de acces spre ținta noastră. Trecem printre cele 24 de coloane care au mai rămas și, în sfârșit, pe Acropole !... Grandoarea coloanelor ne-a copleșit ; un sentiment de recunoștință și de profundă stimă pentru măiestria vechilor greci ne-a umplut sufletele. Ajunși aici, priveam cu admirație mulțimea de coloane ce formează Partenonul, pe drept cuvânt considerat vestigiul cel mai măreț, de cea mai mare perfecțiune care există în lume, cu toate că ceea ce ar fi putut alcătui măreția unui muzeu a luat același drum al jafului de valori, ca multe din monumentele artei grecești. În fața măreției templului, am încercat să ne imaginăm pe acei ce l-au conceput și construit ; ne gândeam cu admirație la fiul ilustru al lui Xanthippos, olimpiantul Pericle, care, apelând la arta arhitecților Ictin, Calicrate și Carpion și la ingeniozitatea și măiestria renumitului Fidias, a lăsat posterității templul Atenei Parthenos (Fecioara). Alături, Erehteionul, cel mai sacru, cel mai bine atașat mitologiei din toate epocile Atenei, contrastează prin coloanele sale în stil ionic cu Partenonul, sobru, reprezentant al ordinului doric. Ceea ce ne-a atras privirea și admirația a fost partea de sud a Erehteionului, total diferită de cealaltă prin cele 6 coloane — statui de fecioare — Cariatidele. Din nou am privit cele două vestigii și am încercat să le redescoperim frumusețea, să putem confirma rîndurile citite ; într-adevăr, Partenonul este edificiul cel mai măreț, iar Erehteionul, edificiul cel mai grațios pe care arta antică le-a dat în momentul ei culminant. Amîndouă sînt la fel de uimitoare, fie că le privești în ansamblu, fie că te oprești la elementele lor componente. De aici, de pe partea cea mai înaltă a Acropolei, admirăm vestigiile vechii Agora, încadrate de întinderea uriașă a Atenei.

Un nor de praf accentua senzația de mister, colorînd pata roșatică a amurgului. Ne-am luat rămas bun de la Acropole, cu sufletul purificat și înnobit de ceea ce pot crea mai frumos mintea și mina omului.

prof. Doina PETRACHE-LEMNY,
fostă elevă a Liceului „Unirea”

SECVENȚE
CULTURALE
FOCȘĂNENE

● Cu ocazia împlinirii a 10 ani de la înființarea Cenaclului „Orizont”, de pe lângă Consiliul județean al sindicatelor Vrancea, în zilele de 16 și 17 decembrie 1978, au avut loc interesante manifestări cultural-artistice. Uniunea scriitorilor din R.S.R. a fost reprezentată de o delegație formată din Dragoș VICOL, Mihai GAVRIL și Ion Larian POSTOLACHE. În bilanțul prezentat de poetul Alex. MAVRO-CHEFALO, s-a arătat că în acești ani, Consiliul județean al sindicatelor Vrancea a editat antologii de versuri și proză din lucrările membrilor acestui atelier literar. Astfel, au apărut: „Pe Milcov în sus...”, „Aici e Vrancea”, „Vibrații”, „Din dragoste”, „Trepte de aur”, în tiraje de 2 000—3 000 de exemplare.

● În zilele de 19 și 20 ianuarie 1979, s-a desfășurat sub egida Academiei de științe sociale și politice a Academiei R.S.R., a Comitetului județean Vrancea al P.C.R., a Academiei „Ștefan Gheorghiu” și a Institutului de studii istorice și social-politice — sesiunea de comunicări „Unirea din 1859 — moment crucial în afirmarea și dezvoltarea României moderne”. Au participat activiști de partid și de stat, istorici și alți oameni de cultură din principalele centre universitare ale țării, un numeros public.

● La 24 ianuarie 1979, în Piața Unirii din Focșani s-a desfășurat a X-a ediție a cunoscutei manifestări „Vin la Milcov cu grăbire!” Ne-au onorat numeroși oaspeți din județele Alba, Bacău, Buzău, Brăila, Galați, Covasna, Harghita, Vaslui, Iași, Neamț, Prahova, Ialomița, Ilfov și municipiul București. Cuvîntul de salut a fost rostit de tovarășul Simion Dobrovici, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R. Într-o atmosferă de mare însuflețire, s-a dat citire telegramelor adresate tovarășului Nicolae CEAUȘESCU, secretar general al P.C.R., președinte al R.S.R.

CRONICAR

MOMENT

DONAȚII

Fondul documentar al bibliotecii școlii noastre se îmbogățește continuu. Recent, familia profesorului **Anastase MAVRODIN**, fost elev al Liceului „Unirea” și colaborator al seriei vechi a „Revistei noastre” (1912—1914), a donat: colecția incompletă a revistei „Cuget clar” (Noul „Sămănător”), condusă de N. Iorga; „Familia” (4 exemplare din 1934, 1936 și 1937); fasciculele 1 și 2 ale revistei „Ethnos”, editată de profesorul Ion Diaconu; „Folklor din Rîmnicu-Sărat”, vol. I, de I. Diaconu; Anuarul Liceului «Unirea» pe 1912, 1921—1922, 1922—1923, 1924—1925.

Emil FEILINGER, pictor amator și colecționar de cărți rare, a făcut o nouă donație, în care intră: „Anuarul Liceului «Unirea»” pe 1908—1909, 1910—1911, 1911—1912, 1912—1913, 1921—1922, 1923—1924, 1925—1926, 1926—1928, 1930—1936; „O excursiune școlară în Italia în 1911”; „Fărâmituri... cu ocazia serbării jubileului de 60 de ani de la înființarea Liceului «Unirea» Focșani”.

Le mulțumim din toată inima!

PREMII

Cu prilejul sărbătoririi unei jumătăți de secol de la terminarea liceului, avocatul **Valentin I. POPESCU**, șeful promoției 1927, a oferit trei premii în valoare totală de 1 000 lei („ca o mână întinsă tinerei generații, care «răsare», din partea generației care «apune»”), pentru cele mai bune creații literare dedicate școlii noastre.

Lucrările vor fi înaintate redacției, pînă la 1 mai 1979.

Erată

La pag. 877 (nr. 55-56-57), se va citi **Al. Cateliiu**, iar la pag. 891, după cuvîntul **transcriindu-se**, se va citi și cuvîntul **greșit**. Mai jos, în același articol, se va citi **inventă** în loc de **invocă**.

PERMANENȚE

(Urmare din pag. 939)

Sugerează ca școlile cu aspect de cazarmă, care pervertesc gustul elevilor, să fie înlocuite cu altele, în stil popular, pline de flori și de lumină. Regreta că în România lipsea „o școală de orientare generală, destul de înaltă pentru a permite o bună lămurire în orice domenii și destul de modestă pentru a nu stîrni nici o pretenție⁴, o școală care să dea cunoștințe complete pentru domeniul de care se ocupă, concepută ca o mare familie, în care profesorii și elevii să fie uniți prin aceleași sentimente. Lipseau adevărații directori de școală și inspectorii școlari, care fiind reprezentanți ai unor anumite partide politice, nu puteau fi obiectivi în munca lor. Propunerea sa ca inspectorii școlari să nu fie profesori care să părăsească temporar catedrele, ci oameni care să îndeplinească continuu aceeași funcție, s-a dovedit neviabilă⁵.

Plecînd de la aceste idei, el însuși depune eforturi ca să le dea consistență practică și înființează locașuri de lumină. Școala sa de la Văleni n-a urmărit să impună cunoștințe și o direcție din afară, ci să trezească una din conștiințe și să infiripeze credința în idei, pentru a crește oameni multilaterali și activi⁶. Cursurile de la Văleni, operă de inițiativă individuală, urmau să răspundă la problemele referitoare la originea noastră, la rolul nostru istoric, la valoarea prezentă a românilor, la „ideea situației României și a poporului românesc în mijlocul umanității, ideea sensului acestei umanități față de natura înconjurătoare, față de ea însăși, față de credința în supranatural⁷. Plecînd de la tradițiile poporului român și de la cultura sa milenară, cursurile de la Văleni au contribuit la alcătuirea unui crez național, urmărind răspîndirea unei culturi unice, active și militante pentru românii de pretutindeni, plecînd de la ideea că educația este baza însăși a dezvoltării poporului nostru.

Pentru românii din afara frontierelor cursurile contribuiau la clarificarea și întărirea conștiinței, la orientarea în literatură și știință. După înfăptuirea idealului național, culturii îi revenea obligația să asigure o educație corespunzătoare noilor situații, contribuind la colaborarea energiilor, în scopul asigurării progresului. N. Iorga a înființat la Văleni și o școală de fete, cuprinzînd eleve din toate provinciile românești, urmînd să devină misionare morale. Școala avea și chemarea să armonizeze cunoștințele dobîndite anterior și să le în-

4. **Idem**, Școala care ne trebuie, „Neamul românesc”, nr. 20, XXII, 27 II-1927, p. 1.

5. **Idem**, Rolul inspectorilor școlari, „Neamul românesc”, nr. 18, XXXII, 1937, p. 1.

6. **Idem**, Cuvîntare, „Neamul românesc”, nr. 290, XVIII, 1923, p. 1.

7. **Idem**, Înălțătoarea sărbătoare de la Vălenii-de-Munte, „Neamul românesc”, nr. XIX, 1924, p. 1.

8. **Idem**, Cuvîntare, „Neamul românesc”, nr. 198, XVII, 1922, p. 3.

Problemele școlii din „Neamul românesc” în viziunea lui N. Iorga

tărească prin contactul cu realitățile naționale⁸. După modelul cursurilor de vară pentru misionare, convins de rolul femeilor în procesul educativ, în viața societății, N. Iorga deschide la Văleni o școală cu durată de un an, pentru educația femeilor. Acestea, aparținând tuturor naționalităților noastre, se pregăteau gratuit la Văleni, pentru a răspîndi lumina în satele României⁹.

Pe lângă noțiunea de școală, un loc aparte este acordat de „Neamul românesc” și celei de **cadru didactic**. În această postură, N. Iorga concepe numai pe acel om care are ceva de spus și care are convingerea că mai are de învățat ceva de la alții, oameni ale căror idei nu se închistază în formule definitive¹⁰. Profesorul este într-adevăr corespunzător catedrei cînd „este așa de legat de meseria sa, a pătruns-o atît de adînc, s-a identificat atît de deplin cu dînsa, vorbește de ea cu atîta competență și cu o iubire atît de deplină, încît oricine se lasă stăpînit de această competență și încălzit de această iubire”¹¹. După cum sînt manuale școlare deosebite care îl pot înlocui pe profesor, sînt și profesori competenți care se pot lipsi de manuale. Cadrelor didactice, pe lângă munca de catedră, îi revine misiunea să îndeplinească o operă cultural-educativă mai largă, de cetățean. Îi repugnau profesorii venali și fără conștiință, care compromiteau școala românească, scriind și fiind întru totul subordonați intereselor partidelor politice, liberal și conservator, care îi îndepărtau de la misiunea lor pedagogică.

Regreta că la sărbătorirea aniversării liceului din Botoșani, creat în epoca Unirii, pentru a trezi conștiința românească în Moldova de sus, între toasturile oficiale au fost uitate meritele profesorilor și ale oamenilor valoroși pe care acest așezămint pedagogic i-a dat.

Nu omite influența pe care Spiru Haret a exercitat-o asupra învățătorilor și mai da drept pildă, pentru activitatea și viața sa exemplară, pe Virgil Tempeanu, profesor din Fălticeni, dotat cu fin simț artistic. „Neamul românesc” cuprinde cîte vînte omagiale în memoria cadrelor didactice stinse din viață și pe care N. Iorga le evoca pentru calitățile lor. Este momentul cînd pe front se stingeau Al. Bogdan, unul din cei mai culti tineri ai generației sale, profesor la gimnaziul din Brașov, pasionat de munca didactică, de cultura românească, Avram Sădeanu, profesor din Arad, autor al unor studii. Dispăreau, de asemenea, V. Onițiu, directorul gimnaziului din Brașov, autor de manuale în spirit modern, profesorul clujean Precup, care a dus o viață de muncă și devotament, profesorul vilcean Gh. Mateescu, culegător al baladei populare, profesorul arădean Th. Botiș, pentru care catedra era un amvon s.a.

(Va urma)

9. **Idem**, Un om spiritual, „Neamul românesc”, nr. 205, XXII, 1927, p. 1.

10. **Idem**, Înălțătoarea sărbătoare de la Vălenii-de-Munte, „Neamul românesc”, nr. 158, XIX, 1924, p. 1.

11. **Idem**, Ordine și dezordine școlară, „Neamul românesc”, nr. 235, XXXII, 1937, p. 1.

Carmen MOGOȘ: „Flori”

Recent, în holul Liceului „Unirea”, s-a deschis expoziția colegelor noastre, Mihaela Chirilă, clasa a XII-a E, și Carmen Mogoș, clasa a XI-a A.

Încă din planșele de desen din clasele a V-a și pînă într-a VIII-a, îndrumătoarea lor, tovarășa prof. Valeria Popescu, a sesizat harul artistic pe care îl posedă. Iar astăzi în tablourile cu care au ieșit în lume au și mai multă sensibilitate, cunoștințe cromatice, mijloace tehnice variate și multă personalitate.

Privind lucrările lor, distingem două maniere de lucru deosebite, dealtfel, ca și temperamentul expozantelor: una (Mihaela) cu treceri și colorații pierdute întrepătrunse, finisate cu pensula; alta (Carmen) creează armonii prin pete de culoare așternute cu cuțitul, renunță la detalii și prin acestea pare mai concretă în selecția motivului. Este interiorizată, gravă, apropiindu-se de pictura modernă.

Le vom urmări cu prietenia și afecțiunea noastră în următoarele lor expoziții.

Mioara LICSandRU,
clasa a XII-a E

Mihaela CHIRILĂ: „Peisaj de iarnă”

Vă recomandăm :

„Politehnizarea învățămîntului”

Rindurile de față sintetizează principalele idei cuprinse într-o interesantă culegere metodică editată de „Revista de pedagogie”, în 1978, și intitulată „Politehnizarea învățămîntului”. Aici, sînt reunite o serie de concluzii la care au ajuns numeroși specialiști și a căror aplicare este cerută de noua structură a școlii românești.

Revoluția tehnico-științifică contemporană conferă învățămîntului rolul de verigă de legătură între știință și producția modernă, care, la rîndul ei asimilează și stimulează continuu gîndirea și creația științifică. În aceste condiții, formarea gîndirii științifice și tehnologice în rîndul tineretului la nivelul realizărilor pe plan mondial constituie o sarcină fundamentală a învățămîntului, iar educația tehnologică a tinerei generații o cerință prioritară.

Componentă a culturii generale, educația tehnologică reprezintă educația care se realizează prin tehnică și procese tehnologice, prin muncă productivă și prin cunoașterea teoretică și practică a bazelor științifice ale producției moderne.

Fără o cultură tehnică, omul zilelor noastre rămîne un nerealizat ca personalitate integrală. De aceea, în condițiile actuale se pune accent și pe formarea tineretului în spiritul muncii, pe formarea unui larg orizont, pe dezvoltarea gîndirii științifice-tehnologice în perspectiva policalificării.

Prin imbinarea învățămîntului cu munca și cercetarea, liceul românesc va asigura o politehnizare a finerilor.

Învățămîntul liceal din țara noastră își afirmă personalitatea prin caracterul unitar și politehnic.

Diferențierea învățămîntului liceal se impune prin stabilirea a 9 tipuri și a 34 de profiluri și meserii corespunzătoare. Rețeaua învățămîntului e distribuită unitar, dacă o raportăm la planul de dezvoltare economică a județelor și localităților, dar diferențiată, dacă o raportăm la planul de școlarizare atribuit pe tipuri și profiluri de licee, consecință a necesarului de forță de muncă.

În sfera planului de învățămînt, multilateralitatea se exprimă atît prin diversitatea disciplinelor, „domenii ale cunoașterii”, cît și prin convergența lor ca rezultat, astfel încît elevul să posede la absolvire elementele necesare pentru manifestarea unor opțiuni ractice realizabile în cultură sau în profesie.

Liceul nu se mărginește doar la pregătirea elevilor pentru o anumită meserie. El continuă să lărgescă orizontul cultural-științific general al elevilor, dar, în același timp, în raport de tipul și profilul său, liceul asigură și o pregătire de specialitate prin disciplinele de specialitate: desen tehnic, tehnologia meseriei, rezistența și organele de mașini etc., avînd ca obiectiv final calificarea într-o meserie la absolvirea liceului. În acest fel, chiar după absolvirea primei trepte de liceu, tinerii devin eficienți din punct de vedere economic și social, putîndu-se încadra și lucra în domeniile industrial, agricol, economic, sanitar.

Sarcina prioritară a învățămîntului este pregătirea forței de muncă, formarea cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate. În contextul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, activitatea de învățare, de investigație și activitatea productivă devin componente obligatorii ale procesului de formare a noilor specialiști. Elevii învață trăind în microclimatul viitoarei lor profesii. Această nouă orientare a procesului de învățămînt conduce la formarea nu a oricărui specialiști, ci a unor muncitori, ingineri, tehnicieni capabili să aducă ceva nou în domeniul organizării și desfășurării producției, să caute să se găsească noi metode de muncă, să fie în stare să soluționeze problemele complexe pe care le ridică producția modernă.

Luigino VARVARA,
clasa a XII-a E

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Lector univ. dr. Dan Brnzei

Prof. univ. dr. Irinel Drăgan

IN DEZBATERE:

PRINCIPALELE DIRECȚII ALE CERCETĂRII MATEMATICE ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL LICEAL (I)

Pe această temă, la 9 februarie 1979, în sala de lectură a bibliotecii școlii noastre, a avut loc o *masă rotundă*, la care au participat: prof. univ. dr. *Irinel DRĂGAN* și lector univ. dr. *Dan BRÎNZEI* de la Facultatea de matematică-mecanică aplicată din Iași, profesorii *Neculai Chifan*, *Corneliu Savu* și *Petrache Dima*, elevi de la Liceul „Unirea” și Liceul sanitar din Focșani.

Prof. Petrache DIMA: În seria dialogurilor organizate de „Revista noastră” în ultimii 7 ani, cel de astăzi, prin conținutul său, constituie o premieră. Până acum, ne-am întâlnit numai cu scriitori, cercetători literari, cineaști, ziariști, muzicologi. De data aceasta, avem ca oaspeți dragi oameni de știință, care au răspuns dorinței noastre de a ne lămuri unele aspecte privind cercetarea în diversele ramuri ale matematicii fundamentale și aplicate, și exigențele studiului acestei științe în școală. Lărgim, astfel, sfera preocupărilor noastre, în strinsă legătură cu avântul revoluției tehnico-științifice. Vă rugăm să le adresați întrebări.

Luigino VARVARA, clasa a XII-a E: Elevilor și studenților li se cere să știe din ce în ce mai multă matematică. Unii matematicieni de renume sînt chiar de părere că nivelul mediu de pregătire matematică al cetățenilor trebuie considerat drept un parametru principal pentru evaluarea gradului de civilizație al națiunii respective. Este îndreptățită această părere?

Lector univ. dr. Dan BRÎNZEI: Matematica a devenit o unealtă de producție. Există deja numeroase sectoare de activitate în care nu se mai poate accepta lipsa unui calculator electronic. Inginerii, fizicienii, chimiștii dar și geneticienii, medicii, lingviștii folosesc în mod curent una sau alta dintre ramurile matematicii. Se impune deci ca specialiștii în aceste domenii să aibă o cultură matematică din ce în ce mai solidă. În consecință nivelul cunoștințelor matematice ce se predau în licee crește de la an la an. Într-un alt plan, cel al învățămîntului superior, crește de asemenea cantitatea și cali-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Radu Nagler

Daniel Dopca

Luigino Varvara

tatea matematicii predate. Implicit, la toate nivelele crește și exigența față de pregătirea matematică. Această creștere a nivelului matematicii și a exigenței apar ca necesități sociale.

Prof. Corneliu SAVU: Faptul că matematica, ca multe alte științe, a devenit o reală forță de producție, este ilustrat, între altele, și prin pătrunderea metodelor și tehnicilor de cercetare operațională în diverse sectoare ale activității economice. Elevii au fericitul prilej de a dialoga despre această ramură, relativ nouă, a matematicii aplicate cu unul dintre cei mai cunoscuți specialiști în acest domeniu, tovarășul prof. univ. dr. Irinel DRĂGAN.

Radu NAGLER, clasa a X-a A : Cu ce se ocupă cercetarea operațională ?

Prof. univ. dr. Irinel DRĂGAN: Cercetarea operațională se ocupă de rezolvarea unor probleme de optim: economic, tehnic, agrotehnic; în general, acestea se formulează ca probleme practice cerând să se producă sau să se desfacă în cele mai raționale condiții, adică mult, repede, ieftin, profitabil etc. Denumirea provine de la folosirea metodelor matematice în cercetările legate de întrebuințarea tehnicii de luptă necesare la realizarea operațiilor militare în timpul celui de-al doilea război mondial. După război a devenit clar că aceleași metode pot fi folosite în practica economică și aplicarea lor s-a extins treptat și în domeniul tehnic. Pentru matematicienii cercetarea operațională este un grup de discipline matematice ale căror obiecte de studiu sînt diferitele clase de probleme de optim; asemenea discipline sînt: programarea liniară și neliniară, teoria grafurilor și combinatorica, teoria jocurilor, teoria așteptării, programarea dinamică etc. Importanța practică a acestor discipline a făcut ca în planurile de învățămînt ale tuturor facultăților de matematică din țara noastră să apară și un curs obligatoriu de „cercetare operațională”, iar unele elemente se găsesc incluse și în cursurile de „matematici speciale” ale institutelor politehnice; se înțelege, studenții secțiilor de informatică și ai diverselor secții de specializare din învățămîntul economic. Învață mult mai multe rezultate din acest domeniu.

Grigore BIZADEA, clasa a X-a, Liceul sanitar din Focșani: Ce domenii ale științei și tehnicii beneficiază de rezultatele cercetărilor operaționale ?

Prof. univ. dr. Irinel DRĂGAN: De rezultatele cercetării operaționale, concepută ca domeniu de matematică aplicată, beneficiază mai ales științele economice, tehnicile propuse de cercetarea operațională reprezentînd metode cantitative în studierea fenomenelor economice, metode ce au revoluționat cercetarea economică. În afara metodelor statistice, a căror utilizare în practica economică a devenit tradițională, metodele cercetării operaționale s-au impus ca factor de egală importanță în activitatea de folosire a calculatoarelor pentru organizarea și urmărirea producției. Disciplinele economice cum ar fi: organizarea și analiza activității întreprinderilor, modelarea fenomenelor economice, planificarea economiei naționale, și altele, cuprind pe lîngă principiile generale devenite clasice și metode de realizare practică a lor, metode împrumutate din cercetarea operațională. Științele tehnice beneficiază de aceleași metode, atît în ceea ce privește latura economică a realizării practice a cercetării tehnice, cît și în căutarea optimului tehnic. Astfel, teoria rețelelor electrice, mecanica tehnică, teoria proceselor chimice industriale, rezistența materialelor și alte discipline tehnice sînt inva-

Principalele direcții ale cercetării

(Urmare din pag. 953)

date de metodele cercetării operaționale, încît nu numai un bun economist, ci și un bun inginer nu poate fi străin de aceste metode. Dealtfel, imediat ce se încearcă folosirea calculatorului este aproape obligatoriu a se folosi asemenea instrumente de lucru. La răspîndirea cercetărilor operaționale a contribuit și dezvoltarea tehnicii de calcul; un calculator trebuie să rezolve problemele și în afară de aceia care se ocupă de programarea sau proiectarea calculatoarelor, trebuie să mai existe o categorie de specialiști care să se ocupe de formularea problemelor și dezvoltarea metodelor de rezolvare; aceștia sînt operaționaliștii.

Daniel DOPCA, clasa a XII-a E: Cum se realizează această strînsă legătură între cercetarea operațională, utilizarea calculatoarelor și rezolvarea problemelor economice în țara noastră?

Prof. univ. dr. Irinel DRĂGAN: Ilustrarea aplicațiilor numeroase ale cercetării operaționale o constituie activitatea rețelei de centre de calcul teritoriale din țara noastră. Activitatea acestor centre este consacrată în cea mai mare parte evidenței activității economice, însă în ultimul timp s-a trecut și la rezolvarea unor probleme de programare operativă a producției, probleme care reclamă folosirea metodelor cercetării operaționale. Dintre metodele cele mai răspîndite sînt enumerabile cele aparținînd programării liniare și teoriei grafurilor. Mai concret, se caută evaluarea parametrilor producției într-un model general de producție, care este o problemă de programare liniară; aplicațiile legate de teoria grafurilor sînt cele care folosesc așa numita metodă a drumului critic pentru organizarea și urmărirea activităților unui șantier de construcții, sau pentru organizarea reviziilor unor ansamble de mașini făcută pe subansamble. Se înțelege că aproape toate metodele cu oarecare vechime în literatura științifică au fost încercate în diverse ocazii. La scară națională se situează desigur întrebuintarea unor metode ale cercetării operaționale în activitatea de planificare a economiei naționale. Centrele de calcul academice trebuie de asemenea, menționate ca elemente active în folosirea metodelor cercetării operaționale; este vorba de obicei de activitățile de pionierat în aplicarea acestor metode. De exemplu, centrul de calcul al universității noastre experimentează rezolvarea problemei întocmirii orarilor. Aplicațiile în tehnică se desfășoară mai ales în centrele de calcul ale departamentelor; dintre acestea se remarcă activitatea de conducere automată a traficului feroviar și conducerea cu calculatorul a sistemului energetic național. Dealtfel, oriunde există o linie automată de producție există în mod natural și probleme de cercetare operațională conexe. Fiecare domeniu de activitate practică începe să aibă probleme specifice apelînd la una sau alta dintre disciplinele cercetării operaționale, dovada clară a situației fiind apariția continuă de noi și noi lucrări de cercetare operațională aplicată în anumite domenii. În țara noastră primele asemenea lucrări au apărut în urmă cu mai bine de zece ani asupra aplicațiilor în construcții.

Carmen UNTARU, clasa a XI-a A: Care sînt preocupările matematicienilor, ieșeni în cercetarea operațională?

Prof. univ. dr. Irinel DRĂGAN: La Iași, grupul de cercetători ai universității studiază în deosebi problemele teoriei grafurilor și teoriei jocurilor; există o experiență valoroasă în aceste două domenii, care s-a materializat în apariția de lucrări științifice în reviste din țară și din străinătate. În ceea ce privește folosirea practică a acestor rezultate, considerăm că încă este prea devreme pentru o evaluare a importanței lor. Centrul teritorial de calcul are realizări valoroase de natură practică; dintre acestea se remarcă sistemul de evaluare a stocurilor, pus la punct de cercetătorii centrului. Activitatea pe bază de contracte economice a avut ca rezultat desigur aplicații foarte numeroase.

Luigino VARVARA, clasa a XII-a E: Care este părerea Dv. despre nivelul de pregătire matematică cu care se prezintă absolvenții de liceu la examenele de admitere în facultăți?

Lector univ. dr. Dan BRÎNZEI: Apreciem că în momentul actual viteza de creștere a exigențelor depășește pe cea a posibilităților, astfel încît, în mod relativ, exami-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

matematice și învățămîntul liceal

natorii de la concursuri de admitere sînt de la an la an mai puțin satisfăcuți de răspunsurile candidaților. Acest fapt este ilustrat de tendința de scădere a mediilor de intrare la diverse facultăți.

Se creează chiar impresia că nu e vorba de o rămînere în urmă relativă a pregătirii în raport cu exigența ci chiar de una absolută. Este dificil de spus dacă este justificată sau nu impresia; forurile competente, adică Ministerul Educației și Învățămîntului, ar putea, probabil, analiza și răspunde la această întrebare. Desigur că, dacă s-ar manifesta o involuție a pregătirii matematice medii a elevilor, ar fi un fapt îngrijorător ce ar pune sub semnul întrebării oportunitatea schimbărilor calitative ce s-au făcut în ultimii ani în matematica liceală, în dorința de a o apropia cît mai mult de necesarul social. Repetăm: conștienți fiind de evoluția necesităților și exigenței noi nu putem sesiza decît o relativă rămînere în urmă a candidaților.

Nicoleta LAZĂR, clasa a XI-a A: Care sînt principalele carențe ale pregătirii matematice a elevilor de liceu, goluri care influențează negativ pregătirea lor ulterioară ce se desfășoară în facultățile de matematică și cele tehnice?

Lector univ. dr. Dan BRÎNZEI: Răspundem simplu: formalismul.

După cite știm, matematica figurează la admitere doar ca probă scrisă și examinarea se face prin probleme și nu prin teorie. Desigur pentru a putea rezolva probleme este necesară cunoașterea teoriei dar o cunoaștere formală nu este și suficientă. Propozițiile matematice sînt abstracte; memorarea textului lor fără o înțelegere profundă a sensului lor, a modului în care se utilizează în probleme este inoperantă și chiar dăunătoare.

Să presupunem însă examenul de admitere, cu emoțiile lui, trecut cu bine. Matematica predată în facultăți este cu mult mai abstractă decît cea predată în liceu (altfel cu-prinderea în cei cîțiva ani de facultate a imensității domeniului matematicii, în liniile ei esențiale, va fi imposibilă). Este de la sine înțeles că cei care au învățat formal matematica de liceu vor învăța și mai formal pe cea din facultate. În criză de înțelegere vor apela din ce în ce mai des la memorie trezindu-se adesea cu ăpsusuri jenante. Se vor plînge apoi că matematica este abstractă uitînd că ei și-au făcut-o așa, ridicînd cu fiecare propoziție memorată dar nu înțeleasă, un zid ce devine de netrecut (pentru ei) între ei și matematica vie.

Carmen MOGOȘ, clasa a XI-a A: Ce le recomandați elevilor în acest sens?

Lector univ. dr. Dan BRÎNZEI: În primul rînd să fie convinși că dacă matematica li se pare abstractă ei sînt principalii vinovați. Și vina lor este atît de mare în comparație cu vina altor eventuali factori (profesori, manuale, criză de timp etc.) încît sînt complet lipsiți de dreptul moral de a reproșa vreodată cuiva acest fapt. Așa cum cineva care învață să înoate nu așteaptă ca altcineva să răsuflă și să miște mîinile în locul lui, nici elevul nu are cum să lase în grija profesorului sarcina sa de a înțelege textul ce îl memorează.

Vi se pare abstract textul teoremei lui Pitagora? Puneți mîna și lucrați: desenați, măsurați și rezolvați probleme. Cînd veți constata că teorema lui Pitagora v-a scos adesea din încurcătura veți înceta să o priviți drept un coșmar și vă va deveni apropiată sufletește. Obișnuiți-vă ca atunci cînd o propoziție vi se pare abstractă să receptați această impresie drept un semnal de alarmă: apare aici ceva ce am înțeles în mod formal. Și încă ceva: a rezolva probleme nu înseamnă a citi consecutiv enunțul și soluția, nici a copia problema din caietul colegului și nici de a apela la ajutorul cuiva.

Vă asigur că doar începutul este greu. Treptat apare și deprinderea de a rezolva probleme. Apoi fiecare reușită este o satisfacție. Veți ajunge poate la nivelul în care acest tip de satisfacție este un superlativ. În acel moment veți constata cu surprindere că aveți mult mai mult timp decît colegii pentru a-l dedica matematicii, că ora de matematică este cu atît mai plăcută cu cît profesorul își găsește mai mult timp să vă asculte, că tezele de matematică nu vă produc emoții și nici nu vă creează nereușite.

Fiți siguri că analiza ce am sugerat-o este corectă: antrenați-vă și veți surprinde plăcerea efortului intelectual; nu uitați că matematica ce vi se predă constituie prilej pentru efort intelectual și pentru satisfacțiile ce le conferă.

(Va urma)

ELECTRONUL

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Noțiuni despre sarcina specifică,

1. Scurt istoric al cercetărilor privind electronul

Cele două concepții diametral opuse cu privire la structura luminii și la structura substanței — concepția structurii continue și concepția structurii discontinue s-au disputat și cu privire la structura electricității.

Teoria structurii discontinue a electricității își face drum, începând chiar din secolul al XVIII-lea, dar ea este lămurită științific pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, prin studiul razelor catodice din tuburile Crookes. Jean Perrin a dovedit experimental în 1897 că razele catodice sînt alcătuite din particule electrizate negativ, identificate ulterior ca fiind electroni.

Studiul descărcărilor electrice în gaze rarefiate și al razelor catodice emise cu această ocazie a arătat că particulele de electricitate negativă pot fi obținute ușor în stare liberă, nelegate de atomi de substanță. Aceste particule au fost numite de către Stoney (1890) „electroni“.

2. Determinarea sarcinii electrice elementare

Mărimile caracteristice fizice mai importante ale electronului sînt sarcina „e” și masa „m”.

Sarcina electronului se poate determina fie pe baza legilor electrolizei,

$$e = \frac{F}{N_A} = \frac{9,649 \cdot 10^7 \text{ C/Kmol}}{6,023 \cdot 10^{26} \text{ 1/Kmol}} = 1,602 \cdot 10^{-19} \text{ C}$$

(F — numărul lui Faraday (F = 9,649 · 10⁷ C/Kmol ;

NA — numărul lui Avogadro (N = 6,023 · 10²⁶ 1/Kmol) ;

„e” — sarcina electrică transportată de un atom molecular) fie prin experiența lui Milikan (Miliken) prin măsurarea sarcinii electrice unei singure particule (prima măsurare a sarcinii electrice a unei particule a fost făcută în 1911).

Metoda a constat în determinarea sarcinii electrice a unei picături fine de ulei electrizat într-o instalație specială. (Vezi Fizica, manual pentru clasa a XI-a, paragraful 82).

ELEMENTE CHIMICE

Din cele 92 de elemente chimice existente în natură, majoritatea intră și în alcătuirea organismului uman.

Dintre acestea, cele ce se află în procente mari sînt C, O, H și N care reprezintă 96,5 la sută din corpul omenesc. Alături de ele, se mai găsesc Ca, K, Na, Mg, P, S, Cl. În afară de acestea, se întilnesc în cantități infime și alte circa 50 de elemente cu rol catalitic.

Carbonul este elementul nelipsit din toate substanțele organice din organism. El are rolul esențial în compunerea tuturor viețuitoarelor datorită proprietăților lui extraordinare. Viața pe planeta noastră arată așa cum o știm, datorită carbonului care stă la baza tuturor substanțelor organice.

Elementele **oxigen și hidrogen** intră în alcătuirea organismului uman sub formă de apă, care este în proporție de 70—73 la sută. În organism, apa este diferit răspîndită fiind mai multă în organele și țesuturile cu metabolismul mai activ. Exemple: în serul sanguin 92 la sută, în creier 90 la sută, intestin — 85 la sută etc.

Dintre elementele chimice, rolul oxigenului molecular este cel mai important, pentru că el asigură respirația și ia parte la reacțiile de oxidare în organism, asigurînd astfel energia necesară vieții.

Azotul (N) intră în compoziția aminoacizilor — cărămizile ce stau la baza alcătuirii proteinelor. Îl găsim, de asemenea, în acizii nucleici, vita-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

sarcina și masa electronului (1)

Măsurătorile au arătat că toate valorile pe care le ia sarcina electrică a unei picături sînt multipli întregi ai unei sarcini minime „e”. Astfel s-a demonstrat structura discontinuă a sarcinii electrice și s-a determinat sarcina electronului.

Măsurătorile lui Millikan au dat valoarea :

$e = 1,591 \cdot 10^{-19}$ C. Astăzi, pe baza celor mai precise măsurători, se admite valoarea $e = 1,6022 \cdot 10^{-19}$ C.

3. Determinarea sarcinii specifice a electronului (e/m)

Sarcina specifică a electronului s-a determinat prin metoda folosită de J.J. Thomson pentru determinarea sarcinii specifice a ionilor (deviația razelor pozitive produse în tubul Crookes, cînd traversează un cîmp electric sau magnetic) și apoi prin alte metode mai perfecționate printre care se numără și metoda celor doi condensatori (Vezi E. V. Șpolschi — vol. I, ed. II, Ed. teh. 1954, paragraful 7).

Valoarea determinată pe diverse căi a sarcinii specifice a electronului este $e/m = 1,7589 \cdot 10^{11}$ C/Kg

4. Determinarea masei electronului

Pentru determinarea masei electronului este mai ușor să determinăm mai întii sarcina specifică (e/m) și să facem raportul dintre valorile numerice găsite pentru sarcina electronului și pentru sarcina specifică (e/m).

De exemplu : pentru „e” s-a găsit valoarea

$e = -1,6022 \cdot 10^{-19}$ C ; pentru $e/m = -1,7589 \cdot 10^{11}$ C/kg.

Deci masa electronului va fi :

$$m = \frac{e}{\frac{e}{m}} = \frac{-1,6022 \cdot 10^{-19}}{-1,7589 \cdot 10^{11} \text{ kg}} = \frac{1,6022 \cdot 10^{-19} \text{ kg}}{1,7589 \cdot 10^{11}} = 9,1091 \cdot 10^{-31} \text{ kg.}$$

(În numărul viitor vom prezenta un dispozitiv pentru determinarea sarcinii specifice a electronului, aparat realizat de elevul **Vasile Chirilă**, clasa a XII-a D, curs seral, sub îndrumarea prof. **Costică Purdel**).

ÎN ORGANISMUL UMAN

mine, hormoni, toate indispensabile vieții.

Halogenii apar în organism sub formă de ioni F^- , Cl^- , Br^- , I^- .

Fluorul are acțiune anticoagulantă și asigură integritatea smalțului dentar. Este introdus în organism prin apa potabilă.

Clorul participă în procesele biochimice sub formă de HCl. Acidul clorhidric se găsește în proporție de 0,3—0,4 la sută în sucii gastric. Clorul ion se găsește în sînge și alături de ionii de Na^+ reglează echilibrul acido-bazic din organism menționînd constant mediul aproape neutru.

Iodul elementar are rol foarte important în organismul uman, pentru buna funcționare a glandei tiroide.

Bromul se poate folosi drept calmant.

Sulfur se găsește în proteinele insolubile din unghii, păr și epidermă.

În timp ce fosforul alb, P_4 , hidrogenul fosforat gazos, PH_3 , și compușii cu fosfor trivalent sînt toxici, ionii fosfat, PO_4^{3-} , există în toate celulele fiind necesari desfășurării metabolismului.

Fosforul se găsește, de asemenea, în partea minerală a oaselor și dinților. Dintre cationii lichidului extracelular din organismul omului, ionii Na^+ sînt cei mai răspîndiți. În corpul omenesc, 90 la sută din acești ioni provin din sarea de bucătărie ($NaCl$). Pentru un

Radu NAGLER,
clasa a X-a A

(Continuare în pag. 959)

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Mijloace de transport de mare viteză!(1)

Dintre toate denumirile pe care secolul nostru le-a primit într-o etapă sau alta, cea mai plină de semnificații este aceea de „secol al vitezei”.

Însăși succesiunea evenimentelor științifice, a transformărilor economice și sociale a grăbit realizarea acestui mare salt. Dar rezumându-ne la semnificația cuvintului „viteză”, evoluția acestei „coordonate” justifică pe deplin denumirea, căci posibilitățile omului de a se deplasa au crescut într-un răstimp scurt la proporții nebănuite.

În urmă cu aproximativ 100 de ani, cea mai mare viteză pe apă era realizată de clipere, vase care se puteau deplasa cu 31 de km/h.

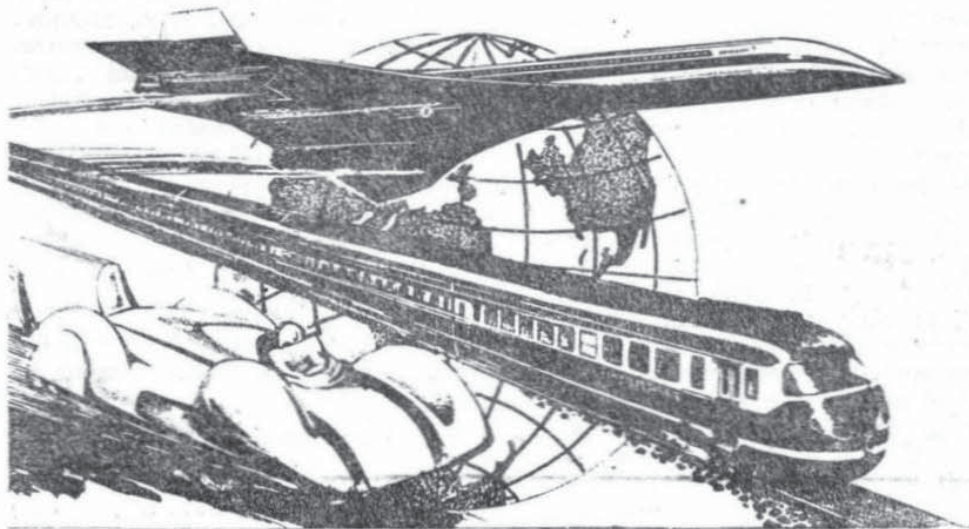
Trenul anului 1867 avea viteza de 50 de km/h, mașina cu aburi dovedindu-și atunci superioritatea. În schimb, automobilul era abia la începuturile sale, performanțele realizate erau cu totul modeste. Astfel, automobilul lui Siegfoid Marcus se deplasa la timpul său (1875) cu numai 10 km/h, iar automobilul „Benz” (1885), cu benzină, dezvoltă o viteză de 15 km/h. Pe străzile Bucureștiului, putea fi întâlnit un automobil „Oldsmobile”, echipat cu motor cu ardere internă ce atingea viteza de 25 de km/h. (Trebuie menționat că România se situează printre primele 10 țări din Europa, care au introdus automobilul încă de la începuturile sale).

În anul 1905, avionul, care va deține ulterior supremația vitezelor, înregistra doar 61,3 km/h.

Care este viteza actuală?

În prezent, viteza majorității mijloacelor de transport a crescut considerabil. Progrese modeste se mențin doar în domeniul navigației pe apă. Astfel, viteza transatlanticelor echipate cu turbine de sute de mii de cai putere nu depășește media de 50 de km/h, cu limita maximă de 75 de km/h.

Trebuie remarcat faptul că între recordurile de viteză și viteza de trafic practicabilă există o mare diferență. Astfel, în timp ce recordurile de viteză în domeniul automobilului de performanță se apropie de bariera sonică, deplasarea milioaneilor de automobile de serie se face din motive de securitate, cu viteză limitată de lege.

Cu toate proiectele existente, care întrevăd pentru trenuri viteze în jur de 1000 de km/h, deocamdată ele circulă cu cel mult 400 de km/h, pe distanțe scurte.

Creșterea cea mai spectaculoasă a vitezelor s-a înregistrat în domeniul navelor aerospațiale. Avionul, care debuta timid odată cu secolul nostru, avea să răstoarne cele mai optimiste previziuni, reușind să depășească de câteva ori viteza sunetului (avioanele din familia „Concorde” și T.U.).

Există toate premisele ca în deceniul următor să se poată călători cu avioane care să atingă 15000—20000 de km/h iar durata unei călătorii transatlantice să fie de numai un sfert de oră.

Cea mai palpitantă perioadă a secolului vitezei va rămâne însă etapa cuceririi cosmosului.

La 12 aprilie 1961, Iuri Gagarin a pătruns în spațiul cosmic, zburind cu viteza de 28 000 de km/h, adică de aproape 24 de ori viteza sunetului.

Curba vitezei a început să urce vertiginos, iar omenirea a avut numai de câștigat. Mijloacele de transport de toate categoriile au stat și vor sta la dispoziția milioane de oameni care populează planeta noastră. Ele au apropiat popoarele, au permis un schimb mai intens de valori materiale și spirituale.

Pină la ce culmi va continua ascensiunea? Ne vom mulțumi cu actuala viteză a navelor cosmice?

Este clar că, față de țelurile pe care și le-a propus omenirea în domeniul explorării universului, vitezele realizate de 30 000—50 000 de km/h sînt modeste.

Omul are toate temeiurile să spere că, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, navele cosmice vor zbura cu viteze apropiate de viteza luminii.

Deocamdată, prezentul și viitorul mijloacelor de transport sînt legate de energia primară și de intensificarea poluării mediului. Atenția se îndreaptă în primul rînd asupra unui combustibil de substituție, care să fie folosibil imediat, fără să aducă modificări importante actualei rețele de distribuție a combustibilului și a mijlocului de transport.

În ultimii ani, mai multe firme au realizat și au început să experimenteze automobile care funcționează cu hidrogen. Utilizarea hidrogenului nu necesită reproiectarea motorului actual, ci adaptarea unor dispozitive de dozare.

Specialiștii sînt aproape fără excepție de acord că hidrogenul va fi combustibilul viitorului (hidrogenul reprezentînd 11,2 la sută din apa oceanului planetar și 95 la sută din substanța prezentă în cosmos).

Procedeu cel mai avantajos de procurare a lui pare a fi electroliza apei.

(Vehicolul clasic încă nu și-a spus ultimul cuvînt. Despre perfecționări, în numerele viitoare).

Paraschiv CREȚU,

subinginer principal la I.T.A. Vrancea

Elemente chimice în organismul uman

(Urmare din pag. 957)

Om adult perfect sănătos cantitatea de NaCl necesară este în medie de 5 g zilnic. Aproape o treime din cantitatea totală de ioni Na^+ din corpul omenesc există în partea minerală a scheletului, iar restul intră în alcătuirea lichidelor și țesuturilor. Ioni de K^+ sînt cei mai răspîndiți dintre toți ioni lichidului intracelular, dar se găsesc și în lichidul extracelular. Aportul alimentar normal în ioni de K^+ este în jur de 4 g zilnic. Fierul este un bioelement esențial al organismului intrînd în alcătuirea unor cromoproteide dintre care cea mai importantă este hemoglobina. Sursele ale căror conținut în fier este cel mai bogat sînt: ficatul, inima, rinichii, splina, gălbenușul de ou, peștii, stridiile, nucile, smochinele ș.a. Cantitatea de Mg, în organismul unui om adult, este în jur de 21 g, din care aproape 70 la sută se află sub formă de ioni de Mg^{+2} și se găsesc în partea minerală a oaselor, iar restul în lichidele și țesuturile organismului.

Ioni de Ca^{+2} se află în marea lor majoritate în oase și în dinți sub formă de diferiți compuși, în același timp fiind unul dintre factorii principali în coagularea singelui. Cele mai bogate surse de ioni de Ca^{+2} sînt: laptele, brînză și gălbenușul de ou. Nevoia zilnică de calciu este de 1—1,4 g pentru copii, 0,8 g pentru adulți. Cuprul intră în alcătuirea unor cuproproteide și în singele omului adult. În corpul unui adult, există în jur de 100—150 mg de cupru, din care în jur de 64 mg se află în țesutul muscular, 23 mg în oase și 18 mg în ficat. Aportul zilnic în cupru pentru adulți este de 2,5 mg.

Zincul se află în leucocitele oamenilor normali. Conținutul în mangan al corpului omenesc este în jur de 10 mg. Manganul se află mai ales în ficat, rinichi și sînge.

Cobaltul se află în cantități mici în organismul omenesc intervenînd în unele sisteme enzimatice. Răspîndirea elementelor în organismul uman demonstrează unitatea de compoziție chimică între materia vie — respectiv corpul uman și mediul abiotic.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

MEDALION

Werner
Heisenberg (II)

Începînd din 1933, căutările febrile și orientările teoretice ale fizicii microcosmosului au fost în mică măsură îrnate de momentele dramatice ce au intervenit în viața Germaniei. Crescut într-un climat de patriotism, lui Heisenberg îi repugnă șovinismul. Din momentul în care i s-a acordat cea mai înaltă recompensă internațională, Premiul Nobel, Heisenberg și-a atras ura conducătorilor naști. Johannes Stark, președintele lui Physikalisch-technische Reichsanstalt, interveni pentru ca W. Heisenberg să nu ocupe catedra de fizică rămasă liberă, prin plecarea lui Sommerfeld, la Universitatea din München.

Descoperirile sale teoretice din mecanica matricială (numită astfel și datorită utilizării matricelor din algebră) aveau să sufere din cauza persecuțiilor. La 17 septembrie 1934, la Hanovra, în fața unui mare auditoriu, el a declarat că își menține „pozițiile teoretice, cîteodată deformate și de situația în care se află astăzi gîndirea germană”. În vara anului 1958, principalul domeniu de muncă a fost nucleul atomului, pentru studiul teoriei particulelor elementare, iar secția sa experimentală se ocupă cu fizica plasmelor și cu controlul reacțiilor termonucleare. Deosebit de importante sînt afirmațiile lui Heisenberg privind descoperirea radioelementelor artificiale de către Joliot—Curie. El a arătat că fenomenul se datorește faptului că în radioactivitatea artificială protonul se transformă, în cadrul transmutațiilor intervenite într-o pereche neutron — pozitron, un nou exemplu de transformare nucleonică.

Îi datorăm lui Heisenberg mai multe teorii asupra structurii nucleelor, structură strîns legată de repartiția neutronilor în nucleu, precum și două rezultate experimentale și anume: egalitatea energiei pe particulă, pentru toate nucleele și „proporționalitatea” aproximativă dintre volumul nucleului și numărul particulelor.

Marele savant Werner Heisenberg este în prezent profesor de fizică teoretică și director al Institutului de fizică „Max Plank” din Republica Federală Germană.

Gina STRĂUNEANU,
clasa a XI-a A

Automobilism
și karting
în județul
Vrancea

Sportul curajului și al îndemînării — automobilismul și kartingul — a pătruns în anul 1978 și în județul nostru ca urmare a înființării echipei de automobilism și karting, la I.T.A. Vrancea.

Astfel, la automobilism, echipa I.T.A. Vrancea, alcătuită din Gheorghe Costin, Vasile Paraschiv, Vasile Boștiog, Constantin Pasou, Irimia Gherghescu și Nicolae Nenciu, a concurat cu succes în cadrul campionatului republican de raluri și viteză rezervat piloților de grupa B, și datorită succeselor obținute la circuitul de viteză de la Galați, circuitul de viteză în coastă de la Piriul Rece și circuitul de viteză în coastă de la Oituz a reușit în final un onorabil loc II, în campionatul republican de viteză pe anul 1978.

Pentru anul 1979, echipa de automobilism I.T.A. Vrancea își propune rezultate la fel de bune și un concurs de viteză în municipiul Focșani, pentru a face propagandă acestui sport frumos.

Și echipa de karting a asociației I.T.A. Vrancea a obținut rezultate bune în anul 1978. Dintre ele amintim locul V în finala campionatului pe anul 1978, rezervat piloților între 16 și 18 ani, obținut de elevul Ion Petrea.

inginer Constantin PASCU,
I.T.A. Vrancea

Tipuri de probleme de concentrație procentuală a soluțiilor (II)

d) Calculul concentrației procentuale finale după diluarea sau concentrarea soluției.

De multe ori, ca urmare a unor operații fizice sau pur mecanice, concentrația soluțiilor se schimbă. De exemplu, la amestecarea soluțiilor de concentrație diferită, la adăugarea de dizolvant sau substanță dizolvată, sau când soluția este supusă unor operații fizice ca: evaporare, cristalizare, extracție, cromatografiere etc. Concentrația soluțiilor se schimbă și ca urmare a reacțiilor chimice la care participă substanța dizolvată.

Scăderea proporției de dizolvant într-o soluție se numește concentrare. Concentrarea unei soluții se realizează fie prin adăugarea de substanță dizolvată, fie prin îndepărtarea unei părți din dizolvant, fie prin adăugarea de soluție mai concentrată.

Creșterea proporției de dizolvant în soluție se numește diluare sau diluție și se realizează fie prin adăugare de dizolvant, fie prin îndepărtarea unei părți din substanța dizolvată, fie prin amestecarea cu o soluție mai diluată.

I. Ce cantitate de apă trebuie să se adauge la 500 g sol. 20% NaCl pentru a obține o soluție 15% ?

$$a(X_1 + X_2) = a_1 X_1 + a_2 X_2$$

$$a = 15; \quad X_1 = 500; \quad a_1 = 20; \quad a_2 = 0$$

$$15(500 + X_2) = 20 \cdot 500 + 0 \cdot X_2$$

$$7500 + 15 X_2 = 10000$$

$$15 X_2 = 10000 - 7500$$

$$15 X_2 = 2500$$

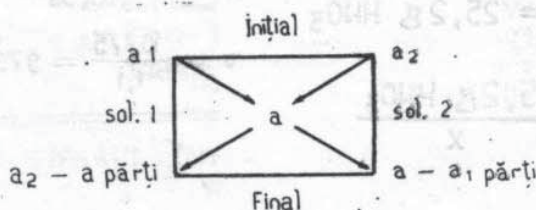
$$X_2 = \frac{2500}{15} = \frac{500}{3} = 166,6 \text{ g apă}$$

II. Din 120 g soluție azotată de amoniu 28% se evaporă 30 g apă. Ce concentrație procentuală are soluția rămasă ?

$$a(X_1 + X_2) = a_1 X_1 + a_2 X_2$$

$$a = \frac{a_1 X_1 + a_2 X_2}{X_1 + X_2} = \frac{28 \cdot 120 + 0 \cdot 30}{30 + 120} = \frac{3360}{150} = 22,4 \%$$

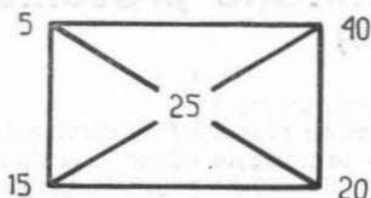
La problemele de amestecare a soluțiilor și la cele de diluare sau concentrare a soluțiilor se poate lucra în alt mod — aplicând **regula dreptunghiului**.

(Urmare din pag. 961)

Cite grame de soluție NH_3 5% trebuie adăugată la 100 g soluție 40% pentru a obține o soluție 25%?

$$20 \text{ părți soluție} = 100 \text{ g sol. } 40\%$$

$$20 \text{ părți} \text{-----} 100 \text{ g}$$

$$15 \text{ părți} \text{-----} x$$

$$x = \frac{15 \cdot 100}{20} = 75 \text{ g}$$

e) Calculul densității unei soluții de o anumită concentrație procentuală.

Să se determine densitatea unei soluții de: H_2SO_4 50% care conține 700 g acid la 1 litru

$$\frac{100 \text{ g sol.}}{x} = \frac{50 \text{ g H}_2\text{SO}_4}{700 \text{ g H}_2\text{SO}_4}$$

$$x = \frac{700 \cdot 100}{50} = 1400 \text{ g soluție}$$

$$m = d \cdot v \quad d = \frac{m}{v} =$$

$$= \frac{1400}{1000} = 1,4 \text{ g/cm}^3$$

f) Calculul cantităților de soluție ce intervin în diferite procese chimice.

1. Se dau 200 g soluție x % HNO_3 care dizolvă 4,8 g magneziu. Se cere x.

$$\frac{126 \text{ g HNO}_3}{x} = \frac{24 \text{ g Mg}}{4,8 \text{ g Mg}}$$

$$x = \frac{4,8 \cdot 126}{24} = 25,2 \text{ g HNO}_3$$

$$\frac{200 \text{ g sol.}}{100 \text{ g sol.}} = \frac{25,2 \text{ g HNO}_3}{x}$$

$$x = \frac{100 \cdot 25,2}{200} = 12,6 \%$$

II. Citi litri de soluție HCl 35,8% cu $= 1,1 \text{ g/cm}^3$ sînt necesari pentru dizolvarea a 1 kg Al-Mg care conține 24 % Mg?

$$\frac{100 \text{ g aliaj}}{1000 \text{ g aliaj}} = \frac{24 \text{ g Mg}}{240 \text{ g Mg}}$$

$$1000 \text{ g aliaj} - 240 \text{ g Mg} = 760 \text{ g Al}$$

$$\frac{73 \text{ g HCl}}{730 \text{ g HCl}} = \frac{24 \text{ g Mg}}{240 \text{ g Mg}}$$

$$\frac{219 \text{ g HCl}}{x} = \frac{54 \text{ g Al}}{760 \text{ g Al}}$$

$$x = \frac{760 \cdot 219}{54} = 3082,2 \text{ g HCl}$$

$$730 \text{ g HCl} + 3082,2 = 3812,2 \text{ g HCl}$$

$$\frac{100 \text{ g HCl}}{x} = \frac{35,38 \text{ g}}{3812,2 \text{ g}}$$

$$x = \frac{3812,2 \cdot 100}{35,38} = 10775 \text{ g sol. HCl}$$

$$v = \frac{10775}{1,1} = 9795,45 \text{ cm}^3 = 9,795 \text{ litri}$$

Silvia DRĂGHICI
Carmen MOGOȘ
clasa a XI-a

Directorul liceului : ing. Pamfil POPESCU

Colectivul redacțional :

PROFESORI : Aurel BUDESCU, Neculai CHIFAN, Ștefan IONEANU, Carmen NAGLER, COSTICĂ OLARU, Valeria POPESCU, Cornel SAVU, Nicolae SCURTU

ELEVI : Ovidiu ADAM, Gabriela ANDONE, Ionică BĂRBU, Irimia BALESU, Violeta BRAN, Doinița CIOCAN, Manda CHIRIȚA, George CÎRLOMĂNESCU, Valentina DIMA, Daniel DOPCA, Lidia DUMITRIU, Cezara GROPER, Ovidiu GROPER, Dan-Silviu LAVRIC, Mioara LICSANDRU, Elena MANTA, Carmen MOGOȘ, Iulia OANCEA, Daniela PUPĂZĂ, Radu NAGLER, Gina STRĂUNEANU, Carmen UNTARU, Luigino VARVARA

Tehnoredactare : Marius VALENTIN

Fotografii : Tiberiu DIMA

N. MOLDOVEANU

Coperta : Vasile PĂNEȘCU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Liceul industrial „Unirea” — Focșani,
str. Cezar Bolliac, 15 ; telefon : 1 56 59.
Căsuța poștală 110 ; cod. 5 300.

TIPARUL : Întreprinderea poligrafică — Bacău
Subunitatea Focșani .

Focșani. Monumentul Unirii, operă a sculptorului Ion Jalea.

Foto :N. MOLDOVEANU

BIBLIOTECA

UNIREA

MENS

SANA

IN CORPORE SANO

PLIANT
EDITAT DE „REVISTA NOASTRA”,
PUBLICAȚIE
A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA”
DIN FOCȘANI

la cererea Laboratorului
de educație sanitară
al Direcției sanitare a Județului Vrancea

MARTIE

1979

IN PAG

La ancheta „Revista
mentației raționale,
Florențiu, dr Victor Pa
guș și dr. Aurel D. Pe

Să cunoaștem și să respectăm LEGEA Nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației!

dr. Gheorghe ZAHARIA,
director adjunct al Direcției sanitare
a județului Vrancea

Adoptată de Marea Adunare Națională în ședința din 6 iulie 1978, Legea nr. 3 privind asigurarea sănătății populației a fost elaborată în „spiritul umanismului revoluționar ce caracterizează întreaga politică a partidului și statului, în cadrul programului general de dezvoltare economică și socială a țării, de ridicare a gradului de civilizație și cultură a poporului. Pe măsura edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, se asigură condiții din ce în ce mai bune „pentru continuă întărire a stării de sănătate, pentru ocrotirea și consolidarea familiei, creșterea, pregătirea și educarea noilor generații, crearea unei ambianțe generale cit mai favorabile dezvoltării sănătoase, menținerii vigoării și tinereții întregii națiuni”.

După cum se știe, din bugetul statului, se alocă o parte importantă din mijloacele sale materiale pentru înfăptuirea unui complex de măsuri economice, sociale, culturale și sanitare, care să contribuie la dezvoltarea și întărirea continuă a sănătății populației.

Legea nr. 3 consacră un capitol special asigurării asistenței medicale a copilului și tineretului, a generației de mîine, care trebuie să fie aptă pentru construirea comunismului. Ei îi revine sarcina să beneficieze rațional de toate condițiile create: să se călească fizic și intelectual, să cunoască pericolul pe care-l prezintă tutunul și alcoolul pentru organismul omului, să imbine în mod armonios orele de muncă cu cele de odihnă, să se înarmeze continuu cu cunoștințe medico-sanitare, pentru a contribui la apărarea propriei sănătăți, precum și a colectivității din care face parte.

DONAREA DE S o dovadă de solidaritate

Practica transfuziei de sînge are o vechime de cîteva secole.

Primele încercări datează din 1667. Bărbierul francez Emmeretz administrează, din porunca medicului Denys, aproximativ 270 g de sînge de miel unui bărbat bolnav. Se pare că operația a reușit. Transfuzia de sînge de animale la oameni a înregistrat însă și eșecuri.

În 1873, Landois și Muller au observat că sîngele provenit de la animale amestecat cu cel omenesc produce grunji vizibili cu ochiul liber.

În 1940, s
noastră prim
Ele s-au înfi
universitare

Orice om s
între 18 și 6
te această v
sînge. Cel c
epidemică
sînge pentru
la această o
de următor

— eczeme

DASTRĂ",
UNIREA"

Vrancea

NO

ctăm
78
ea
ei!

itare

die 1978, Le-
tă în „spiri-
tă a partidu-
onomică și
a poporului.
se asigură
de sănăta-
ea și educa-
orabile dez-

portantă din
măsurile eco-
voltarea și

medicale a
e aptă pen-
ze rațional
cunoască
mul omului,
să se înar-
la apărarea

MARTIE
1979

IN PAG. 2—3—4

La ancheta „Revistei noastre”, pe tema ali-
mentației raționale, au răspuns: dr. Radu
Florențiu, dr. Victor Potop, dr. Florentin Ben-
guș și dr. Aurel D. Petrescu.

DONAREA DE SÎNGE o dovadă de solidaritate umană

Practica transfuziei de sînge are o
vechime de cîteva secole.

Primele încercări datează din 1667.
Bărbierul francez Emmeretz adminis-
trează, din porunca medicului Denys,
aproximativ 270 g de sînge de miel u-
nui bărbat bolnav. Se pare că operația
a reușit. Transfuzia de sînge de ani-
male la oameni a înregistrat însă și
eșecuri.

În 1873, Landois și Muller au obser-
vat că sîngele provenit de la animale
amestecat cu cel omenesc produce

În 1940, se organizează și în țara
noastră primele centre de transfuzie.
Ele s-au înființat în principalele orașe
universitare: București, Cluj și Iași.

Orice om sănătos, bărbat sau femeie,
între 18 și 60 de ani (și uneori și pes-
te această vîrstă), poate fi donator de
sînge. Cei care au suferit de hepatită
epidemică sau malarie nu pot dona
sînge pentru transfuzie. Se exclud de
la această operație și cei care suferă
de următoarele afecțiuni:

— erizeme și alte boli de piele

Apa este constituenț e-
sențial al materiei vii, re-
prezentînd între 50-90%,
din organismul uman. În
lipsa apei, supraviețuirea
este posibilă doar cîteva
zile. Ea are rol în organi-
zarea materiei vii, fiind
solventul în care se des-
fășoară reacțiile vitale și
care vehiculează în și
dinspre organism diferite
substanțe.

Annual, un om are ne-
voie de cca. 800 l apă po-
tabilă, dar în realitate
consumul gospodăresc
poate trece de sute de
litri de apă pe zi.

Problema apei potabile
se pune mai acut ca ori-
cînd, în condițiile civili-
zației moderne, acum cînd
consumul este crescut și
poluarea mediului amb.,
ant a ajuns la un punct
în care atacă dezlanțuit
omul și mediul său de e-
xistență. De aici rezultă
că apa potabilă trebuie să
fie bine supravegheată
din punct de vedere al
contaminării ei, deoarece
prin ingerare ajunge îm-
preună cu agentul polu-
ant în organism.

O apă potabilă trebuie
să îndeplinească mai mul-
te condiții, pe care este
bine să le știe fiecare om,
numite proprietăți orga-
noleptice ca: culoarea,
mirosul, gustul, turbidita-
tea. Ea mai cuprin-
de și alte proprietăți
ca: fizico-chimice, radio-
active, bacteriologice, bi-
ologice, dar care sînt de-
terminante în laboratoare
speciale, dotate de către
un personal calificat.

Potabilitatea apei nu
corespunde purității chi-
mice maxime, ci este mai

Știți
ce condiții
trebuie
să
îndeplinească

trase

ințataea proprie,
vității din care
normele de igi-
combatere a po-
rător (...)

Asfel, în timpul acestui proces
deu.

27 de ani mai târziu, adică în 1900,
Landsteiner, descoperă grupele sangvi-
ne umane, iar în 1914 Peckelhornig
trece la conservarea singelui, ceea ce
a permis, în timpul primului război
mondial, salvarea a numeroase vieți o-
menești.

- stări febrile;
- tuberculoză pulmonară;
- toate bolile acute infecto-conta-
gioase.

Donind singe (viață din viața noas-
tră), dovedim solidaritate umană, ge-
nerozitate și patriotism!

APA ca să fie POTABILĂ?

degrabă o problemă de e-
chilibrare a componente-
lor sale chimice, fizice și
biologice.

Dar cu toate că apa su-
feră procese complexe de
tratere pînă ajunge la
consumator, uneori din
cauza unor defecte ale in-
stalațiilor pe traseu, su-
feră un grad de poluare.
Se pune problema dacă
în aceste condiții mai
poate fi consumată. Orice
apă potabilă, trebuie să
fie: monocoloră, inodoră
(fără miros), inspidă (fă-
ră gust), iar modificarea
uneia din aceste calități o
transformă în apă polua-
tă. Apa constituie un ele-
ment important în trans-
miterea bolilor infecți-
oase, microbiene, viroti-
ce, parazitare, dînd naște-
re la epidemii de natură
hidrică.

Măsurile de prevenire
a îmbolnăvirilor prin in-
termediul apei sînt asi-
oase, microbiene, viroti-
cătore organelor sanitare
care controlează modul de
aprovizionare cu apă po-
tabilă a colectivităților,
iar în al doilea rînd de
cătore fiecare consumator
care trebuie să recunoas-
că orice modificare a
proprietăților organolep-
tice ale apei. De aseme-
nea, se impune dezinfec-
ția apei și fierberea ei,
folosită atît pentru băut
cît și în scopuri menaje-
re, la indicațiile organe-
lor sanitare sau de cite
ori se constată modifi-
rea uneia dintre proprietă-
țile organoleptice.

dr. Const. SĂPUNARU,
(fost elev al
Liceului „Unirea”
medic stagiar,
Spitalul unificat Focșani

o serie de tulburări grave de ordin somatic, neu-
rologic și psihic, cum ar fi: gastrita, miocardita,
nefrita, ciroza hepatică, polinevrita etc. Psihic, al-
coolicul se degradează treptat. (dr. Aurelia Sirbu).

AMIGDALITA, inflamație acută sau cronică a a-
migdelor palatine. Amigdalita acută, boală frec-
ventă, banală, caracterizată prin dureri violente,
mai ales la înghițire, cu iradiere spre urechi, tem-
peratură ridicată, dureri de cap, dureri muscula-
re etc. Local se observă congestia mucoasei farin-
giene, amigdalele sînt mărite, acoperite de puncte
albicioase purulente, care pot să conflueze formînd
o pseudomembrană albă-gălbuie, care acoperă toa-
tă suprafața amigdalei, nedepășind însă niciodată
narginile amigdalei (detașarea lor nu produce
hemoragie, fapt important din punct de vedere al
diferențierii de angina difterică, la care pseudo-
membranele nu respectă granițele amigdalei, iar
detașarea lor produce o ușoară hemoragie). Exis-
tă și unele forme cu prognostic grav, pe care însă
medicul specialist le diferențiază fără dificultate:
amigdalită flegmonoasă, amigdalită pseudomembra-
noasă, amigdalită ulceroasă, amigdalita bolilor in-
fecțioase (difteria, scarlatina etc.), amigdalita sin-
droamelor hematolactice (leucemie, agranulocitoză)
etc. Amigdalita cronică: puseurile repetate de a-
migdalită acută duc la cronicizarea inflamației a-
migdaline. Simptomatologia ei, ca la orice boală
cronică, este discretă și numai printr-un examen
atent se evidențiază o ușoară jenă la deglutiție, cu
înepături iradiate spre urechi, uneori tuse seacă,
subfebrilități, adîncie etc. Prin puroiul ce-l con-
ține pot fi sursa unei infecții de focar, care pro-
duce îmbolnăvirea încheieturilor, inimii, rinichi-
lor etc. Amigdalita cronică nu se tratează cu efi-
cacitate medicamentoasă, ci numai prin ablația a-
migdalelor. (dr. Dezideriu Holloska).

AMNEZIE, tulburare de memorie, caracteriza-
tă prin incapacitatea fixării și evocării faptelor
trăite; pierderea totală sau parțială a memoriei.
Amnezia anterogradă sau de fixare este forma
cea mai frecventă și mai însemnată pierderea pos-
sibilității de a reține fapte noi. Amnezia retrogra-
dă sau de evocare se caracterizează prin lipsa ca-
pacității de reproducere sau recunoaștere a unor
fapte anterioare. Amnezile sînt, în majoritatea lor,
mixte, adică antero-retrograde. Amnezia lacunară
se caracterizează prin imposibilitatea bolnavului
de a-și reaminti unele perioade din viață. Amnezia
apare în traumatisme cranio-cerebrale, epilepsie,
ateroscleroză cerebrală, demență, isterie, stări
tensionale etc. (dr. Aurelia Sirbu).

(Va urma)

*) Editura „Albatros”, 1978.

Vă
recomandăm
pentru
biblioteca
dv.

de un colectiv coordonat de acad. Eugen
„Dictionarul sănătății” este o lucrare
folositoare fiecărui cetățean. Pe lângă
sensului termenilor medicali, cititorul gă-
sește informații privind structura orga-
nismului uman, aspectul și evoluția unor maladii,
ca și combaterea acestora etc. Așadar, lec-
tarea contribuie nu numai la îmbogățirea voca-
bulii și la educația sanitară a populației.

scop reproducem și noi unele articole.
ALCOOLISM (ETILISM), intoxicație acută sau
cronică manifestată prin ansamblul mo-
dificărilor fiziologice și psihologice pe care le pro-
duce alcoolul în stare de ebrietate (conține con-
ținut de alcool și calitatea băuturii). După du-
rămintea se cunosc două forme mai impor-
tante: alcoolism acut (beție), stare de intoxicație
intensă, datorită unui consum imediat și
frecvent de băuturi. Tulburările sînt multiple și
se manifestă sub o formă de veselie (la început),
care se termină cu somn agitat. La trezire
există o stare generală rea cu cefalee, gre-
țozitate etc. Stările de alcoolism acut se
disting de tulburări de conștiință și de memorie,
datorită cărora se pot comite o serie de
acte male de care alcoolicii nu-și mai aduc a-
minte. Alcoolismul cronic este însoțit de

Legea nr. 3 | 1978 - extrase

Art. 5 — Intreaga activitate de apărare a sănătății populației se exercită prin unitățile sanitare de stat, care asigură accesul neîngrădit al tuturor cetățenilor la asistența medicală.

Unitățile sanitare sînt obligate să-și organizeze activitatea astfel încît să acorde asistența medicală necesară în mod neîntreput, ziua și noaptea.

Art. 6 — În aplicarea politicii partidului și statului în domeniul sănătății publice, organele de conducere a activității sanitare, ca organe de execuție, trebuie să asigure realizarea următoarelor obiective principale:

a) promovarea și întărirea sănătății poporului pentru păstrarea și dezvoltarea continuă a capacității sale de creație materială și spirituală, pentru creșterea viguroasă, fizică și intelectuală, a noulor generații;

b) îmbunătățirea permanentă a condițiilor de igienă în mediul de viață al populației și la locul de muncă, respectarea normelor de protecție a mediului înconjurător, astfel ca oamenii să fie feriți de îmbolnăviri sau accidente, să-și mențină o cit mai bună stare de sănătate;

c) apărarea și întărirea sănătății mamei, copilului și tineretului, creșterea natalității, asigurarea unor proporții corespunzătoare în structura de vîrstă a populației și menținerea tineretului națiunii;

d) formarea deprinderilor sănătoase de viață și de muncă, prin folosirea unei alimentații raționale, practicarea culturii fizice, sportului și turismului, utilizarea pe scară largă a factorilor naturali, respectarea unui regim echilibrat de activitate și odihnă;

e) organizarea unor largi acțiuni de profilaxie, identificarea și evaluarea factorilor care influențează negativ sănătatea publică și luarea din timp a măsurilor necesare pentru înlăturarea acestora;

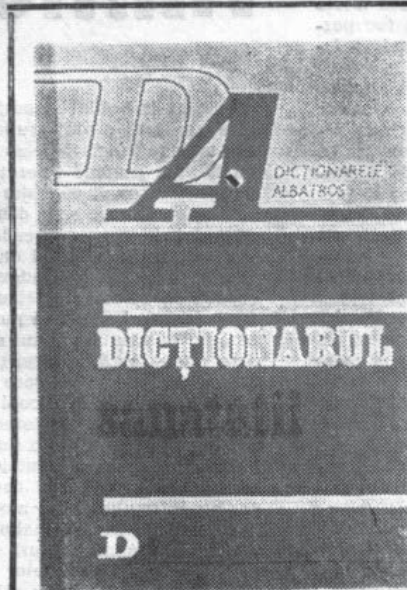
f) acordarea unei asistențe medicale de calitate, promptă și eficientă, care să asigure tratament medical corespunzător pentru apărarea și refacerea în termen cît mai scurt a sănătății cetățenilor;

g) ridicarea continuă a nivelului de educație sanitară al întregii populații, astfel încît fiecare cetățean să devină apărătorul sănătății proprii, a familiei și a colectivității.

Art. 15 — Fiecare cetățean are datoria să respecte întocmai prevederile legale privind asigurarea sănătății

populației, să apere sănătatea proprie, a familiei și a colectivității din care face parte, să respecte normele de igienă, de prevenire și combatere a poluării mediului înconjurător (...)

(Va urma)

Vă
recomandăm
pentru
biblioteca
dv.

Elaborat de un colectiv coordonat de acad. Eugen PROCĂ, „Dictionarul sanătății” este o lucrare extrem de folositoare fiecărui cetățean. Pe lângă explicarea sensului termenilor medicali, cititorul găsește prețioase informații privind structura organismului uman, aspectul și evoluția unor maladii, prevenirea și combaterea acestora etc. Așadar, lectura lui contribuie nu numai la îmbogățirea vocabularului, ci și la educația sanitară a populației.

În acest scop reproducem și noi unele articole.

ALCOOLISM (ETILISM), intoxicație acută sau cronică cu alcool manifestată prin ansamblul modificărilor fiziologice și psihologice pe care le prezintă persoana în stare de ebrietate (conține concentrarea de alcool și calitatea băuturii). După durata consumului se cunosc două forme mai importante: alcoolism acut (beție), stare de intoxicație acută și intensă, datorită unui consum imediat și excesiv de băuturi. Tulburările sînt multiple și se desfășoară sub o formă de veselie (la început), tristețe spre a se termina cu somn agitat. La trezire, persistă o stare generală rea cu cefalee, grețuri, indispoziție etc. Stările de alcoolism acut se însoțesc de tulburări de conștiință și de memorie, variabile datorită cărora se pot comite o serie de acte anormale de care alcoolicii nu-și mai aduc aminte la trezire. Alcoolismul cronic este însoțit de

Astfel, s-a renunțat la acest procedeu.

27 de ani mai târziu, adică în 1900, Landsteiner, descoperă grupele sangvine umane, iar în 1914 Peckelharnig trece la conservarea singelui, ceea ce a permis, în timpul primului război mondial, salvarea a numeroase vieți omenești.

— stări febrile
— tuberculoză
— toate bolile
grioase.

Donind
tră), dovedind
nerozitate sa

o serie de tulburări grave fiziologice și psihice, cum ar fi: nefrită, ciroza hepatică, polio, colicul se degradează treptat.

AMIGDALITA, inflamație a migdalelor palatine. Amigdalita, banală, caracterizată mai ales la înghițire, cu iritație ridicată, dureri de gât etc. Local se observă congestie, amigdalele sînt mărită, albicioase purulente, care pe o pseudomembrană albă-gălbuie suprafața amigdalei, nedetășată, dă naștere la hemoragie, fapt important în diferențierea de angina difteria. Membranele nu respectă și detașarea lor produce o ulcerație și unele forme cu prognostic medical specialist le diferentiază de amigdalită flegmonoasă, amigdalită ulceroso-flegmonoasă (difteria, scarlatina, droamelor hematalactice) etc. Amigdalita cronică: amigdalită acută duc la ciroza migdalieni. Simptomatologia cronică, este discretă și nu este atent se evidențiază o ușoară înepătură iradiată spre urechi, subfebrilități, adinamie etc. Sînt pot fi sursa unei infecții care duce la încheierea lor etc. Amigdalita cronică, caccitate medicamentos, ci migdalelor. (dr. Dezideriu H.)

AMNEZIE, tulburare de memorie prin incapacitatea firii de a-și trăi viața, pierderea totală sau parțială a amnezie anterogradă sau cea mai frecventă și mai durabilă, sibilității de a reține faptele și de a evoca se caracterizează prin incapacitatea de reproducere a faptele anterioare. Amnezia mixte, adică anterograde și retrograde se caracterizează prin incapacitatea de a-și reaminti unele perioade de viață în traumatisme cerebrale, ateroscleroză cerebrală, hipertensiune arterială etc. (dr. Aurelia H.)

(Va urma)

*) Editura „Albatros”, 1978

Zahărul și sportul

Zahărul (zaharoza, sucroza) este un dizaharid — format din combinația chimică a două molecule de zaharuri simple (monozaharide) — două hexoze : glucoza și fructoza.

În mierea de albine aceste două zaharuri sînt în amestec (1:1) și nu trebuie hidrolizate în stomac și intestin, fiind mai ușor rezorbabile.

Fructele conțin glucoza și fructoza — libere sau combinate cu zahăr (zaharoză sau alte zaharuri) în raport mediu tot de (1:1), ca și zahăr și miere. Unele fructe sînt mai bogate în glucoză (caise, prune etc.), iar altele mai bogate în fructoză (pere, mere, cireșe etc.) putînd fi folosite diferite după nevoile sportivului și disciplinei sportive.

Glucoza este mai „leneșă” ca fructoza, în ceea ce privește proprietățile sale fizice, chimice și biologice, fiind mai potrivită pentru eforturi mai puțin intense, dar mai îndelungate, iar fructoza pentru eforturi mai intense și de scurtă durată sau pentru administrarea continuă la susținerea eforturilor intense și de durată (ciclism, maraton).

Fructoza trebuie asociată cu: proteine, fosfați, alcaline etc. pentru a evita acidoza lactică, care este prezentă la efortul muscular, dînd naștere la lezarea musculară specifică eforturilor intense, prelungite.

Glucoza este solubilă numai 47% față de fructoză 79%, deci mai puțin cu 32 %, ceea ce explică inițial slaba sa acțiune biologică, avînd tendința de a se depune în organism — comparativ cu fructoza mai activă.

Glucoza este o aldoză — mai puțin reactivă chimic, față de fructoza o cetoză — cu mai multe posibilități de combinare biochimică.

Glucoza este fosforilată în organism de către glucochinază — o enzimă specifică, de 10 ori mai slabă ca fructochinaza — enzima specifică fructozei, care este chiar pentru glucoză de 2 ori mai activă ca glucochinaza specifică glucozei. La o alimentație cu glucoză : fructoză (1:1), fructochinaza se produce de 1,7—3,4 ori mai multă în ficat și intestin, față de alimentația „obișnuită” cu exces de făinoase bogate în amidon (cu glucoză 100%) și fără fructoză — antagonista ei biochimică.

Glucoza se găsește 5% nemetabolizată în sînge — ca glicemie — și se metabolizează : 15% periferic — dependent de insulină și 80% în cadrul ficatului : 15% periferic — independent de insulină — în : creier, elemente singelui și rinichi, iar 55% prin : glicogenoneogeneză, formare de trigliceride și glicoliză — mai puțin.

Fructoza este metabolizată 80—95% în ficat, restul în : rinichi etc. Glucoza lasă un reziduu metabolic variabil — în funcție de insulină de la 0,3 la cei sănătoși la 39% la diabetici, pe cînd fructoza se metabolizează independent de insulină și reziduu ei este de numai 0,3% — constant și redus față de glucoză.

După ANDRES și colab. (1956) glucoza este un „combustibil” relativ „neimportant” pentru mușchi, iar RABINOVICI și ZIERLE (1962) arătau că sursa majoră de energie este oxidarea acizilor grași.

În 1971, WAHRE și colab. arătau că solicitarea piciorului în timpul exercițiului fizic necesită combustibil muscular furnizat de către sînge, care crește în funcție de efortul depus.

Pe lângă utilizarea crescută de acizi grași, intrarea de glucoză și oxidarea ei de către mușchi crește :

- în timpul unei probe ușoare de circa 400 kg-m/min, de 5—7 ori, un consum de oxigen de 3—4 ori mai mare ca cel inițial,
- la un exercițiu intens de 800—1.200 kg-m/min, de 10—20 de ori, un consum de oxigen de 6—10 ori mai mare decît cel de bază.

Consumul total de glucoză al organismului crește de 2—4 ori, în funcție de efortul depus.

Astfel, efortul constituie o condiție pentru necesarul periferic de glucoză, în care menținerea homeostaziei (echilibrului) glucozei depinde de creșterea producției de glucoză hepatică.

ROWELL și colab. (1965) au studiat metabolismul splanhnic (general al organismului) și BERGSTROM și HULTMAN (1967) metabolismul glucozei în cursul efortului la om. La un efort timp de 40 de minute :

- glicemia a crescut de la 75 mg glucoză/100 ml ser la 100 mg deci 25%.

Zahărul (zaharoza, sucroza) este un dizaharid — format din combinație chimică a două molecule de zaharuri simple (monozaharide) — două exoze: glucoza și fructoza.

În mierea de albine aceste două zaharuri sînt în amestec (1:1) și nu trebuie hidrolizate în stomac și intestin, fiind mai ușor rezorbabile.

Fructele conțin glucoza și fructoza — libere sau combinate cu zahăr (zaharoză sau alte zaharuri) în raport mediu tot de (1:1), ca și zahăr sau zahăr liber. Unele fructe sînt mai bogate în glucoză (caise, prune etc.), iar altele mai bogate în fructoză (pere, mere, cireșe etc.) putînd fi folosite diferențiat după nevoile sportivului și disciplinei sportive.

Glucoza este mai „leneșă” ca fructoza, în ceea ce privește proprietățile sale fizice, chimice și biologice, fiind mai potrivită pentru eforturi mai puțin intense, dar mai îndelungate, iar fructoza pentru eforturi mai intense și de scurtă durată sau pentru administrarea continuă la susținerea eforturilor intense și de durată (ciclism, maraton).

Fructoza trebuie asociată cu: proteine, fosfați, alcaline etc. pentru a evita acidoza lactică, care este prezentă la efortul muscular, dînd uneori oboseala musculară specifică eforturilor intense, prelungite.

Glucoza este solubilă numai 47% față de fructoză 79%, deci mai puțin solubilă, ceea ce explică inițial slaba sa acțiune biologică, avînd tendința de a se depune în organism — comparativ cu fructoza mai activă.

Glucoza este o aldoză — mai puțin reactivă chimic, față de fructoza — o cetoză — cu mai multe posibilități de combinare biochimică.

Glucoza este fosforilată în organism de către glucochinază — o enzimă specifică, de 10 ori mai slabă ca fructochinaza — enzima specifică fructozei, care este chiar pentru glucoză de 2 ori mai activă ca glucochinaza specifică glucozei. La o alimentație cu glucoză: fructoză (1:1), fructochinaza se produce de 1,7—3,4 ori mai multă în ficat și intestin, față de alimentația „obișnuită” cu exces de făinoase bogate în amidon (cu glucoză 100%) și fără fructoză — antagonista ei biochimică.

Glucoza se găsește 5% nemetabolizată în sînge — ca glicemie — și se metabolizează: 15% periferic — dependent de insulină și 80% în cadrul ficatului: 15% periferic — independent de insulină — în: creier, elementele sîngelui și rinichi, iar 55% prin: glicogenoneogeneza, formarea de trigliceride și glicoliză — mai puțin.

Fructoza este metabolizată 80—95% în ficat, restul în: rinichi etc. Glucoza lasă un reziduu metabolic variabil — în funcție de insulină de la 0,5% la cea sănătoși la 39% la diabetici, pe cînd fructoza se metabolizează independent de insulină și reziduu ei este de numai 0,3% — constant și redus față de glucoză.

După ANDRES și colab. (1956) glucoza este un „combustibil” relativ „important” pentru mușchi, iar RABINOVICI și ZIERLE (1962) arătau că sursa majoră de energie este oxidarea acizilor grași.

În 1971, WAHRE și colab. arătau că solicitarea piciorului în timpul exercițiului fizic necesită combustibil muscular furnizat de către sînge, care crește în funcție de efortul depus.

Pe lîngă utilizarea crescută de acizi grași, intrarea de glucoză și oxidarea ei de către mușchi crește:

— în timpul unei probe ușoare de circa 400 kg-m/min, de 5—7 ori, cu un consum de oxigen de 3—4 ori mai mare ca cel inițial,

— la un exercițiu intens de 800—1 200 kg-m/min, de 10—20 de ori, cu un consum de oxigen de 6—10 ori mai mare decît cel de bază.

Consumul total de glucoză al organismului crește de 2—4 ori, în funcție de efortul depus.

Astfel, efortul constituie o condiție pentru necesarul periferic de glucoză, în care menținerea homeostaziei (echilibrului) glucozei depinde de creșterea producției de glucoză hepatică.

ROWELL și colab. (1965) au studiat metabolismul splanhnic (general al organismului) și BERGSTROM și HULTMAN (1967) metabolismul glicogenului în cursul efortului la om. La un efort timp de 40 de minute:

— glicemia a crescut de la 75 mg glucoză/100 ml ser la 100 mg deci cu 25%,

— insulina arterială a scăzut — după 10 minute — de la 10 mcU/ml și s-a menținut 30 de minute la acest nivel scăzut (cu 50%), iar probele sportive de această durată este recomandabilă fructoza — independentă de insulină, ai cărei metabolism nu este afectat de scăderea nivelului insulinemiei arteriale, care influențează negativ funcționarea lui în timpul probei sportive, cînd organismul este solicitat la maxim.

— Producția de glucoză splanhnică crește de 5 ori, de la 0,8 la 4 mg în timpul celor 40 de minute de efort muscular. Deci, la sporturile în care sînt solicitate picioarele: alergări, schi, fotbal, ciclism etc. există o competiție dăunătoare între preluarea de glucoză de către mușchii picioarelor și producția de glucoză splanhnică.

OWEN și colab. (1969) arătau că la foame prelungită, cum este în cazul probe sportive îndelungate: fond, ciclism — tururi naționale etc. care au capacitatea enzimatică de a sintetiza glucoza și este un substrat important de gluconeogeneza (formarea glucozei) în timpul foamei prelungite în rinichi, 19% din fructoză este transformată în glucoză. Glucoza, în cantitate mai mare, se elimină prin rinichi, pînă la 25% din cantitatea ingerată (la diabetici pînă la 60—80%), pe cînd fructoza numai 5,8% cantitatea ingerată, încă o dovadă a metabolismului mai activ al fructozei față de glucoză, foarte important în sport.

Mobilizarea glucozei hepatice din glicogen, care reprezintă o rezervă de circa 80 de g, este singura sursă de glucoză furnizată de organism pentru consum în timpul efortului fizic la desfășurarea unei probe sportive. În 40 de minute de efort, se consumă circa 18 g glicogen, în 4 ore de efort 55—60 g glicogen (75% din rezerva totală). După 8 ore de efort, sursa de glicogen este terminată și organismul consumă din glucoza produsă intern (gluconeogeneza), utilizînd metaboliți ca: alanina, lactatul, piruvat etc.

Probele sportive de scurtă durată (10—40 minute) și de mică intensitate (400—600 kg-m/min) fac să crească producția totală de glucoză (splanhnică) cu 25—100% și contribuția gluconeogenezei rămîne constantă (20—25%) și la stadiul inițial de bază — dimineața pe nemîncate.

La probele sportive mai intense (800—1 200 kg-m/min) eliberarea de glucoză crește 100—400% și contribuția producției proprii de glucoză (gluconeogeneza) scade la 6—11% (față de 20—25% din total).

În timpul efortului depus în probele sportive crește concentrația sîngelui de: alanină, lactat, piruvat etc. — transformabile în glucoză. Din punct de vedere fiziologic organismul își pregătește rezervele biologice, pe care să le transforme în glucoză necesară efortului muscular — în funcție de cerința probei.

Consumul de glucoză în repaus, pe nemîncate — dimineața — este:

— 125 g în creier,

— 50 g în elementele sîngelui și

— 50 g în mușchi (FELIG, 1975).

La probele sportive de 4 ore și mai mult (ciclism, schi etc.) consumul se duce peste 75% din rezerva de glicogen hepatic, organismul necesită producția de glucoză și a preluarea formării de noi cantități de glucoză (gluconeogeneza) și a preluarea glucozei, care crește de 2—3 ori. În acest timp de 4 ore, la o cerință de glucoză totală de pînă la 80%, contribuția gluconeogenezei crește de 25% la circa 50% din totalul glucozei din organism.

La probele sportive mai îndelungate de 8 ore, întreaga glucoză necesară provine din gluconeogeneza, față de 20—25% în repaus.

În 1974, AHLBORG și colab. arătau că insulina serică este redusă în probele sportive de scurtă și lungă durată, la care participă picioarele (ciclism, fotbal, alergări etc.). Ficatul este sensibil la mici variații ale nivelului insulinei, așa că scăderea ei va duce la glicogenoliză (degradarea glicogenului pentru furnizarea glucozei) și la gluconeogeneza (formarea glucozei metaboliți) pentru a asigura glucoza necesară efortului fizic.

Fructoza fiind un combustibil independent de insulină este metabolizată rapid în ficat și transformat în: glucoză, glicogen, lactat, piruvat etc. Proprietățile sale fizice, chimice și biologice mai active față de glucoza care pentru a fi metabolizată în trioză este transformată de către organism în fosfați ai fructozei: fructozo-6-fosfat și fructozo-1,6-difosfat

Dr. Florentin BENGUȘ, medic la Spitalul unificat din Focșani:

1. O alimentație rațională este cea care asigură un aport cantitativ (energetic) echivalent cu energia cheltuită și în concordanță cu nevoile plastice ale organismului. De exemplu, un adult rațional alimentat își menține constantă greutatea corporală, iar bilanțul azotat (adică raportul dintre azotul ingerat și cel eliminat) este echilibrat (unitar).

2. — Da.

3. — Alcoolul este o sursă energetică pentru organism (deci poate fi considerat aliment), dar pentru aceasta sînt necesare cîteva precizări: cantitatea maximă de alcool care poate fi metabolizată de organism în 24 ore (fără consecințe negative asupra unui organism sănătos) este de 1 gr./kgcorp, adică aproximativ 4-500 ml vin pe zi. În plus, trebuie știut că pe o oră organismul poate utiliza doar 35 calorii provenite din alcool, restul pierzîndu-se sub formă de căldură.

În concluzie, un consum moderat de alcool, repartizat la mese, reprezintă o sursă de energie, nici pe departe însă indispensabilă.

4. — În condițiile țării noastre, problemele privind nutriția sînt legate în deosebi de supraalimentație.

În dezechilibrarea raportului energia ingerată (Ei) și energia cheltuită (Ech), un important rol îl constituie consumul de dulciuri concentrate și aceasta cu atît mai mult cu cît sînt consumate la sfîrșitul meselor, care de fapt au realizat echilibrul sus citat (Ei/Ech).

5. — b. Intrucît sincronizăm oferta cu consumul minim de energie pe 24 ore.

6. — Să respecte punctul 5.

Să evite consumul exagerat de dulciuri concentrate. Se consideră că organismul uman nu s-a adaptat încă la consumul de glucide concentrate (care sînt de apariție relativ recentă), și dat fiind gustul lor plăcut și marele conținut energetic, fac ca organismul să nu sesizeze dezechilibrul în sensul creșterii energiei ingerate.

7. — În primul rînd, să se cîntărească pentru a surprinde creșterile ponderate în fazele inițiale cînd pot fi mai ușor corectate erorile.

Pentru cei deja obezi, regimurile alimentare necontrolate pot fi dăunătoare și chiar periculoase.

Este mai ușor să previi decît să tratezi obezitatea.

Dr. Victor POTOP, medic la Spitalul unificat din Focșani:

1. — O alimentație rațională trebuie

să asigure organismului uman principiile nutritive de bază, acoperînd astfel necesarul de calorii și energie pentru dezvoltarea somatică și intelectuală armonioasă.

Ea trebuie să asigure rația care să acopere cheltuielile metabolismului de bază și o activitate care se compune din 8 ore de muncă fizică, plus 4 ore de activitate sedentară.

Alimentația rațională presupune să fie diversificată, să cuprindă atît alimente de natură animală, cît și de natură vegetală, vitamine, săruri minerale și exclude aportul unor cantități prea mari de alimente luate dintr-o dată, abuzul de condimente, substanțe iritante, alcoolul și tutunul.

2. — După aprecierea mea, am practicat pînă la această vîrstă o alimentație rațională.

3. — Alcoolul nu este necesar în alimentația omului. Omul poate trăi foarte bine fără alcool. Alcoolul este toxic pentru organism determinînd leziuni grave și ireversibile la nivelul organelor vitale: aparatul cardio-vascular, sistem nervos, tubul digestiv etc.

4. — O alimentație prea bogată din punct de vedere cantitativ sau dezechilibrată din punct de vedere calitativ, cu predominanța unor alimente în dauna altora. De exemplu: exces de grăsimi, de dulciuri, de mezeluri, conserve, alimente indigeste ca tocături, prăjeli, carne de vinat, abuz de condimente (sare, piper, ardei etc.), consum abuziv sau cronic de alcool, tutun, cafea etc.

5. — Cu nici o formulă, fiindcă nici una nu este fiziologică pentru un organism sănătos.

Aș propune formula:

a) Mîc dejun ușor, prînz moderat, cină ușoară.

6. — Ponderație din toate punctele de vedere. O viață rațională cu imbinarea corectă a activității fizice și intelectuale, respectarea timpului destinat pentru odihnă și refacerea organismului, evitarea de la o vîrstă cît mai tînră a consumului de alimente, alcool, cafea, tutun.

7. — Intensificarea muncii de educație sanitară sub toate formele, începînd din familie unde adulții să constituie un exemplu bun pentru copii, continuîndu-se în școală și, bineînțeles, în afara ei pentru a scoate în evidență în mod clar pericolul pe care-l constituie un mod de viață și alimentație nerațională.

Dr. Radu FLORENTIU, medic, șef de secție la Spitalul unificat din Focșani:

1. — Rațional în materie de alimentație este o noțiune ce derivă din observație, cît și din cercetarea științifică. Se cunoaște astfel din observație faptul că atît oamenii care fac abuzuri alimentare, cît și cei care se subnutresc se îmbolnăvesc de anumite maladii ce se încadrează în așa zisele boli de nutriție. Din acestea fac parte obezitatea, diabetul zaharat, pelagra, avitaminozele etc.

Cercetarea științifică relevă faptul că organismul uman are nevoie zilnic de un anumit număr de calorii în raport cu consumul acestora, consum ce se face atît în cadrul activității profesionale, cît și extraprofesionale (activități sportive etc.). Această parte de calorii trebuie să fie procurată atît din glucide, cît și din grăsimi și proteine, în anumite proporții, fără a face abuz de numai unele din principiile alimentare. De asemenea, organismul are nevoie zilnic de un aport de vitamine, săruri minerale și apă pentru a înlocui pierderile.

Desigur că, în modul de viață al unui om civilizată, trebuie să între ca normă de bază și o alimentație rațională.

Cerînțele și exigențele vieții contemporane nu mai permit abuzuri sau excese de nici un fel. În urmă cu decenii, oamenii erau mai puțin solicitați și chiar dacă, datorită unei vieți mai puțin raționale, rămîneau o parte din timp în afara problemelor cotidiene, după o perioadă, puteau să se integreze din nou, cu oarecare ușurință, și să reia munca de unde au lăsat-o. În prezent, un om care pierde o lună de activitate își revine foarte greu pentru că evenimentele se perindă repede, cunoștințele și aplicarea acestora în practică se îmbogățesc continuu și individul trebuie să fie mereu prezent în mediu pentru a se putea ține în pas cu noile cerințe. De aceea nu putem lua drept exemplu, din punctul acesta de vedere, unele observații din trecut, ca de exemplu, cutare a băut și a mîncat foarte mult și totuși a trăit pînă la adîncă bătrînețe. A trăit, dar în ce fel, aceasta o știu mai puțin. Cu siguranță că de la o anumită vreme mai mult a vegetat decît a trăit.

De aceea, pentru a putea trăi cu adevărat, este necesar ca încă din copilărie să ducem o viață rațională să ne obișnuim cu o alimentație corespunzătoare. Ateroscleroza începe din copilărie prin abuzuri de grăsimi, dulciuri și făinoase, iar complicațiile ei: infarctul de miocard, tromboza cerebrală, paralizie apar după 40 de ani. Pentru evitarea acestor complicații

Alimentația

greu sau imposibil uneori de tratat, este necesară o viață rațională, o alimentație rațională fără abuzuri de nici un fel, din fragedă tinerețe.

3. — Personal, consider că alcoolul sub orice formă, este dăunător organismului. El conservă cadavrele, dar omorârea pe cei vii fiind un toxic celular. Pe vremuri, într-adevăr, oamenii consumau alcool și trăiau unii chiar mult, socotind chiar, că puterea pe care o au le vine din vinul sau țuica pe care o consumă. Părerea era greșită. Starea de euforie pe care o dă la început consumul de alcool nu are nimic de a face cu creșterea puterii fiind numai o senzație, o iluzie, dată de intoxicarea acută a celulelor nervoase superioare, care pierd controlul asupra organismului și iau naștere asemenea senzații false. Actualmente, oamenii care consumă băuturi alcoolice au mai corespund cerințelor vieții temporane din motivele arătate anterior. Cei care au trăit foarte mult și au consumat totuși băuturi alcoolice ar fi trăit precis și mai mult dacă nu consumau.

Ei s-au născut cu un bagaj genetic care le-a permis să reziste ceva mai mult la acest toxic, pe care dacă nu l-ar fi consumat, ar fi avut și mai multă vitalitate.

4. — Exemplu de alimentație incorectă :

dimineața — o țuică la sculare urmată de fumatul unei țigarete, apoi șuncă cu pîine, ouă prăjite ;

ora 12 : aperitiv ; măsline, scrumbie afumată, țuică ;

ora 13 — masa de prinz — sarmale, cîrnați, friptură de porc, vin (în exces) ;

seara : — ouă prăjite, cîrnați, vin (în exces).

5. — În principiu, dacă se depune o activitate ordonată, cu un consum mai mare de calorii în prima parte a zilei, este bine să se țină cont de acest consum și să se repartizeze calorile adică alimentele, la cele trei mese din cursul zilei, astfel ca dejunul să fie relativ consistent, prinzul consistent,

1) Ce înțelegeți prin rațional în materie de alimentație ?

2) Practicați o alimentație rațională ? De la ce vîrstă ?

3) Ce loc acordați alcoolului în alimentație ?

4) Dați exemplu de alimentație incorectă.

5) Cu ce formulă sintetizi de acord :

a) mic dejun ușor, prînz bogat, cină ușoară ;

b) mic dejun consistent, prînz moderat, cină ușoară ;

c) mic dejun ușor, prînz bogat, cină bogată ;

d) cinci mese pe zi de aceeași valoare ?

Vă rugăm să motivați alegerea.

6) Ce ați recomanda tinerilor în acest sens pentru a evita intervențiile de ultimă oră ?

7) Ce s-ar putea face pentru a obișnui oamenii cu un regim alimentar sănătos ?

avind două molecule de fosfat poate fi scindată în trioze de către enzima aldolază, care se găsește în raport de 1:1 cu aldolaza care scindează în trioze fructozo-1-fosfatul.

Acest raport al aldolazelor glucozei — transformată în fructozo-1,6-difosfat — și al fructozei — transformată în fructozo-1-fosfat — de 1:1 în ficatul de adult sănătos ne arată că la acest echipament enzimatic și substratele — alimentația — trebuie să conțină glucoza și fructoza în raportul de 1:1 în rația zilnică, mai ales a sportivului, adică din totalul de alimente de circa 800 g zilnic, cu un conținut de circa 50% hidrați de carbon — 400 g/zi — va trebui să alimentele transformabile în glucoză să asigure raportul de 1:1 față de fructoză, cu un conținut de circa 200 g din fiecare: glucoză și fructoză.

Fructoza este bine cunoscută în Finlanda, unde există o fabrică de fructoză și probabil la succesele sportivilor finlandezi a contribuit și acest zahăr mai puțin cunoscut deși este prezent în alimentele cele mai obișnuite omului: zahărul, mierea și fructele.

Zahărul este pentru sportivi un aliment util și destul de bine cunoscut, dar noi date științifice completează arsenalul cunoștințelor pentru mai buna lui folosire în acest domeniu de mare competiție mondială la care ROMANIA participă intens cu numeroase succese.

Zahărul poate contribui la susținerea organismului pentru obținerea de noi succese cu performanțe superioare, pe baze științifice moderne, mai ales alimentare.

Dietetica biochimică sportivă este o nouă știință care asigură alimentația cea mai potrivită — de la minerale (micro — și macroelemente) la micromolecule (proteine, glicogen, amidon etc.), pentru fiecare disciplină sportivă și pentru fiecare sportiv — cu parametrii lui biochimici — după capacitatea sa biologică, pentru asigurarea unor performanțe superioare, care să aducă noi succese de nivel mondial celorților ROMÂNIEI.

Dr. Aurel D. PETRESCU

„Colțul sănătății“ de la I.A.S. Odobești.

EXERCIȚII ȘI JOUCURILE fizice menite să contribuie la conștientizarea...

Există (...) exerciții fizice și jocuri în aer liber care, aplicate cu atenție și perseverență, pot să contribuie la prevenirea sau la combaterea unor deficiențe fizice cu repercusiuni nefavorabile asupra aparatului respirator, circular, digestiv etc. Dintre aceste exerciții, unele pot fi realizate sub supravegherea părinților și îndrumarea corpului didactic (figura alăturată, pozițiile a-g).

Ele se aplică în felul următor:
a) Jocul „cine-i mai tare“ (încercări de tracțiune și împingere pentru dislocarea partenerului) contribuie la întărirea generală a musculaturii și la perfecționarea posturii.

b) Exercițiile care imită „leșirea melcului din casă“ întăresc musculatura spatelui și trunchiului, previn sau combat atitudinile cifotice și dereglările respiratorii.

c) Ridicarea simultană a ambelor membre inferioare și a bazinului — din poziția culcat pe spate — îndoirea lor înspre cap contribuie la întărirea musculaturii abdominale.

d) Mișcările de tirire sub două scaune, descriind „opturi“ (slalom cu spatele coborât — toracele cit mai aproape de pământ), contribuie la redresarea spatelui plat (lipsa curburilor fiziologice ale coloanei vertebrale care, limitind mișcările trunchiului, scad rezistența copilului la oboseală).

e) Ridicarea unei sfuri cu degetele picioarelor în poziția șezând pe podea constituie un exercițiu bun pentru copiii cu picior plat.

f) Deplasările pe distanțe nu prea mari și cu viteză moderată cu bicicleta — dozarea progresivă a efortului evitind extenuarea copilului — au influență bună asupra musculaturii în general, antrenează favorabil funcția respiratorie și cea cardiacă.

g) Mișcările de echilibru — mersul pe o birnă improvizată prin răsturnarea unei bănci — jocul cu mingea etc. sînt utile pentru combaterea stîngăciei (neîndemînării) în mișcări, măresc reactivitatea motorie.

Legat de educația fizică, ală-

turi de indifferență intensității cu starea de medicul școlii în care aspect igienic care se des- Un alt a

EXERCIȚII ȘI JOCURI ÎN AER LIBER

menite să contribuie la combaterea unor deficiențe fizice

Există (...) exerciții fizice și jocuri în aer liber care, aplicate cu atenție și perseverență, pot să contribuie la prevenirea sau la combaterea unor deficiențe fizice cu repercusiuni nefavorabile asupra aparatului respirator, circulator, digestiv etc. Dintre aceste exerciții, unele pot fi realizate sub supravegherea părinților și îndrumarea corpului didactic (figura alăturată, pozițiile a-g).

Ele se aplică în felul următor :

a) Jocul „cine-i mai tare“ (încercări de tracțiune și împingere pentru dislocarea partenerului) contribuie la întărirea generală a musculaturii și la perfecționarea posturii.

b) Exercițiile care imită „ieșirea-melcului din casă“ întăresc musculatura spatelui și trunchiului, previn sau combat atitudinile cifotice și dereglările respiratorii.

c) Ridicarea simultană a ambelor membre inferioare și a bazinului — din poziția culcat pe spate — îndoirea lor înspre cap contribuie la întărirea musculaturii abdominale.

d) Mișcările de tîrîre sub două scaune, descriind „opturi“ (slalom cu spatele coborît — toracele cît mai aproape de p. dea), contribuie la redresarea spatelui plat (lipsa curburilor fiziologice ale coloanei vertebrale care, limitînd mișcările trunchiului, scad rezistența copilului la oboseală).

e) Ridicarea unei sfori cu degetele picioarelor în poziția șezînd pe podea constituie un exercițiu bun pentru copiii cu picior plat.

f) Deplasările pe distanțe nu prea mari și cu viteză moderată cu bicicleta — dozarea progresivă a efortului evitînd extenuarea copilului — au influență bună asupra musculaturii în general, antrenează favorabil funcția respiratorie și cea cardiacă.

g) Mișcările de echilibru — mersul pe o birnă improvizată prin răsturnarea unei bănci — jocul cu mingea etc. sînt utile pentru combaterea stîngăciei (neîndemînării) în mișcări, măresc reactivitatea motorie.

Legat de educația fizică, ală-

turi de indicarea și respectarea diferitelor forme, a duratei și intensității exercițiilor în raport cu starea de sănătate a elevilor, medicul școlar va urmări și modul în care sînt asigurate — sub aspect igienic — condițiile în care se desfășoară activitatea.

Un alt aspect care va fi în

atenția medicului în legătură cu educația fizică este acela al primului ajutor acordat elevilor în caz de accident*).

* Andrei ANTAL — IGIENA ȘCOLARĂ, ediția a II-a, Editura medicală București, 1978, pp.322-324.

iar cina ușoară. Mesele trebuie luate la ore fixe pentru o ordonare a secrețiilor digestive care prin reflexe condiționate se vor declanșa la momente potrivite și vor asigura o digestie corespunzătoare.

6. — Tinerii trebuie să știe că de felul cum se vor obișnui să mănince, de obiceiurile alimentare pe care le deprind din copilărie, vor depinde multe din realizările lor de mai târziu sau mai bine-zis, posibilitatea de a se realiza în viață ține și de modul de alimentație.

Sint, după cum se știe, familii de gurmanzi, oameni care își transmit din generație în generație prostul obicei de a consuma mai multe alimente decât are nevoie organismul.

Dintre aceștia se recrutează marii obezi, de obicei ateroscleroticii care se opresc din activitate în mod forțat, la o vîrstă de mari realizări, adică atunci cînd au acumulat cunoștințele și experiența de viață pentru a le putea utiliza în interesul familiei și societății.

De asemenea, tot familia se pot transmite alcoolismul, tabagismul, obiceiul prost de a nu te alimenta corespunzător, de a nu acorda suficientă importanță unui aport cantitativ și calitativ de alimente și de aici subnutriția, diverse boli digestive, hepatice etc.

Trebuie ca din tinerețe — și acest lucru este în interesul familiei și al societății, oamenii să se obișnuască cu o alimentație rațională care să le asigure o dezvoltare armonioasă, fizică și psihică.

7. — Desigur că tendința de a obișnui oamenii cu un regim alimentar sănătos a existat întotdeauna. Dar posibilitatea de a realiza acest lucru depinde de factori multipli: sociali, economici, educaționali, de dezvoltarea științei și de posibilitatea acesteia de a pune la îndemina oamenilor rețeta unei alimentații corecte și corespunzătoare, de răspîndire a științei în masă pentru ca oamenii să înțeleagă rostul prescripțiilor date de dezvoltarea artei culinare care este și ea o știință,

pentru că alimentele nu pot fi consumate sub formă de principii, ci trebuie preparate cu grijă, pricepere și știință.

Degeaba am fi explicat noi țaranului român de acum 50 de ani că pelagra e datorită lipsei de alimente, consumului unui singur aliment, mămăligă și aceasta din mălai stricat răcit, căci neavînd altceva, tot același aliment ar fi fost obligat să consume.

De aceea, pentru a se putea realiza o alimentație rațională este în primul rînd necesară o societate care să țină la toți membrii ei, care să le asigure dreptul la muncă și viață.

În cadrul acestei societăți, care nu poate fi decît societatea socialistă sau comunistă, oamenii trebuie să primească educația necesară atît în familie, cît și în cadrul școlii și al colectivelor de muncă.

Cantinele, restaurantele și celelalte unități alimentare trebuie să pună la dispoziția publicului alimente preparate corespunzător, să contribuie practic la educația populației.

Prin munca de cercetare științifică și prin răspîndirea cunoștințelor în masă, posibilitatea de a imprima un anumit stil de viață, o alimentație bazată pe principii sănătoase, va crește an de an.

Dr. Aurel D. PETRESCU (București):

1. — Prin rațional în materie de alimentație consider alimentația conform dotării organismului și nu tradiției sau posibilităților alimentare de sezon sau de regiune. Să fie clar cu un exemplu: în ficatul adultului sănătos aldolazele glucozei și fructozei — enzimele din cadrul glicolizei — se află în raport de 1:1, iar alimentația noastră în care predomină amidonul — din: pâine, făinoase etc. 100% glucoza, conține în medie 8—10 ori mai multă glucoză decît fructoza, deci un abuz de glucoză față de fructoza din zahăr greșit combătut, miere, fructe etc. Experimentările efectuate cu glucoză sau amidon, administrate în doze mari zilnice — echivalent 1,4 glucoza/zi om, la șoareci sau șobolani au dat: retinopatie diabetică în numai 15 zile, iar între 50—100 zile (5—10% din durata medie de viață a șobolanilor) — au dat: distrofia ficatului ca la diabet, lipidoză aortică — ca la ateroscleroză, și scăderea lipoproteinelor și a fosfolipidelor — confirmînd zicala românească „Plinea prosteste” și anume cea albă — prin excesul de glucoză și fără proteinele, care dau aminoacizii necesari pentru procesul biochimic al gîndirii — în creier.

Raportul de 1:1 al glucozei cu fructoza din ficat este confirmat și de rezultatul echilibrului din natură: microorganismele transformă un sirop de glucoză într-un fel de miere artificială — cu glucoză: fructoză 1:1; plantele: sfecla, trestia etc., produc zahărul — combinație dintre glucoză — fructoză 1:1, fructele conțin în majoritate raportul de glucoză: fructoză 1:1, dar unele au exces de glucoză: prunele, piersicele etc., fiind diabetogene, pe cînd altele au un exces de fructoză, fiind anti-diabetice, anti-oxidante, anti-hemoragice etc. ca perele, merele etc. Albinele produc mierea cu un conținut de glucoză: fructoză de 1:1 — în amestec în stare liberă, necombinată — deosebire față de zahăr.

2. — Da, de la 20 de ani, deoarece am învățat în Facultatea de farmacie „CHIMIA ALIMENTARĂ” — o știință strict necesară OMULUI pentru asigurarea sănătății sale, pe bazele științifice ale dotării organismului și nu pe „interdicții”, fără a recomanda ce trebuie să mîncăm — pe baze științifice, căci ceva trebuie să mîncăm. În orice școală, științele naturii: botanica, zoologia, fizica, chimia etc. ar trebui orientate și pentru noțiunile de chimie alimentară utile viitorului adult, pentru a ști ce să mînce, încă din copilărie. De aici, necesitatea unei literaturi de popularizare a acestei discipline asociate cu „DIETETICA” — alimentația omului bolnav, fiecare avînd cîte ceva pe la cîte un organ, chiar din naștere. Deci, am putea corecta chiar unele mici defecte ereditare, printr-o alimentație științifică, pentru fiecare caz în parte. Există diabet ereditar, fructosurie ereditară — neletală, dar și foarte rare cazuri de intoleranță la fructoză — letală chiar înaintea vîrstei de un an. Un singur aminoacid nemetabolizabil din cauza lipsei — parțiale sau totale — a unei singure enzime, aduce tulburări pentru toată viața, mai ales sub forma gravă a bolilor mintale, unele incurabile — de la naștere, de unde expresia populară „tîmpit din naștere” — din vina unei singure enzime.

3. — Un loc minor!

Organismul uman poate metaboliza cel mult 160—170 g alcool pe zi echivalentul a circa 1—1 1/2 litri de vin, dar cu timpul acest echipament este „obosit” și bolile legate de consumul de alcool se manifestă nu numai asupra băutorului, ci și asupra urmașilor

(Continuare în pag. 4)

țională

P
EXTRIN
ni c...

înece

apei. In astfel de
insă efectua masa-

manevre trecute in
științifică, ca rotit
timp cît nu s-a în-
tificială și controlul

er medical in organi-
Editura medicală,
ag. 38-39.

După „aplicații”,
„micii sanitari” zîm-
oesc fotoreporterului

Gripa

evolund sub for-
sau chiar pande-
fusă de 3 tipuri
A, B, C), unele ti-
subtipuri (A₁, A₂).
este omul bolnav
ala în jurul său
ăturilor de salivă
rbitalui, tusei sau
ozitatea este ex-
pă o incubajie de
se instalează, de
catar al căilor
tuse), congestie
are), cefalee. În
pe simplă), aceste
cîteva zile, per-
enle, asociată cu
întîmplă în ca-
evoluează sub
(gripa sporadică,
timpul epidemii
caracterizate, în
optome nervoase
gastrointestinale
reri abdominale,
și (bronhopneu-
nară). La copii

mici sau la bătrîni (persoane cu rezis-
tență scăzută) poate produce prin a-
ceste complicații numeroase cazuri
mortale. Gripa lasă și imunitate de 6
luni — 2 ani, un tip de virus nepro-
ducînd imunitate pentru alt tip de vi-
rus (aceasta explică îmbolnăvirile re-
petate de gripă ale aceleiași persoane).
Tratamentul constă în repaos la pat,
regim alimentar hidric, combaterea fe-
brei și administrarea de vitamine (în
special C și A), gamaglobu-
line. În cazurile grave se previn com-
plicațiile infecțioase (în special bron-
hopneumonia) prin antibiotice. În pe-
rioada de epidemii se evită îmbolnă-
virea prin evitarea contactului cu bol-
navii, evitarea aglomerațiilor, vacina-
re, administrare de vitamine. Cele mai
cunoscute epidemii de gripă au fost:
gripa spaniolă, care a provenit (în
1918) din Spania, gripa scandinavă (în
1951) din Scandinavia sau gripa asiati-
că, care a început (în 1958) în Singa-
pore. (dr. Gh. Simu)*

*) Dicționarul sănătății, Editura „Al-
batros”, București, 1978, p. 203-204.

1. Învățămîntul preșcolar

*In ajutorul
profesorului
diriginte*

Noțiuni de igienă generală cu privi-
re la: igiena mâinilor, igiena buco-
dentară, a îmbrăcămîntei și a încălță-
mîntei, a grupurilor sanitare, preve-
nirea bolilor transmisibile; noțiuni
privind circulația pe drumurile publi-
ce; prevenirea accidentelor și a into-
xicațiilor cu substanțe toxice.

2. Învățămîntul primar și gimnazial

Noțiuni de igienă individuală; igie-
na locuinței, alimentației, călirea or-
ganismului, pubertatea; noțiuni de i-
giena învățaturii și a locului de mun-
că; primul-ajutor în caz de accidente
și îmbolnăviri acute.

3. Învățămîntul liceal și profesional

Noțiuni privind etiologia și profila-
xia bolilor neuropsihice, ale aparatului
respirator și digestiv, a bolilor trans-
misibile, a bolilor cronice degenerati-
ve; noțiuni de igienă mintală, igiena
studiului individual, a pregătirii exa-
menelor; igiena alimentației, odihnei,
a locului de trai (familie, cămin, can-
tină), a locului de muncă (săli de curs,
laboratoare, ateliere, întreprinderi)*.

*) „Recomandări privind educația
sanitară, în rîndul preșcolarilor, elevi-
lor și studenților”, 1977, p. 6-7.

Conținutul educației sanitare

CALEIDOSCOP

Primul ajutor la înece

Înecul reprezintă una dintre formele cele mai tipice de asfixie. Funcția respiratorie încetează, fie ca urmare a astupării căilor aeriene prin spasmul coardelor vocale când se înghite apă, fie reflex ca urmare a contactului inotătorului cu apa.

Înecul se produce ca urmare:

a) a epuizării, la înotători, care cuprinși de groază se agită, obosesc și înghit apă, sufocându-se; la înotători, acest mecanism se întilnește când s-au îndepărtat de mal și nu mai au forța pentru întoarcere;

b) a slăbirii inimii, la cei care au sensibilitate accentuată la apă, cei care fac sărituri de la înălțimi mari, au corpul prea încălzit, primesc lovituri în abdomen sau la cap: acești înecați nu se zbat, nu se agită, ci după săritură rămân sub apă.

Măsurile de prim ajutor trebuie să înceapă cu scoaterea urgentă din apă, eliberarea căilor aeriene, respirația artificială și masaj cardiac după necesitate.

Scoaterea din apă se face repede, însă salvatorul va fi atent, căci înecatul are tendința să-și crispeze mințile pe tot ce întilnește: gîtul, fața salvatorului. De aceea, salvatorul se va apropia de victimă pe la spate, apucînd-o de subsori sau de păr, și o va trage spre mal. Va căuta să o țină la suprafață, mai ales dacă respiră.

Ajuns la mal sau într-o barcă, va vedea dacă respiră și are puls. Va proceda în consecință. La înecați, forța de însuflare trebuie să fie mai mare, pentru a îndepărta apa din căile respiratorii. Se va controla gura și se vor scoate eventualii corpi străini: nisip, ierburi etc.

Dacă accidentul s-a produs departe de mal, însă în ape mici, salvatorul va putea efectua respirația „gură la gură” sau „gură la nas”, ridicînd corpul

victimei deasupra apei. În astfel de cazuri nu se poate însă efectua masajul cardiac.

Nu se vor folosi manevre trecute în rutină fără o bază științifică, ca rotirea corpului, atît timp cît nu s-a încercat respirația artificială și controlul eficacității ei.*)

*) „Primul ajutor medical în organizațiile socialiste”, Editura medicală, București, 1969, pag. 30-39.

Gripa

Boală infecțioasă evoluind sub formă de mari epidemii sau chiar pandemii, gripa este produsă de 3 tipuri principale de virus (A, B, C), unele tipuri putînd prezenta subtipuri (A₁, A₂). Izvorul de infecție este omul bolnav care răspîndește boala în jurul său prin intermediul picăturilor de salivă emise cu ocazia vorbitului, tusei sau strănutului. Contagiozitatea este extrem de ridicată. După o incubajie de cîteva zile sau ore, se instalează, de obicei, brusc, febră, catar al căilor respiratorii (strănut, tuse), congestie conjunctivală (lăcrimare), cefalee. În cazuri obișnuite (gripa simplă), aceste simptome trec după cîteva zile, persistînd o stare de astenie, asociată cu transpirație. Așa se întîmplă în cazurile de gripă care nu evoluează sub formă de epidemii (gripa sporadică, gripa endemică). În timpul epidemiilor, apar complicații caracterizate, în primul rînd, prin simptome nervoase (gripe nervoase) gastrointestinale (greață, vărsături, dureri abdominale, diaree) sau respiratorii (bronhopneumonie — gripa pulmonară). La copiii

mici sau la bătrîni (persoane cu rezistența scăzută) poate produce prin aceste complicații numeroase cazuri mortale. Gripa lasă și imunitate de 6 luni — 2 ani, un tip de virus neproducînd imunitate pentru alt tip de virus (aceasta explică îmbolnăvirile repetate de gripă ale aceleiași persoane). Tratamentul constă în repaos la pat, regim alimentar hidric, combaterea febrei și administrarea de vitamine (în special C și A), gamaglobuline. În cazurile grave se previn complicațiile infecțioase (în special bronhopneumonia) prin antibiotice. În perioada de epidemie se evită îmbolnăvirea prin evitarea contactului cu bolnavii, evitarea aglomerațiilor, vaccinarea, administrare de vitamine. Cele mai cunoscute epidemii de gripă au fost: gripa spaniolă, care a provenit (în 1918) din Spania, gripa scandinavă (în 1951) din Scandinavia sau gripa asiatică, care a început (în 1958) în Singapore. (dr. Gh. Simu)*)

*) Dicționarul sănătății, Editura „Albatros”, București, 1978, p. 203-204.

1. Învă

Noțiun
re la: J
dentară,
mintei,
nirea b
privind
ce; prev
xicățiilor

2. Învă

Noțiun
na locul
ganismul
giena în
că; prim
și îmboln

3. Învă

Noțiun
xia bolile
respirato
misibile,
ve; noți
studiului
menelor;
a locului
tină), a l
laboratoa

*) -
sanitar
lor și

excesul de glucoză și
„său rafinat”, cum
ori — fără nici un fel
de „prelind” —
și vechi de aproape un
și chiar ilogice. Un ar-
gument 1978, arăta că
„tratat” cu „amidon”
nu exista în ex-
și sînge, se adaugă al-
amidon — și rezul-
rea diabetului cu 6%
mondial, se consideră
cauza diabetu-
atunci cînd este ex-
biochimice — „neac-
autori care nu cu-
deși ea este „baza
cinei moderne” și Pre
ultimii ani s-au dat

Alimentația rațională

chiar și în medi-
gate de genetică și
în 1978 a împlinit
este cunoscută pe
practicieni.

Esură, pe baze știin-
țifice. Alimen-
cît mai variate pen-
principii nutritivi
dezvoltării a organis-

Alimente trebuie să
cerințelor organis-
a bolnav, în funcție
nțele actual, pe care-l

un ușor exces de
glucoză: pline, fă-
celor grași un exces
de bogate în a-
logic activă, cum
etc. Pentru fie-

care adult ar fi necesar circa 1 kg.
fructe pe zi. Cele bogate în glucoză
sînt: strugurii, caisele, piersicile,
prunele etc., contraindicate la obezi
și diabetici.

Teoretic, totalul alimentelor de inge-
rat zilnic ar fi de 800 g — cu conținut
de calorii necesar pentru fiecare, in-
dividualizat.

Din cele 800 g., circa 50%, adică
400 g ar trebui să fie hidrați de carbon
și circa 50%, adică cîte 200 g ar trebui
să fie glucoză și fructoză. Deci, un e-
chilibru al făinoaselor cu fructele, za-
hărul și mierea de albine.

7. — Publicarea unei ample litera-
turi de educație sanitară referitoare
la alimentația populației din țara noas-
tră, cu evaluarea științifică — pe ba-
ze biochimice — a alimentelor care
trebuie consumate, după producția
noastră agricolă și a industriei alimen-
tare și nu după „copierea subiectivis-
melor” din alte țări.

Un articol apărut în S.U.A. în 1978,
sublinia: consumatorii chestionați au
arătat că „dietetic” ar fi ceva legat
de „dietă”, iar alții că ar fi legat de
„diabet”. Deci, pentru „dietetică” se
întreabă consumatorii să-și dea cu pă-
rerea, în loc să fie o „știință constitu-
tă” — a „alimentației OMULUI BOL-
NAV”, spre deosebire de alimentația
obișnuită considerată „a OMULUI
SĂNĂTOS”. Cum însă aproape fiecare
om are ceva, uneori chiar de la năs-
tere — în domeniul metabolismului
— este necesar ca alimentația omului
„sănătos” să fie prevenită după defici-
ențele organismului său, care trebuie
să fie cunoscut din familie de mic
copil. De aici, necesitatea cunoașterii
în primul rînd a alimentelor de bază
din țara noastră: pline, făinoase, car-
nea, laptele, sarea, fructele — mono-
graflii ale fructelor: mere, pere, caise
etc., zahărul etc.

Asemenea monografiile pot fi reali-
zate chiar prin pliantele care au fost
inițiate prin colaborarea dintre labora-
torul de educație sanitară al Direcției
sanitare a județului Vrancea și „Revis-
ta noastră” — dintre educația sanitară
și cea generală, mai ales pentru tiner-
etul patriei. Avînd o pregătire
superioară generațiilor anterioare, tinerii
de azi vor înțelege mai ușor și
mai bine avantajele unei pregătiri su-
perioare și pentru îngrijirea propriei
lor sănătăți, care mai ușor va acționa
în prevenirea bolilor — pe baze știin-
țifice, decît să le vindece, mai ales
cu chimioterapia — cu două tășuri,
de care de multe ori se abuzează.

„Alimentația rațională a omului sănătos” *)

Prof. dr. doc. Iulian MARCU a fost foarte bine
inspirat pînă în „la îndemina celor interesați ele-
mente minime necesare pentru înțelegerea și a-
plicarea în practică a principiilor de alimentație
rațională”. Cartea are la bază „teza conform căreia
alimentația corectă, de-a lungul întregii vieți, po-
te preveni apariția unor boli cronice degenerative”.

Chiar și numai simpla enumerare a principalelor
capitole este suficientă pentru a sublinia seriozita-
tea cu care autorul tratează tema în discuție: „Pro-
bleme ale alimentației raționale în epoca contem-
porană”, „Considerații istorice asupra alimentației
populațiilor de pe teritoriul României”, „Bazele
biochimice ale alimentației”, „Grupe de alimente”,
„Noțiuni de conservare a alimentelor”, „Fiziologia
alimentației”, „Tehnica culinară rațională (gastro-
tehnica)”, „Aranjarea, servirea și comportarea la
masă”, „Rația alimentară”, „Alimentația rațională
a copilului sănătos”, „Alimentația rațională a vîrst-
nicilor”, „Alimentația sportivilor”, „Alimentația ra-
țională în colectivități de adulți”, „Modele de me-
nuri pe anotimpuri”, „Rețetar de preparate culi-
nare pentru alimentația rațională a omului sănă-
tos”.

Reținem de aici :

a) un model de meniu pentru un copil școlar:
dimineața: lapte, 1—2 felii de pîine intermediară
cu unt și dulceată;

gustarea: două tartine cu unt și suncă, un măr;
prînz: felul I: — supă de pasăre cu găluște și
gris;

felul II: — ardei umplut cu carne, cu smînti-
nă și pîine intermediară;

felul III: — tartă cu fructe;

gustare: iaurt cu biscuiți de casă;

seara: felul I: — friptură înăbușită de pasăre
cu piure de cartofi, cu unt, salată de roșii;

felul II: — compot de caise sau nectar;

(pag. 159)

b) un model de meniu pentru adolescenți:

dimineața: cacao cu lapte, pîine intermediară cu
unt și mușchi file, șem sau dulceată;

gustare: cascaval cu roșii și pline, fructe;

prînz: felul I: — ciorbă de perisoare;

felul II: — sarmăluțe în foi de viță cu smîntină,
pline;

felul III: — tartă cu vișine;

gustare: orez cu lapte și dulceată, fructe;

seara: friptură la grătar cu cartofi franțuzești,
salată de ardei copti și roșii, pline, cremă caramel.

(pag. 162)

*) Iulian MARCU — „Alimentația rațională a o-
mului sănătos”, Editura medicală, București, 1978.

(Urmare din pag. a III-a)

pină la a 4-a generație și chiar mai departe, cum am stabilit recent într-un caz concret, la o familie în care, după patru generații urmașii nu pot termina decît cel mult patru clase elementare și femeile avortează monștri.

Combaterea alcoolismului cu fructoza și alți metaboliști este mai puțin nocivă, fiind substanțe naturale organismului uman, decît cu medicamente de sinteză chimică, străine și toxice corpului uman, deja intoxicat de alcool. Produsele alcoolice, mai ales concentrate, ar putea fi îndulcite cu fructoza, care 1 g pentru 1 g de alcool, accelerează metabolizarea acestuia cu 50—60% în decurs de 2 ore, evitînd urmările alcoolului în organism.

Literatura mondială conține de peste 40 de ani studii în acest sens, care nu sînt aplicate nici măcar de cei care le-au efectuat, numai pentru a fi publicate, nu și pentru a fi aplicate pentru OM.

4. — Abuzul de sarmale de sărbători, care poate produce o colită din cauza celulozei din varză, deși înțelepciunea populară a avut grijă să asocieze varza laxativă cu orezul constipant și carnea bogată în proteine.

5. — d) cinci mese pe zi de aceeași valoare, deoarece nu forțează organismul pentru digestia alimentelor. De exemplu, pînă în prezent, hiperglicemia postprandială era considerat un fenomen „natural” (efect Staub, 1921). În realitate, hiperglicemia postprandială, pentru fiecare 100 g glucoză din prînzul respectiv, produce o hiperglicemie dublă — circa 150 mg. glucoză/100 ml ser, față de 75 mg glucoză/100 ml ser considerată normală. Deci, la cele cinci mese — cu circa 100 g glucoză fiecare — vom avea deja zilnic cinci hiperglicemii, „un bun exercițiu” hiperglicemic și hiperinsulină pentru un viitor diabet la maturitate, prin epuizarea capacității organismului de a secreta insulina necesară metabolizării glucozei.

Trebuie subliniat faptul că glucoza pentru metabolizare nu necesită insulină — așa că ar trebui respectată proporția de 1:1 de glucoză — hiperglicemia postprandială, cu fructoza care nu dă acest fenomen, ba mai mult, reduce hiperglicemia postprandială produsă de glucoza din alimente — ajunsă în sînge.

Deci, glucoza este în mod „natural” hiperglicemică, fapt de care nu se ține seama: nici în dietetică și nici în terapie, nici măcar la diabet, care este

produs de către excesul de glucoză și nu de către „dulce” sau „rafinat”, cum susțin unii autori — fără nici un fel de bază științifică, ci „preluînd” — facil — afirmații vechi de aproape un secol, perimate și chiar ilogice. Un articol apărut în august 1978, arăta că diabetul a fost „tratat” cu „amidon” — deci peste glucoza existentă în exces în organism și sînge, se adaugă altă glucoză — din amidon — și rezultatul era creșterea diabetului cu 6% anual. Pe plan mondial, se consideră că „nu este cunoscută cauza diabetului” așa de clară atunci cînd este explicată pe baze biochimice — „neacceptate” de unii autori care nu cunosc biochimia, deși ea este „baza științifică a medicinei moderne” și Premiile Nobel din ultimii ani s-au dat

Alimentația rațională

pentru biochimie, chiar și în medicină, mai ales legate de genetică și enzimologie, care în 1978 a împlinit centenarul și nu este cunoscută pe plan mondial, de practicieni.

6. — Totul cu măsură, pe baze științifice și nu pseudoștiințifice. Alimentele trebuie să fie cit mai variate pentru a conține toți principiul nutritivi necesari bunei dezvoltări a organismului.

Cantitățile de alimente trebuie să fie potrivite vârstei, cerințelor organismului: sănătos sau bolnav, în funcție de efortul fizic și intelectual, pe care-l depune fiecare.

Pentru cei slabi un ușor exces de alimente bogate în glucoză: pîine, făinoase, iar pentru cei grași un exces de fructoză din fructele bogate în această substanță biologic activă, cum sînt: perele, merele etc. Pentru fie-

care adult ar fi necesar circa 1 kg. fructe pe zi. Cele bogate în glucoză sînt: strugurii, caisele, piersicele, prunele etc., contraindicate la obezi și diabetici.

Teoretic, totalul alimentelor de ingerat zilnic ar fi de 800 g — cu conținut de calorii necesar pentru fiecare, individualizat.

Din cele 800 g, circa 50%, adică 400 g ar trebui să fie hidrați de carbon și circa 50%, adică cîte 200 g ar trebui să fie glucoză și fructoză. Deci, un echilibru al făinoaselor cu fructele, zahărul și mierea de albine.

7. — Publicarea unei ample literaturi de educație sanitară referitoare la alimentația populației din țara noastră, cu evaluarea științifică — pe baze biochimice — a alimentelor care trebuie consumate, după producția noastră agricolă și a industriei alimentare și nu după „copierea subiectivismelor” din alte țări.

Un articol apărut în S.U.A. în 1978, sublinia: consumatorii chestionați au arătat că „dietetic” ar fi ceva legat de „dietă”, iar alții că ar fi legat de „diabet”. Deci, pentru „dietetică” se întrebă consumatorii să-și dea cu părerea, în loc să fie o „știință constituită” — a „alimentației OMULUI BOLNAV”, spre deosebire de alimentația obișnuită considerată „a OMULUI SĂNĂTOS”. Cum însă aproape fiecare om are ceva, uneori chiar de la naștere — în domeniul metabolismului — este necesar ca alimentația omului „sănătos” să fie prevenită după deficiențele organismului său, care trebuie să fie cunoscut din familie de mic copil. De aici, necesitatea cunoașterii în primul rînd a alimentelor de bază din țara noastră: pîine, făinoase, carnea, laptele, sarea, fructele — monografii ale fructelor: mere, pere, caise etc., zahărul etc.

Asemenea monografiile pot fi realizate chiar prin plantele care au fost inițiate prin colaborarea dintre laboratorul de educație sanitară al Direcției sanitare a județului Vrancea și „Revisita noastră” — dintre educația sanitară și cea generală, mai ales pentru tineretul patriei. Avînd o pregătire superioară generațiilor anterioare, tinerii de azi vor înțelege mai ușor și mai bine avantajele unei pregătiri superioare și pentru îngrijirea propriei lor sănătăți, care mai ușor va acționa în prevenirea bolilor — pe baze științifice, decît să le vindeca, mai ales cu chimioterapie — cu două tășuri, de care de multe ori se abuzează.